

Innehåll

Del 2

Bilagor

Bilaga 1	Kommittédirektiv	5
Bilaga 2	Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen (utdrag)	15
Bilaga 3	Brottskriterierna (Elements of Crimes)	65
Bilaga 4	Bevis- och förfaranderegler (Rules of Procedure and Evidence, utdrag)	125
Bilaga 5	Jurisdiktionsbestämmelser i några internationella överenskommelser	129
Bilaga 6	Lagrumsnyckel.....	161
Bilaga 7	Korta referat av några domar från de båda FN- tribunalerna	167
Bilaga 8	Några läsanvisningar.....	177
Bilaga 9	Materialförteckning.....	179

Bilaga 1

Kommittédirektiv

Straffansvar för brott mot mänskligheten och andra internationella brott enligt folkrätten **Dir. 2000:76**

Beslut vid regeringssammanträde den 12 oktober 2000.

Sammanfattning av uppdraget

Utredaren skall se över den svenska straffrättsliga lagstiftningen när det gäller sådana s.k. internationella brott som enligt folkrätten skall föranleda individuellt straffrättsligt ansvar. Vid översynen i denna del skall utredaren särskilt beakta innehållet i Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen och den för straffrätten relevanta utvecklingen inom folkrätten i övrigt. I samband därmed skall utredaren också överväga frågor om preskription för de aktuella brotten.

Utredaren skall vidare se över lagstiftningen om svensk straffrättslig domsrätt i fråga om sådana internationella brott enligt folkrätten som nämnts ovan när de har begåtts utomlands. Därutöver skall utredaren utreda behovet av andra förändringar av bestämmelserna om svensk straffrättslig domsrätt och göra en systematisk översyn av dem i syfte att åstadkomma en samlad, överskådlig och lättillämpad reglering.

Utredaren skall lämna de förslag till lagändringar som översynen kan ge anledning till.

Utredaren skall redovisa sitt uppdrag senast den 31 oktober 2002.

Bakgrund

Sammanfattning

Bakgrunden till uppdraget är främst den utveckling på folkrättens område som ägt rum under senare år. Denna utveckling innebär bl.a. att enskilda personer i allt större utsträckning har förts in som bärare av både rättigheter och ansvar under det folkrättsliga regelsystemet. Möjligheterna att ställa enskilda personer till svars för vissa allvarliga brott mot grundläggande folkrättsliga regler, även när dessa brott saknar samband med väpnade konflikter, har kommit alltmer i fokus, och internationella instanser för detta ändamål har inrättats. Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen kan ses som ett viktigt led i denna utveckling. Genom stadgan har Internationella brottmålsdomstolen inrättats. Under domstolens jurisdiktion faller brotten folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. Sverige har deltagit mycket aktivt i arbetet med framtagandet av stadgan.

I svensk lagstiftning infördes straffrättsliga bestämmelser om folkmord och folkrättsbrott efter andra världskrigets slut. Bestämmelserna finns nu i lagen (1964:169) om straff för folkmord respektive i 22 kap. 6 § brottsbalken. Därefter har ytterligare brott mot folkrätten straffbelagts enligt svensk lag. Något särskilt brott mot mänskligheten finns dock inte i lagstiftningen, även om de gärningar som innefattas i detta brott torde kunna lagföras i Sverige med tillämpning av andra bestämmelser.

Utvecklingen av folkrätten och de frågor som på senare tid uppkommit om möjligheten att i Sverige lagföra exempelvis f.d. statschefer för allvarliga brott enligt folkrätten gör det angeläget att nu se över den svenska straffrättsliga regleringen av sådana brott och överväga vilka förändringar som behöver göras. En särskilt viktig fråga i det sammanhanget är att utreda hur Sverige bör straffbelägga brott mot mänskligheten. Det är också angeläget att på nytt överväga om det verkligen är rimligt att ha regler om preskription för de allvarligaste internationella brotten enligt folkrätten.

I detta sammanhang finns det också anledning att utreda behovet av en utvidgning av svenska domstolars möjligheter att döma över sådana internationella brott som begåtts utomlands.

I 2 kap. brottsbalken finns de viktigaste av de regler som bestämmer i vilken omfattning svensk straffrättslig lagstiftning är tillämplig och svenska domstolar behöriga att döma. Den straff-

rättsliga utvecklingen har på senare år präglats av en förändrad syn på straffrätten som ett internationellt rättsområde och ett starkt ökande inslag av internationalisering. Utarbetandet av ett stort antal internationella konventioner m.m. som berör straffansvar har också lett till att reglerna om svensk lags tillämplighet och svenska domstolars behörighet har fått ändras ett flertal gånger. Lagstiftningen har nu kommit att bli ganska svaröverskådlig.

Bestämmelserna om svensk lags tillämplighet och svenska domstolars behörighet i brottmål bör nu därför samtidigt ses över i både sakligt och systematiskt hänseende.

Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen

Den 17 juli 1998 antogs Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen. Genom stadgan inrättas Internationella brottmålsdomstolen som en permanent institution för lagföring av enskilda för de allvarligaste internationella brotten enligt folkrätten. Sverige undertecknade stadgan den 12 oktober 1998. För att stadgan skall träda i kraft krävs bl.a. att 60 stater ratificerar den. Det kan beräknas ske tidigast om ett par år.

Stadgans principiellt viktigaste bestämmelser finns i dess andra del. De behandlar bl.a. de brott som Internationella brottmålsdomstolen kan döma över och förhållandet mellan nationella rättsordningar och Internationella brottmålsdomstolens domsrätt eller jurisdiktion. Detta förhållande är uppbyggt så att den nationella processen i princip har företräde. Internationella brottmålsdomstolen får dock ta upp ett fall om en stat saknar vilja eller möjligheter att genomföra en korrekt prövning. Beslut i en sådan fråga fattas av Internationella brottmålsdomstolen.

I stadgans tredje del finns föreskrifter om allmänna straffrättsliga principer. Där behandlas exempelvis uppsåt, ansvarsfrihetsgrunder, villfarelse och förmans befallning. Vidare behandlas ansvar för försök till de aktuella brotten i denna del.

De brott som för närvarande omfattas av Internationella brottmålsdomstolens jurisdiktion är folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. Förhandlingar kring en definition av ett aggressionsbrott pågår, men det är osäkert om detta brott kommer att inlemmas under Internationella brottmålsdomstolens jurisdiktion. I stadgan anges att brotten under domstolens jurisdiktion vid lagföring inför domstolen inte skall vara föremål för preskription.

I stadgan definieras också vad som, inför Internationella brottmålsdomstolen, skall avses med folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. Definitionerna har härletts från olika internationella rättskällor men behöver inte nödvändigtvis återge gällande folkrätt på området. Bestämmelserna i stadgan skall över huvud taget inte tolkas som att de på något vis inskränker andra folkrättsliga regler eller utesluter att folkrättsliga brottsbeskrivningar kan ha ett annat innehåll i andra sammanhang, utanför Internationella brottmålsdomstolen.

Stadgans definition av folkmord är densamma som den som finns i 1948 års FN-konvention om förebyggande och bestraffning av brottet folkmord (SÖ 1952:64).

Definitionen av brott mot mänskligheten innehåller en icke uttömmande uppräkningslista av vissa gärningar som kan utgöra brott mot mänskligheten. För att dessa gärningar skall kunna hänföras till brott mot mänskligheten krävs att de har utgjort en del av ett vidsträckt eller systematiskt angrepp riktat mot civilbefolkning. Det krävs däremot inte någon koppling till en väpnad konflikt. I uppräkningslistan nämns bl.a. mord, förslavning, tvångsförflyttning av befolkning, vissa frihetsberövanden och olika former av sexuellt våld samt andra former av omänskliga handlingar av viss beskaffenhet som förorsakar svårt lidande, svår kroppslig skada eller svårt själsligt eller fysiskt men.

Definitionen av krigsförbrytelsebrotten omfattar gärningar både i internationella väpnade konflikter och sådana väpnade konflikter som inte är av internationell karaktär. Definitionen innehåller uppräkningslistor av svåra överträdelser av 1949 års fyra Genèvekonventioner till skydd för krigets offer (SÖ 1953:14 - 17) och deras första tilläggsprotokoll liksom allvarliga kränkningar av andra skrivna och oskrivna folkrättsliga regler avseende väpnade konflikter.

Romstadgan innehåller också bestämmelser om att brottskriterier, s.k. Elements of Crimes, skall utarbetas till ledning för Internationella brottmålsdomstolens tolkning och tillämpning när det gäller brotten i stadgan. Kriterierna omfattar såväl objektiva som subjektiva brottsrekvisit. De har nu utarbetats av en förberedande kommission, som avslutade sitt arbete i denna del den 30 juni 2000. Brottskriterierna, liksom även de bevis- och processregler som förhandlats parallellt, skall antas av Stadgепartsförsamlingen när stadgan har trätt i kraft.

Behovet av en översyn

Den svenska straffrättsliga lagstiftningen på området

Romstadgan innehåller i och för sig inte något krav på att de brott och de straffrättsliga principer som anges i stadgan skall införlivas i de fördragsslutande staternas nationella rättsordningar. Det finns dock ett starkt svenskt intresse av att se till att den svenska lagstiftningen straffbelägger och medger lagföring för allvarliga brott på motsvarande sätt och i samma utsträckning som skall gälla enligt den internationella ordning som Sverige har verkat för. Eftersom stadgan bygger på principen om att nationell lagföring har företräde, kan den också sägas förutsätta att det ligger i staternas intresse att ha en nationell lagstiftning som möjliggör sådan lagföring.

Den i sammanhanget relevanta internationella rätten är relativt svårtillgänglig och svaröverskådlig. Det finns ett behov av att från straffrättsliga utgångspunkter djupare analysera svensk rätts utformning i belysning av det folkrättsliga regelsystemet och dess utveckling.

När det gäller brott mot mänskligheten saknas särskilda bestämmelser om detta brott i svensk rätt. Sådana brott som innefattas i brott mot mänskligheten torde i och för sig kunna lagföras i Sverige med tillämpning av gällande bestämmelser om t.ex. mord, grov misshandel, människorov m.m. Det kan dock ifrågasättas om de gällande svenska straffrättsliga reglerna tar tillräcklig hänsyn till det försvärande i syftena bakom brotten och till det sammanhang i vilka de begås. Avsaknaden av ett särskilt brott kan tänkas försvaga Sveriges möjligheter att på ett tillfredsställande sätt lagföra allvarliga brott mot folkrätten när de utgör del i ett vidsträckt eller systematiskt angrepp riktat mot civilbefolkning men inte begås i samband med en väpnad konflikt.

Vidare reser den senaste tidens debatt och utveckling när det gäller bl.a. Pinochet-fallet frågan om svenska domstolars möjligheter att pröva anklagelser mot utländska diktatorer eller f.d. diktatorer om exempelvis tortyr. Sverige har i och för sig gjort bedömningen att de svenska straffbestämmelserna motsvarar kraven enligt FN-konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling (SÖ 1986:1). Den senaste tidens utveckling gör det dock angeläget att utreda om det kan vara så att de svenska straffbestämmelsernas utformning kan få alltför begränsande konsekvenser för de svenska myndigheternas möjlig-

heter att pröva anklagelser om sådana gärningar som begåtts utomlands. Det finns också därför anledning att nu se över vilka möjligheter och hinder som de svenska bestämmelserna på detta område innebär.

Det är alltså angeläget att nu se över den svenska straffrättsliga lagstiftningen rörande de internationella brotten enligt folkrätten, främst reglerna om folkmord och folkrättsbrottet, samt att överväga hur brottet mot mänskligheten skall regleras i svensk rätt. Det finns också ett behov av att göra en lagteknisk översyn av de svenska reglerna om brott av detta slag.

Preskription

Enligt svensk lagstiftning preskriberas alla brott efter viss tid. Sverige har haft preskriptionsregler i mer än 150 år och de utgör en integrerad del av det svenska straffrättsliga systemet. Bakom dessa regler ligger olika rättspolitiska överväganden och grundläggande principer om att statens ingripanden mot enskilda skall omgärdas av rättsäkerhets- och rättstrygghetsgarantier.

Det finns starka skäl för att bibehålla principen att brott skall kunna preskriberas. Samtidigt har olika händelser på senare tid visat på behovet av att på nytt överväga frågan om det verkligen är rimligt att ha regler om preskription även för de allvarigaste internationella brotten enligt folkrätten. Det finns därför skäl att nu utreda om inte reglerna om preskription för sådana brott bör avskaffas. Översynen i denna del bör även avse möjligheten att avskaffa preskription för redan begångna brott som inte har preskriberats än.

I detta sammanhang kan det nämnas att Romstadgans bestämmelse om preskription i och för sig gäller endast för lagföring inför Internationella brottmålsdomstolen. I den mån Sverige, på grund av svenska regler om preskription, inte kan lagföra ett brott som omfattas av Internationella brottmålsdomstolens jurisdiktion, medför dock stadgans bestämmelser att Internationella brottmålsdomstolen har behörighet att göra det i stället.

Svensk straffrättslig domsrätt

Svensk lagstiftning bygger på principen att lagföring för allvarliga brott mot folkrätten alltid skall kunna äga rum i Sverige. Den svenska domsrätten i fråga om brott som begåtts utomlands är redan mycket omfattande. Som framgått ovan finns det dock nu ett behov av att se över de svenska reglerna om straffrättslig domsrätt i ljuset av den senaste tidens utveckling av folkrätten.

Under de senaste åren har ett flertal ändringar skett i brottsbalkens regler om svensk domsrätt. Vidare har regler om svensk domsrätt förts in i specialstraffrättslig lagstiftning. Detta har gjort att reglerna i dag är ganska svåröverskådliga.

Möjligheterna att skapa en samlad och mer överskådlig reglering av bestämmelserna om svensk straffrättslig domsrätt bör nu undersökas. Samtidigt bör behovet av andra förändringar och förändringar av regleringen undersökas. Frågor som i det sammanhanget bör övervägas är t.ex. om kraven på dubbel straffbarhet och åtalstillstånd för gärningar begångna utomlands och regleringen av utländska domars rättsverkan har en lämplig omfattning och utformning.

Uppdraget

Den svenska straffrättsliga lagstiftningen när det gäller internationella brott enligt folkrätten.

Utredaren skall se över den svenska straffrättsliga lagstiftningen rörande de internationella brotten enligt folkrätten och ta ställning till vilka förändringar som behövs. Översynen skall göras mot bakgrund av den tidigare nämnda utveckling som har skett inom folkrätten.

Utredaren skall särskilt uppmärksamma behovet av att införa adekvat straffrättslig lagstiftning för brott mot mänskligheten. I det sammanhanget finns det anledning att beakta att Romstadgans definition av brott mot mänskligheten inte förutsätter att gärningarna begås inom ramen för en väpnad konflikt.

Utredaren skall också ta ställning till om brottsrubriceringen folkrättsbrott är adekvat för de gärningar detta brott enligt 22 kap. 6 § brottsbalken omfattar i dag. Utredaren bör också beakta att en rad konventioner, varav flera innehåller ett stort antal mycket detaljerade artiklar, liksom folkrättslig sedvanerätt har straffsanktionerats genom stadgandet om detta brott. Utredaren bör vid

översynen och vid utarbetandet av nya lagförslag överväga vilka ramar som kan anses rimliga för ett straffbud av detta slag.

Vid utarbetandet av de förslag som översynen kan ge anledning till skall utredaren därutöver särskilt överväga de lagtekniska lösningarna när det gäller frågor om en samlad reglering av de aktuella brotten, om indelningar i och avgränsningar av olika brott samt om införande av nya brott.

Preskription

Utredaren skall överväga och ta ställning till om inte de allvarligaste av de internationella brotten enligt folkrätten bör undantas från reglerna om preskription och, i så fall, hur detta bör lösas lagtekniskt. Övervägandena i denna del skall omfatta också möjligheten att undanta redan begångna, men ännu inte preskriberade brott, från framtida preskription.

Svensk straffrättslig domsrätt

Utredaren skall se över den svenska lagstiftningen om straffrättslig domsrätt i fråga om de internationella brotten enligt folkrätten och ta ställning till vilka ändringar som kan föranledas av övervägandena med anledning av utvecklingen inom detta rättsområde.

Utredaren skall dessutom undersöka behovet av andra förändringar av bestämmelserna om den svenska straffrättsliga domsrätten och göra en systematisk översyn av dem i syfte att åstadkomma en samlad, överskådlig och lättillämpad reglering.

Bland de frågor som det i detta sammanhang finns anledning att uppmärksamma kan nämnas frågan om kraven på åtalstillstånd för utomlands begångna gärningar har en lämplig omfattning och utformning.

I dag gäller ett generellt krav på åtalstillstånd för brott som begåtts utomlands. Bakom detta krav ligger tanken att det inte alltid är rimligt att lagföring sker i Sverige för utomlands begångna gärningar även om den svenska lagstiftningen i och för sig skulle medge det. Den svenska formella domsrätten är nämligen mycket vidsträckt. Även fortsättningsvis bör det vara en utgångspunkt att Sverige skall utnyttja sin domsrätt i fråga om brott som har begåtts utomlands bara när det finns ett påtagligt och berättigat intresse av att lagföring kommer till stånd i Sverige. Det kan dock ifrågasättas

om det inte finns fall som, även med denna utgångspunkt, skulle kunna undantas från det nu gällande kravet på ett särskilt tillstånd för att åtal skall få väckas. Prövningen i frågor om åtalstillstånd bör vidare inte göras av regeringen om det inte finns goda skäl för detta. Sådana skäl kan vara att det i vissa fall kan bli fråga om mycket svåra bedömningar av både folkrättslig och utrikespolitisk art. Det finns anledning att utreda om inte den nuvarande regleringen i vissa fall innebär att åtalsprövningen måste göras av regeringen också i sådana fall där den lämpligen kan göras av Riksåklagaren.

Uppdraget i dess helhet

En utgångspunkt för uppdraget är att den svenska lagstiftningen skall göra det möjligt att i Sverige lagföra personer som begått allvarliga brott mot folkrätten oavsett vem som har begått dem och var i världen de har begåtts. Svensk lagstiftning bör inte hindra att lagföring kan ske här i landet för sådana brott enligt adekvata brottsbeskrivningar och i samma utsträckning som det är möjligt vid Internationella brottmålsdomstolen. Detta innebär dock inte att de svenska bestämmelserna behöver vara utformade på samma sätt som bestämmelserna i Romstadgan.

Det står utredaren fritt att ta upp sådana andra frågor inom ramen för uppdraget, som aktualiseras under utredningsarbetet.

Utredaren skall lämna de förslag till lagändringar som översynen ger anledning till. Utredaren skall utarbeta och lägga fram fullständiga lagförslag.

Uppdragets genomförande och tidsplan

Utredaren bör studera lagstiftningen i några med Sverige jämförbara länder. Utredaren skall också följa och beakta resultatet av det arbete som nu pågår internationellt i fråga om hur Romstadgans bestämmelser om brotten närmare skall införas i olika länder.

Samarbetet med Internationella brottmålsdomstolen, liksom lagföring av brott riktade mot domstolen och ratifikation av Romstadgan, är föremål för lagstiftningsarbete i annan ordning. Detta gäller också frågan om rättsverkningar i Sverige av Internationella brottmålsdomstolens domar. Utredaren skall i sitt arbete beakta resultaten av detta lagstiftningsarbete.

Uppdraget skall redovisas senast den 31 oktober 2002. Om utredaren anser det lämpligt kan någon eller några delar av uppdraget redovisas i ett eller flera delbetänkanden.

(Justitiedepartementet)

Bilaga 2

Romstadgan för Internationella Brottmålsdomstolen

I bilagan finns dels en fullständig förteckning över innehållet i Romstadgan, dels ett utdrag ur stadgan med återgivande av de för vårt utredningsuppdrag mest relevanta bestämmelserna. Stadgan i sin helhet finns återgiven i prop. 2000/01:122.

Innehållsförteckning

De artiklar som finns med i det efterföljande utdraget ur stadgan har markerats med kursiv stil

INGRESS	20
DEL 1	UPPRÄTTANDE AV DOMSTOLEN	22
<i>Artikel 1</i>	<i>Domstolen</i>	
<i>Artikel 2</i>	<i>Domstolens förhållande till Förenta nationerna</i>	
<i>Artikel 3</i>	<i>Domstolens säte</i>	
<i>Artikel 4</i>	<i>Domstolens rättsliga status och befogenheter</i>	
DEL 2	JURISDIKTION, PROCESSFÖRUTSÄTTNINGAR OCH TILLÄMPLIG LAG	23
<i>Artikel 5</i>	<i>Brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion</i>	
<i>Artikel 6</i>	<i>Folkmord</i>	
<i>Artikel 7</i>	<i>Brott mot mänskligheten</i>	
<i>Artikel 8</i>	<i>Krigsförbrytelser</i>	
<i>Artikel 9</i>	<i>Brottskriterier</i>	

<i>Artikel 10</i>	
<i>Artikel 11</i>	<i>Tidsavgränsning av Domstolens jurisdiktion</i>
<i>Artikel 12</i>	<i>Förutsättningar för utövande av jurisdiktion</i>
<i>Artikel 13</i>	<i>Utövande av jurisdiktion</i>
<i>Artikel 14</i>	<i>En stadgeparts hänskjutande av en situation</i>
<i>Artikel 15</i>	<i>Åklagaren</i>
<i>Artikel 16</i>	<i>Uppskjutande av förundersökning eller lagföring</i>
<i>Artikel 17</i>	<i>Frågor om processförutsättningar</i>
<i>Artikel 18</i>	<i>Preliminära beslut i fråga om processförutsättningar</i>
<i>Artikel 19</i>	<i>Invändningar angående Domstolens jurisdiktion eller ett måls processförutsättningar</i>
<i>Artikel 20</i>	<i>Negativ rättskraft (ne bis in idem)</i>
<i>Artikel 21</i>	<i>Tillämplig lag</i>

DEL 3 ALLMÄNNA STRAFFRÄTTSLIGA

PRINCIPER51

<i>Artikel 22</i>	<i>Legalitetsprincipen (nullum crimen sine lege)</i>
<i>Artikel 23</i>	<i>Inget straff utan lag (nulla poena sine lege)</i>
<i>Artikel 24</i>	<i>Icke-retroaktivitet</i>
<i>Artikel 25</i>	<i>Personligt straffrättsligt ansvar</i>
<i>Artikel 26</i>	<i>Ingen jurisdiktion över personer under 18 år</i>
<i>Artikel 27</i>	<i>Officiell ställning saknar betydelse</i>
<i>Artikel 28</i>	<i>Militära befälhavares och andra förmäns ansvar</i>
<i>Artikel 29</i>	<i>Preskription</i>
<i>Artikel 30</i>	<i>Subjektiva rekvisit</i>
<i>Artikel 31</i>	<i>Ansvarsfrihetsgrunder</i>
<i>Artikel 32</i>	<i>Faktisk villfarelse eller rättsvillfarelse</i>
<i>Artikel 33</i>	<i>Befallning av förman och skyldighet att lyda</i>

DEL 4 DOMSTOLENS SAMMANSÄTTNING OCH ADMINISTRATION

<i>Artikel 34</i>	<i>Domstolens organ</i>
<i>Artikel 35</i>	<i>Domarnas tjänstgöring</i>
<i>Artikel 36</i>	<i>Kvalifikationskrav, nominering och val av domare</i>
<i>Artikel 37</i>	<i>Vakanser bland domarna</i>
<i>Artikel 38</i>	<i>Presidiet</i>

Artikel 39	Domstolens kammare
Artikel 40	Domarnas oberoende
Artikel 41	Befrielse från uppgift och jäv för domare
Artikel 42	Åklagarens kansli
Artikel 43	Registratorskontoret
Artikel 44	Personal
Artikel 45	Högtidlig förklaring
Artikel 46	Entledigande
Artikel 47	Disciplinära åtgärder
Artikel 48	Immunitet och privilegier
Artikel 49	Löner, arvoden och kostnadsersättning
Artikel 50	Officiella språk och arbetsspråk
Artikel 51	Bevis- och förfaranderegler
Artikel 52	Domstolens arbetsordning

DEL 5 FÖRUNDESRÖKNING OCH LAGFÖRING

Artikel 53	Inledande av förundersökning
Artikel 54	Åklagarens skyldigheter och befogenheter vid en förundersökning
Artikel 55	Personers rättigheter vid en förundersökning
Artikel 56	Förundersökningskammarens roll vid ett unikt undersökningstillfälle
Artikel 57	Förundersökningskammarens uppgifter och befogenheter
Artikel 58	Förundersökningskammarens utfärdande av häktningsbeslut eller kallelse till inställelse inför Domstolen
Artikel 59	Förfarande i förvarsstaten vid ett frihetsberövande
Artikel 60	Inledande förfaranden inför Domstolen
Artikel 61	Bekräftelse av åtalpunkter före rättegång

DEL 6 RÄTTEGÅNGEN

Artikel 62	Rättegångsort
Artikel 63	Den tilltalades närvaro vid huvudförhandlingen
Artikel 64	Rättegångskammarens uppgifter och befogenheter
Artikel 65	Förfarande om en tilltalad erkänner sig skyldig
Artikel 66	Oskyldighetspresumtion
Artikel 67	Den tilltalades rättigheter

Artikel 68	Skydd av brottsoffer och vittnen och deras deltagande i förfarandet
Artikel 69	Bevisning
Artikel 70	Brott mot den rättsliga processen
Artikel 71	Sanktioner vid rättegångsförseelser
Artikel 72	Skydd av uppgifter som berör nationell säkerhet
Artikel 73	Uppgifter eller handlingar från tredje man
Artikel 74	Förutsättningar för dom
Artikel 75	Gottgörelse till brottsoffer
Artikel 76	Meddelande av straff

DEL 7 STRAFF61

<i>Artikel 77</i>	<i>Tillämpliga straff</i>
<i>Artikel 78</i>	<i>Fastställande av straff</i>
<i>Artikel 79</i>	<i>Förvaltningsfond</i>
<i>Artikel 80</i>	<i>Ingen inverkan på nationell tillämpning av straff och nationella lagar</i>

DEL 8 ÖVERKLAGANDE OCH OMRÖVNING

Artikel 81	Överklagande av fällande och frikännande dom samt av straff
Artikel 82	Överklagande av andra beslut
Artikel 83	Förfarandet vid överklagande
Artikel 84	Omrövning beträffande en fällande dom eller ett straff
Artikel 85	Skadestånd till en som arresterats eller dömts för brott

DEL 9 INTERNATIONELLT SAMARBETE OCH RÄTTSLIG HJÄLP

Artikel 86	Allmän skyldighet att samarbeta
Artikel 87	Framställning om samarbete: allmänna bestämmelser
Artikel 88	Tillgång till förfaranden i nationell lag
Artikel 89	Överlämnande av personer till Domstolen
Artikel 90	Konkurrerande framställningar

Artikel 91	Innehållet i en framställning om anhållande och överlämnande
Artikel 92	Provisoriskt anhållande
Artikel 93	Andra former av samarbete
Artikel 94	Uppskov med att verkställa en framställning på grund av pågående förundersökning eller lagföring
Artikel 95	Uppskov med verkställande av en framställning på grund av en invändning om bristande processförutsättningar
Artikel 96	Vad en framställning om andra former av bistånd enligt artikel 93 skall innehålla
Artikel 97	Samråd
Artikel 98	Samarbete i fråga om hävande av immunitet och samtycke till överlämnande
Artikel 99	Verkställande av framställningar i enlighet med artiklarna 93 och 96
Artikel 100	Kostnader
Artikel 101	Specialitetsprincipen
Artikel 102	Användning av begrepp

DEL 10 VERKSTÄLLIGHET

Artikel 103	Staters roll i verkställande av fängelsestraff
Artikel 104	Ändring av verkställighetsstat
Artikel 105	Verkställighet av straff
Artikel 106	Överinseende av straffverkställighet och fängelseförhållanden
Artikel 107	Överförande av personer efter avtjänat straff
Artikel 108	Inskränkning i fråga om lagföring och bestraffning för andra brott
Artikel 110	Domstolens prövning av strafflindring
Artikel 111	Rymning

DEL 11 STADGEPARTSFÖRSAMLINGEN

Artikel 112	Stadgепartsförsamlingen
-------------	-------------------------

DEL 12 FINANSIERING

Artikel 113	Regler för den ekonomiska förvaltningen
-------------	---

Artikel 114	Täckning av kostnader
Artikel 115	Domstolens och stadgeparts församlingens tillgångar
Artikel 116	Frivilliga bidrag
Artikel 117	Uttaxerande av bidrag
Artikel 118	Årlig revision

DEL 13 SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 119	Tvistlösning
Artikel 120	Reservationer
Artikel 121	Ändringar
Artikel 122	Ändring av institutionella bestämmelser
Artikel 123	Översyn av stadgan
Artikel 124	Övergångsbestämmelse
Artikel 125	Undertecknande, ratificering, godtagande, godkännande och anslutning
Artikel 126	Ikraftträdande
Artikel 127	Frånträde
Artikel 128	Giltiga texter

Utdrag ur Romstadgan

PREAMBLE

The States Parties to this Statute,

Conscious that all peoples are united by common bonds, their cultures pieced together in a shared heritage, and concerned that this delicate mosaic may be shattered at any time,

Mindful that during this century millions of children, women and men have been vic-

INGRESS

De stater som är parter i denna stadga,

som är medvetna om att alla folk hålls samman av gemensamma band, med deras kulturer sammanfogade till ett gemensamt arv, och som fruktar att denna ömtåliga mosaik när som helst kan förstöras,

som är medvetna om att miljontals barn, kvinnor och män under detta århundrade har fallit

tims of unimaginable atrocities that deeply shock the conscience of humanity,

Recognizing that such grave crimes threaten the peace, security and well-being of the world,

Affirming that the most serious crimes of concern to the international community as a whole must not go unpunished and that their effective prosecution must be ensured by taking measures at the national level and by enhancing international cooperation,

Determined to put an end to impunity for the perpetrators of these crimes and thus to contribute to the prevention of such crimes,

Recalling that it is the duty of every State to exercise its criminal jurisdiction over those responsible for international crimes,

Reaffirming the Purposes and Principles of the Charter of the United Nations, and in particular that all States shall refrain from the threat or use of force against the territorial integrity or political independence of any State, or in any other manner inconsistent with the Purposes of the United Nations,

Emphasizing in this connection that nothing in this Statute shall be taken as authorizing any State Party to intervene in an armed conflict or in the internal affairs of any State,

offer för ofattbara skändligheter som djupt skakar mänsklighetens samvete,

som erkänner att så allvarliga brott hotar freden, säkerheten och välståndet i världen,

som förklarar att de mest allvarliga brotten som angår hela det internationella samfundet inte får förbli ostraffade och att en effektiv lagföring av dem måste säkras genom åtgärder på det nationella planet och ett förstärkt internationellt samarbete,

som är beslutna att hindra att de som gör sig skyldiga till dessa brott går ostraffade och att därigenom medverka till att förebygga sådana brott,

som erinrar om att det åligger varje stat att utöva straffrättslig jurisdiktion över dem som gjort sig skyldiga till internationella brott,

som bekräftar ändamålen och grundsatserna i Förenta nationernas stadga, särskilt den att alla stater skall avhålla sig från hot om eller bruk av våld, riktat mot någon annan stats territoriella integritet eller politiska oberoende, eller på annat sätt som är oförenligt med Förenta nationernas ändamål,

som härvidlag understryker att ingen bestämmelse i denna stadga skall uppfattas som att tillåta någon stadgepart att ingripa i en väpnad konflikt eller i någon stats interna angelägenheter,

Determined to these ends and for the sake of present and future generations, to establish an independent permanent International Criminal Court in relationship with the United Nations system, with jurisdiction over the most serious crimes of concern to the international community as a whole,

Emphasizing that the International Criminal Court established under this Statute shall be complementary to national criminal jurisdictions,

Resolved to guarantee lasting respect for and the enforcement of international justice,

Have agreed as follows

PART 1. ESTABLISHMENT OF THE COURT

Article 1 The Court

An International Criminal Court ("the Court") is hereby established. It shall be a permanent institution and shall have the power to exercise its jurisdiction over persons for the most serious crimes of international concern, as referred to in this Statute, and shall be complementary to national criminal jurisdictions. The jurisdiction and functioning of the Court shall be governed by the provisions of this Statute.

som är beslutna att i dessa syften och i innevarande och framtida generationers intresse upprätta en oberoende, permanent, internationell brottmålsdomstol som är anknuten till Förenta nationernas system och har jurisdiktion över de mest allvarliga brotten som angår hela det internationella samfundet,

som understryker att den internationella brottmålsdomstol som upprättas i enlighet med denna stadga skall komplettera nationell straffrättslig jurisdiktion,

som är beslutna att trygga varaktig respekt för och upprätthållande av internationell rättvisa,

har kommit överens om följande.

DEL 1 UPPRÄTTANDE AV DOMSTOLEN

Artikel 1 Domstolen

Härmed inrättas en internationell brottmålsdomstol (*Domstolen*). Domstolen skall vara en permanent institution och ha rätt att utöva sin jurisdiktion över enskilda personer för de mest allvarliga brotten som är internationella angelägenheter i den mening som avses i denna stadga och komplettera de nationella straffrättsliga systemen. Bestämmelserna i denna stadga skall gälla för Domstolens jurisdiktion och dess funktionssätt.

**PART 2. JURISDICTION,
ADMISSIBILITY AND AP-
PLICABLE LAW**

Article 5

**Crimes within the jurisdiction
of the Court**

1. The jurisdiction of the Court shall be limited to the most serious crimes of concern to the international community as a whole. The Court has jurisdiction in accordance with this Statute with respect to the following crimes:

- (a) The crime of genocide;
- (b) Crimes against humanity;
- (c) War crimes;
- (d) The crime of aggression.

2. The Court shall exercise jurisdiction over the crime of aggression once a provision is adopted in accordance with articles 121 and 123 defining the crime and setting out the conditions under which the Court shall exercise jurisdiction with respect to this crime. Such a provision shall be consistent with the relevant provisions of the Charter of the United Nations.

**Article 6
Genocide**

For the purpose of this Statute, "genocide" means any of the following acts committed with intent to destroy, in whole or in part, a national, ethnical, racial or religious group, as such:

**DEL 2 JURISDIKTION, PRO-
CESSFÖRUTSÄTTNINGAR
OCH TILLÄMPLIG LAG**

Artikel 5

**Brott som omfattas av Dom-
stolens jurisdiktion**

1. Domstolens jurisdiktion skall inskränka sig till de mest allvarliga brotten som angår hela det internationella samfundet. Domstolen skall ha jurisdiktion i enlighet med denna stadga i fråga om följande brott:

- a) Folkmord.
- b) Brott mot mänskligheten.
- c) Krigsförbrytelser.
- d) Aggressionsbrott.

2. Domstolen skall utöva jurisdiktion över aggressionsbrottet så snart en bestämmelse har antagits i enlighet med artiklarna 121 och 123 som definierar detta brott och fastställer villkoren för Domstolens utövande av sin jurisdiktion över det. En sådan bestämmelse skall vara förenlig med de tillämpliga bestämmelserna i Förenta nationernas stadga.

**Artikel 6
Folkmord**

Med *folkmord* avses i denna stadga var och en av följande gärningar förövd i avsikt att helt eller delvis förgöra en nationell, etnisk, rasmässigt bestämmd eller religiös folkgrupp som sådan, nämligen

- (a) Killing members of the group;
- (b) Causing serious bodily or mental harm to members of the group;
- (c) Deliberately inflicting on the group conditions of life calculated to bring about its physical destruction in whole or in part;
- (d) Imposing measures intended to prevent births within the group;
- (e) Forcibly transferring children of the group to another group.

Article 7

Crimes against humanity

1. For the purpose of this Statute, "crime against humanity" means any of the following acts when committed as part of a widespread or systematic attack directed against any civilian population, with knowledge of the attack:

- (a) Murder;
- (b) Extermination;
- (c) Enslavement;
- (d) Deportation or forcible transfer of population;
- (e) Imprisonment or other severe deprivation of physical liberty in violation of fundamental rules of international law;
- (f) Torture;
- (g) Rape, sexual slavery, enforced prostitution, forced pregnancy, enforced sterilization, or any other form of sexual violence of comparable

- a) att döda medlemmar av folkgruppen,
- b) att tillfoga medlemmar av folkgruppen svår kroppslig eller själslig skada,
- c) att uppsåtligen påtvinga folkgruppen levnadsvillkor som är avsedda att medföra dess fysiska undergång helt eller delvis,
- d) att genomföra åtgärder som är avsedda att förhindra födelser inom folkgruppen,
- e) att med våld överföra barn från folkgruppen till en annan folkgrupp.

Artikel 7

Brott mot mänskligheten

1. Med *brott mot mänskligheten* avses i denna stadga var och en av följande gärningar när de begås som en del av ett vidsträckt eller systematiskt angrepp riktat mot civilbefolkning med insikt om angreppet:

- a) Mord.
- b) Utrotning.
- c) Förslavning.
- d) Deportation eller tvångsförflyttning av befolkning.
- e) Fängslande eller annat allvarligt berövande av fysisk frihet i strid med grundläggande folkrättsliga regler.
- f) Tortyr.
- g) Våldtäkt, sexuellt slaveri, påtvingad prostitution, påtvingat havandeskap, påtvingad sterilisering eller varje annan form av sexuellt våld av motsvarande svå-

gravity;

(h) Persecution against any identifiable group or collectivity on political, racial, national, ethnic, cultural, religious, gender as defined in paragraph 3, or other grounds that are universally recognized as impermissible under international law, in connection with any act referred to in this paragraph or any crime within the jurisdiction of the Court;

(i) Enforced disappearance of persons;

(j) The crime of apartheid;

(k) Other inhumane acts of a similar character intentionally causing great suffering, or serious injury to body or to mental or physical health.

2. For the purpose of paragraph 1:

(a) "Attack directed against any civilian population" means a course of conduct involving the multiple commission of acts referred to in paragraph 1 against any civilian population, pursuant to or in furtherance of a State or organizational policy to commit such attack;

(b) "Extermination" includes the intentional infliction of conditions of life, *inter alia* the deprivation of access to food and medicine, calculated to bring about the destruction of part of a population;

(c) "Enslavement" means the

righetsgrad.

h) Förföljelse av en identifierbar folkgrupp eller ett identifierbart kollektiv av politiska, ras-mässiga, nationella, etniska, kulturella, religiösa, genusmässiga, enligt definitionen i punkt 3 i denna artikel, eller av andra skäl som universellt är erkända som otillättna enligt folkrätten, i samband med en gärning som avses i denna punkt eller ett annat brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion.

i) Påtvingat försvinnande av personer.

j) Brottet apartheid.

k) Andra omänskliga handlingar av liknande beskaffenhet som uppsåtligen förorsakar svårt lidande, svår kroppslig skada eller svårt själsligt eller fysiskt men.

2. I punkt 1

a) avses med *angrepp riktat mot civilbefolkning*: ett beteende som består i upprepat förövande av gärningar som avses i punkt 1 mot civilbefolkning för att främja en stats eller en organisations politik att genomföra ett sådant angrepp,

b) *utrotning* inbegriper uppsåtligt påtvingande av levnadsförhållanden, bland annat berövande av tillgång till livsmedel och läkemedel, i avsikt att åstadkomma förgörande av en del av en befolkning,

c) avses med *förslavning*: ut-

exercise of any or all of the powers attaching to the right of ownership over a person and includes the exercise of such power in the course of trafficking in persons, in particular women and children;

(d) "Deportation or forcible transfer of population" means forced displacement of the persons concerned by expulsion or other coercive acts from the area in which they are lawfully present, without grounds permitted under international law;

(e) "Torture" means the intentional infliction of severe pain or suffering, whether physical or mental, upon a person in the custody or under the control of the accused; except that torture shall not include pain or suffering arising only from, inherent in or incidental to, lawful sanctions;

(f) "Forced pregnancy" means the unlawful confinement of a woman forcibly made pregnant, with the intent of affecting the ethnic composition of any population or carrying out other grave violations of international law. This definition shall not in any way be interpreted as affecting national laws relating to pregnancy;

(g) "Persecution" means the intentional and severe deprivation of fundamental rights contrary to international law by reason of the identity of the group

övande av någon eller all den makt som följer av äganderätt över en person; detta inbegriper utövande av denna makt vid handel med människor, särskilt kvinnor och barn,

d) avses med *deportation eller tvångsflyttning av befolkning*: påtvingad förflyttning utan folkrättsligt tillåtna skäl av de berörda personerna genom utvisning eller andra tvångsmedel från det område där de lagligen uppehåller sig,

e) avses med *tortyr*: uppsåtligt tillfogande av allvarlig smärta eller svårt fysiskt eller psykiskt lidande för någon som befinner sig i den tilltalades förvar eller står under hans eller hennes kontroll; tortyr innefattar inte smärta eller lidande som uppkommer enbart genom eller är förknippade med lagenliga sanktioner,

f) avses med *påtvingat havandeskap*: olaglig inspärning av en kvinna som med våld försatts i havande tillstånd med avsikt att påverka den etniska sammansättningen av en befolkning eller att föröva andra svåra överträdelser av folkrätten; denna definition skall inte på något sätt tolkas som att inverka på nationella lagar rörande havandeskap,

g) avses med *förföljelse*: uppsåtligt och allvarligt berövande av grundläggande rättigheter i strid med folkrätten på grund av en folkgrupps eller ett kollektivs

or collectivity;

(h) "The crime of apartheid" means inhumane acts of a character similar to those referred to in paragraph 1, committed in the context of an institutionalized regime of systematic oppression and domination by one racial group over any other racial group or groups and committed with the intention of maintaining that regime;

(i) "Enforced disappearance of persons" means the arrest, detention or abduction of persons by, or with the authorization, support or acquiescence of, a State or a political organization, followed by a refusal to acknowledge that deprivation of freedom or to give information on the fate or whereabouts of those persons, with the intention of removing them from the protection of the law for a prolonged period of time.

3. For the purpose of this Statute, it is understood that the term "gender" refers to the two sexes, male and female, within the context of society. The term "gender" does not indicate any meaning different from the above.

Article 8 War crimes

1. The Court shall have jurisdiction in respect of war crimes in particular when committed as part of a plan or policy or as part of a large-scale commission of

identitet,

h) avses med *brottet apartheid*: omänskliga gärningar av en beskaffenhet motsvarande de som avses i punkt 1, vilka begås i förbindelse med en institutionaliserad ordning av systematiskt förtryck och dominans av en rasgrupp över en eller flera andra rasgrupper, och vilka begås med avsikt att vidmakthålla denna ordning,

i) avses med *påtvingat försvinnande av personer*: gripande, hållande i fängsligt förvar eller bortförande av personer av eller med tillstånd, stöd eller samtycke från en stat eller en politisk organisation som åtföljs av vägran att tillstå frihetsberövandet eller lämna upplysningar om de berörda personernas öde eller uppehållsort med avsikt att undandra dem rättsligt skydd under en längre tid.

3. Termen *genus* avser i denna stadga båda könen, kvinnor och män, i ett samhälleligt perspektiv. Termen *genus* har således ingen betydelse som skiljer sig från den nyss nämnda.

Artikel 8 Krigsförbrytelser

1. Domstolen skall ha jurisdiktion över krigsförbrytelser särskilt när de begås som en del av en plan eller en politik eller utgör en del av förövandet av

such crimes.

2. For the purpose of this Statute, "war crimes" means:

(a) Grave breaches of the Geneva Conventions of 12 August 1949, namely, any of the following acts against persons or property protected under the provisions of the relevant Geneva Convention:

- (i) Wilful killing;
 - (ii) Torture or inhuman treatment, including biological experiments;
 - (iii) Wilfully causing great suffering, or serious injury to body or health;
 - (iv) Extensive destruction and appropriation of property, not justified by military necessity and carried out unlawfully and wantonly;
 - (v) Compelling a prisoner of war or other protected person to serve in the forces of a hostile Power;
 - (vi) Wilfully depriving a prisoner of war or other protected person of the rights of fair and regular trial;
 - (vii) Unlawful deportation or transfer or unlawful confinement;
 - (viii) Taking of hostages.
- (b) Other serious violations of the laws and customs applicable in international armed conflict, within the established framework of international law, namely, any of the following acts:

sådana brott i stor skala.

2. Med *krigsförbrytelser* avses i denna stadga

a) Svåra överträdelser av Genèvekonventionerna av den 12 augusti 1949, nämligen följande gärningar som riktar sig mot personer eller egendom som skyddas enligt bestämmelserna i den tillämpliga Genèvekonventionen:

- i) Uppsätligt dödande.
 - ii) Tortyr eller omänsklig behandling inbegripet biologiska experiment.
 - iii) Uppsätligt förorsakande av svårt lidande eller svår skada till kropp eller hälsa.
 - iv) Olaglig och godtycklig förstörelse eller tillägnelse av egendom i stor omfattning som inte rättfärdigas av militär nödvändighet.
 - v) Tvingande av en krigsfånge eller en annan skyddad person att tjänstgöra i en fientlig makts stridskrafter.
 - vi) Uppsätligt berövande av rätten till opartisk rättegång i laga ordning för en krigsfånge eller en annan skyddad person.
 - vii) Olaglig deportation eller förflyttning eller olaglig inspärning.
 - viii) Tagande av gisslan.
- b) Annan allvarlig kränkning av lag eller sedvanerätt som är tillämplig i internationella väpnade konflikter inom den vedertagna folkrättsliga ramen, nämligen någon av följande gärningar:

(i) Intentionally directing attacks against the civilian population as such or against individual civilians not taking direct part in hostilities;

(ii) Intentionally directing attacks against civilian objects, that is, objects which are not military objectives;

(iii) Intentionally directing attacks against personnel, installations, material, units or vehicles involved in a humanitarian assistance or peacekeeping mission in accordance with the Charter of the United Nations, as long as they are entitled to the protection given to civilians or civilian objects under the international law of armed conflict;

(iv) Intentionally launching an attack in the knowledge that such attack will cause incidental loss of life or injury to civilians or damage to civilian objects or widespread, long-term and severe damage to the natural environment which would be clearly excessive in relation to the concrete and direct overall military advantage anticipated;

(v) Attacking or bombarding, by whatever means, towns, villages, dwellings or buildings which are undefended and which are not military objectives;

(vi) Killing or wounding a combatant who, having laid down his arms or having no longer means of defence, has

i) Uppsätligt riktande av angrepp mot civilbefolkning som sådan eller mot enskilda civila som inte direkt deltar i fientligheter.

ii) Uppsätligt riktande av angrepp mot civil egendom, det vill säga egendom som inte utgör ett militärt mål.

iii) Uppsätligt riktande av angrepp mot personal, anläggningar, materiel, enheter eller fordon som deltar i en humanitär bistandsinsats eller i en fredsbevarande insats i enlighet med Förenta nationernas stadga, så länge de är berättigade till det skydd som tillkommer civilbefolkning eller civil egendom i enlighet med folkrätten i väpnade konflikter.

iv) Uppsätligt inledande av angrepp med insikt om att det också kommer att leda till spillo av liv eller åsamkande av skada för civila eller civil egendom eller vidsträckta, långvariga och allvarliga skador på den naturliga miljön, vilka kan anses vara klart överdrivna vid jämförelse med den påtagliga och direkta övergripande militära fördel som kan förväntas.

v) Angrepp eller bombardemang, oavsett med vilka medel, av städer, byar, bostäder eller byggnader som inte försvaras och inte utgör ett militärt mål.

vi) Dödande eller sårande av en kombattant som, sedan han nedlagt vapnen eller inte längre är i stånd att försvara sig, har

surrendered at discretion;

(vii) Making improper use of a flag of truce, of the flag or of the military insignia and uniform of the enemy or of the United Nations, as well as of the distinctive emblems of the Geneva Conventions, resulting in death or serious personal injury;

(viii) The transfer, directly or indirectly, by the Occupying Power of parts of its own civilian population into the territory it occupies, or the deportation or transfer of all or parts of the population of the occupied territory within or outside this territory;

(ix) Intentionally directing attacks against buildings dedicated to religion, education, art, science or charitable purposes, historic monuments, hospitals and places where the sick and wounded are collected, provided they are not military objectives;

(x) Subjecting persons who are in the power of an adverse party to physical mutilation or to medical or scientific experiments of any kind which are neither justified by the medical, dental or hospital treatment of the person concerned nor carried out in his or her interest, and which cause death to or seriously endanger the health of such person or persons;

(xi) Killing or wounding treacherously individuals belonging to the hostile nation

gett sig på nåd och onåd.

vii) Otillbörligt användande av parlamentärflagg, fiendens flagg eller Förenta nationernas flagg eller militära gradbeteckningar och uniformer eller Genèvekonventionernas kännetecken med död eller allvarlig personskada som följd.

viii) Ockupationsmakts förflyttning direkt eller indirekt av en del av sin egen civilbefolkning till det område som den ockuperar eller deportation eller förflyttning inom eller utanför det ockuperade området av hela eller en del av befolkningen i detta område.

ix) Uppsätligt riktande av angrepp mot byggnader avsedda för religion, undervisning, konst, vetenskap eller välgörande ändamål, historiska minnesmärken, sjukhus och uppsamlingsplatser för sjuka och sårade under förutsättning att de inte utgör ett militärt mål.

x) Utsättande av någon som fallit i en motparts våld för fysisk stympning eller medicinska eller vetenskapliga experiment i någon form som varken rättfärdigas av vederbörandes medicinska, odontologiska eller sjukhusmässiga vårdbehov eller utförs i hans eller hennes intresse och vilka förorsakar död eller allvarligt hotar hälsan för den personen.

xi) Förrädiskt dödande eller sårande av till den fientliga nationen eller armén tillhörande

army;

(xii) Declaring that no quarter will be given;

(xiii) Destroying or seizing the enemy's property unless such destruction or seizure be imperatively demanded by the necessities of war;

(xiv) Declaring abolished, suspended or inadmissible in a court of law the rights and actions of the nationals of the hostile party;

(xv) Compelling the nationals of the hostile party to take part in the operations of war directed against their own country, even if they were in the belligerent's service before the commencement of the war;

(xvi) Pillaging a town or place, even when taken by assault;

(xvii) Employing poison or poisoned weapons;

(xviii) Employing asphyxiating, poisonous or other gases, and all analogous liquids, materials or devices;

(xix) Employing bullets which expand or flatten easily in the human body, such as bullets with a hard envelope which does not entirely cover the core or is pierced with incisions;

(xx) Employing weapons, projectiles and material and methods of warfare which are of a nature to cause superfluous

personer.

xii) Förklarande att pardon inte kommer att ges.

xiii) Förstörelse eller beslagtagande av fiendens tillhörigheter såvida inte detta till följd av krigets krav är oundgängligen nödvändigt.

xiv) Förklarande att motpartens medborgares rättigheter och rätt att väcka talan är upphävda, tillfälligt försatta ur kraft eller utestängda från att kunna göras gällande inför domstolarna.

xv) Tvingande av motpartens medborgare att delta i krigsoperationer riktade mot deras eget land även om de var i den krigförandes tjänst innan kriget börjat.

xvi) Plundring av en stad eller en plats även om den har tagits med storm.

xvii) Användande av gifter eller förgiftade vapen.

xviii) Användande av kvävande, giftiga eller andra gaser och alla likvärdiga vätskor, ämnen eller medel.

xix) Användande av kulor som lätt utvidgar sig eller tillplattas i människokroppen, såsom kulor med hård mantel, om denna inte helt och hållet täcker kärnan eller är försedd med inskärningar.

xx) Användande av vapen, projektiler och material samt stridsmetoder av sådan beskaffenhet att de kan förorsaka över-

injury or unnecessary suffering or which are inherently indiscriminate in violation of the international law of armed conflict, provided that such weapons, projectiles and material and methods of warfare are the subject of a comprehensive prohibition and are included in an annex to this Statute, by an amendment in accordance with the relevant provisions set forth in articles 121 and 123;

(xxi) Committing outrages upon personal dignity, in particular humiliating and degrading treatment;

(xxii) Committing rape, sexual slavery, enforced prostitution, forced pregnancy, as defined in article 7, paragraph 2 (f), enforced sterilization, or any other form of sexual violence also constituting a grave breach of the Geneva Conventions;

(xxiii) Utilizing the presence of a civilian or other protected person to render certain points, areas or military forces immune from military operations;

(xxiv) Intentionally directing attacks against buildings, material, medical units and transport, and personnel using the distinctive emblems of the Geneva Conventions in conformity with international law;

(xxv) Intentionally using starvation of civilians as a method of warfare by depriving them of objects indispensable to their

flödlig skada eller onödigt lidande eller som är av urskillningslös beskaffenhet i strid med folkrätten i väpnade konflikter under förutsättning att sådana vapen, projektiler, material och stridsmetoder är föremål för ett allomfattande förbud och omfattas av en bilaga till denna stadga till följd av en ändring som har gjorts i enlighet med de tillämpliga bestämmelser som avses i artiklarna 121 och 123.

xxi) Kränkande av personlig värdighet, särskilt förödmjukande och nedsättande behandling.

xxii) Våldtäkt, sexuellt slaveri, påtvingad prostitution, påtvingat havandeskap enligt definitionen i artikel 7.2 f, påtvingad sterilisering eller annan form av sexuellt våld, som också utgör en svår överträdelse av Genèvekonventionerna.

xxiii) Användande av en civil eller annan skyddad person för att genom sin närvaro skydda vissa platser, områden eller väpnade styrkor från stridshandlingar.

xxiv) Uppsätligt riktande av angrepp mot byggnader, utrustning, medicinska enheter och transporter samt personal som bär Genèvekonventionernas kännetecken i enlighet med folkrätten.

xxv) Uppsätligt användande av utsvaltning av civilbefolkning som en stridsmetod genom att beröva den förnödenheter som

survival, including wilfully impeding relief supplies as provided for under the Geneva Conventions;

(xxvi) Conscripting or enlisting children under the age of fifteen years into the national armed forces or using them to participate actively in hostilities.

(c) In the case of an armed conflict not of an international character, serious violations of article 3 common to the four Geneva Conventions of 12 August 1949, namely, any of the following acts committed against persons taking no active part in the hostilities, including members of armed forces who have laid down their arms and those placed hors de combat by sickness, wounds, detention or any other cause:

(i) Violence to life and person, in particular murder of all kinds, mutilation, cruel treatment and torture;

(ii) Committing outrages upon personal dignity, in particular humiliating and degrading treatment;

(iii) Taking of hostages;

(iv) The passing of sentences and the carrying out of executions without previous judgement pronounced by a regularly constituted court, affording all judicial guarantees which are generally recognized as indispensable.

är nödvändiga för dess överlevnad, däribland uppsåtligt förhindrande av hjälpsändningar i enlighet med Genèvekonventionerna.

xxvi) Uttagande eller värvande av barn som inte fyllt 15 år till de nationella väpnade styrkorna eller användande av dem till att aktivt delta i fientligheter.

c) I fall av väpnad konflikt som inte är av internationell karaktär, allvarliga kränkningar av artikel 3 som är gemensam för de fyra Genèvekonventionerna av den 12 augusti 1949, nämligen någon av följande gärningar som begåtts mot personer som inte deltar aktivt i fientligheterna, däribland medlemmar av de väpnade styrkorna som har lagt ned vapnen och personer som försatts ur stridbart skick genom sjukdom, särskada, fångenskap eller av annat skäl:

i) Våld mot liv och person, i synnerhet mord i alla dess former, stympning, grym behandling och tortyr.

ii) Kränkande av den personliga värdigheten, i synnerhet förödmjukande och nedsättande behandling.

iii) Tagande av gisslan.

iv) Utdömande av straff och verkställande av avrättningar utan föregående dom avkunnad av i laga ordning tillsatt domstol vars rättskipning erbjuder de garantier som allmänt erkänns som oumbärliga.

(d) Paragraph 2 (c) applies to armed conflicts not of an international character and thus does not apply to situations of internal disturbances and tensions, such as riots, isolated and sporadic acts of violence or other acts of a similar nature.

(e) Other serious violations of the laws and customs applicable in armed conflicts not of an international character, within the established framework of international law, namely, any of the following acts:

(i) Intentionally directing attacks against the civilian population as such or against individual civilians not taking direct part in hostilities;

(ii) Intentionally directing attacks against buildings, material, medical units and transport, and personnel using the distinctive emblems of the Geneva Conventions in conformity with international law;

(iii) Intentionally directing attacks against personnel, installations, material, units or vehicles involved in a humanitarian assistance or peacekeeping mission in accordance with the Charter of the United Nations, as long as they are entitled to the protection given to civilians or civilian objects under the international law of armed conflict;

(iv) Intentionally directing attacks against buildings dedicated

d) Punkt 2 c är tillämplig i icke-internationella väpnade konflikter och därför inte i situationer som har uppkommit till följd av interna störningar och spänningar, såsom upplopp, enstaka och sporadiska våldshandlingar och andra liknande handlingar.

e) Andra allvarliga kränkningar av lag eller sedvanerätt som är tillämplig i icke-internationella väpnade konflikter inom den vedertagna folkrättsliga ramen, nämligen någon av följande gärningar:

i) Uppsätligt angrepp mot civilbefolkning som sådan eller mot enskilda civila som inte direkt deltar i fientligheter.

ii) Uppsätligt riktande av angrepp mot byggnader, utrustning, medicinska enheter och transporter samt personal som bär Genèvekonventionernas kännetecken i enlighet med folkrätten.

iii) Uppsätligt riktande av angrepp mot personal, anläggningar, materiel, enheter eller fordon som deltar i en humanitär biståndsinsats eller i en fredsbevarande insats i enlighet med Förenta nationernas stadga, så länge de är berättigade till det skydd som tillkommer civilbefolkning eller civil egendom i enlighet med folkrätten i väpnade konflikter.

iv) Uppsätligt riktande av angrepp mot byggnader avsedda

to religion, education, art, science or charitable purposes, historic monuments, hospitals and places where the sick and wounded are collected, provided they are not military objectives;

(v) Pillaging a town or place, even when taken by assault;

(vi) Committing rape, sexual slavery, enforced prostitution, forced pregnancy, as defined in article 7, paragraph 2 (f), enforced sterilization, and any other form of sexual violence also constituting a serious violation of article 3 common to the four Geneva Conventions;

(vii) Conscripting or enlisting children under the age of fifteen years into armed forces or groups or using them to participate actively in hostilities;

(viii) Ordering the displacement of the civilian population for reasons related to the conflict, unless the security of the civilians involved or imperative military reasons so demand;

(ix) Killing or wounding treacherously a combatant adversary;

(x) Declaring that no quarter will be given;

(xi) Subjecting persons who are in the power of another party to the conflict to physical mutilation or to medical or scientific experiments of any kind which are neither justified by the

för religion, undervisning, konst, vetenskap eller välgörande ändamål, historiska minnesmärken, sjukhus och uppsamlingsplatser för sjuka och sårade under förutsättning att de inte utgör ett militärt mål.

v) Plundring av en stad eller en plats även om den har tagits med storm.

vi) Våldtäkt, sexuellt slaveri, påtvingad prostitution, påtvingat havandeskap enligt definitionen i artikel 7.2 f, påtvingad sterilisering eller annan form av sexuellt våld, som också utgör en allvarlig kränkning av artikel 3 som är gemensam för de fyra Genèvekonventionerna.

vii) Uttagande eller värvande av barn som inte fyllt 15 år till väpnade styrkor eller grupper eller användande av dem till att aktivt delta i fientligheter.

viii) Beordrande av förflyttning av civilbefolkning av skäl som sammanhänger med konflikten, såvida inte den berörda civilbefolkningens säkerhet eller tvingande militär nödvändighet kräver det.

ix) Förrädiskt dödande eller sårande av en kombattant tillhörande motståndaren.

x) Förklarande att pardon inte kommer att ges.

xi) Utsättande av någon som fallit i en annan parts våld för fysisk stympning eller medicinska eller vetenskapliga experiment i någon form som varken motiveras av vederbörandes me-

medical, dental or hospital treatment of the person concerned nor carried out in his or her interest, and which cause death to or seriously endanger the health of such person or persons;

(xii) Destroying or seizing the property of an adversary unless such destruction or seizure be imperatively demanded by the necessities of the conflict;

(f) Paragraph 2 (e) applies to armed conflicts not of an international character and thus does not apply to situations of internal disturbances and tensions, such as riots, isolated and sporadic acts of violence or other acts of a similar nature. It applies to armed conflicts that take place in the territory of a State when there is protracted armed conflict between governmental authorities and organized armed groups or between such groups.

3. Nothing in paragraph 2 (c) and (e) shall affect the responsibility of a Government to maintain or re-establish law and order in the State or to defend the unity and territorial integrity of the State, by all legitimate means.

Article 9

Elements of Crimes

1. Elements of Crimes shall assist the Court in the interpretation and application of articles 6, 7 and 8. They shall be adopted

dicinska, odontologiska eller sjukhusmässiga vårdbehov eller utförs i hans eller hennes intresse och vilka förorsakar död eller allvarligt hotar hälsan för den personen.

xii) Förstörelse eller beslagtagande av en motståndares tillhörigheter, såvida inte detta till följd av konfliktens krav är oundgängligen nödvändigt.

f) Punkt 2 e är tillämplig i icke-internationella väpnade konflikter och därför inte i situationer som har uppkommit till följd av interna störningar och spänningar, såsom upplöpp, enstaka och sporadiska våldshandlingar och andra liknande handlingar. Den är tillämplig i väpnade konflikter som äger rum inom en stats territorium när det förekommer en långvarig väpnad konflikt mellan regeringsmyndigheter och organiserade väpnade grupper eller mellan sådana grupper.

3. Inget i punkt 2 c och e skall inverka på en regerings ansvar för att upprätthålla eller återupprätta lag och ordning i staten eller för att försvara statens enighet och territoriella integritet med alla lagliga medel.

Artikel 9

Brottskriterier

1. Brottskriterier skall vara Domstolen till hjälp vid tolkningen och tillämpningen av artiklarna 6-8. De skall antas med

by a two-thirds majority of the members of the Assembly of States Parties.

2. Amendments to the Elements of Crimes may be proposed by:

- (a) Any State Party;
- (b) The judges acting by an absolute majority;
- (c) The Prosecutor.

Such amendments shall be adopted by a two-thirds majority of the members of the Assembly of States Parties.

3. The Elements of Crimes and amendments thereto shall be consistent with this Statute.

Article 10

Nothing in this Part shall be interpreted as limiting or prejudicing in any way existing or developing rules of international law for purposes other than this Statute.

Article 11

Jurisdiction *ratione temporis*

1. The Court has jurisdiction only with respect to crimes committed after the entry into force of this Statute.

2. If a State becomes a Party to this Statute after its entry into force, the Court may exercise its jurisdiction only with respect to crimes committed after the entry into force of this Statute for that State, unless that State has made a declaration under article 12, paragraph 3.

två tredjedels majoritet av stadgeparts församlingens medlemmar.

2. Ändringar i brottskriterierna får föreslås av

- a) varje stadgepart,
- b) en absolut majoritet av domarna,
- c) åklagaren.

Ändringarna skall antas med två tredjedels majoritet av stadgeparts församlingens medlemmar.

3. Brottskriterierna och ändringar i dem skall stå i överensstämmelse med denna stadga.

Artikel 10

Inget i denna del skall tolkas som att det i några andra syften än för denna stadga på något vis inskränker gällande folkrättsliga regler eller föregriper sådana regler som är under utveckling.

Artikel 11

Tidsavgränsning av Domstolens jurisdiktion

1. Domstolens jurisdiktion skall endast omfatta brott som begåtts efter denna stadgas ikraftträdande.

2. Om en stat blir part i denna stadga sedan den har trätt i kraft, får Domstolen endast utöva sin jurisdiktion med avseende på brott som begåtts efter stadgans ikraftträdande för den staten, såvida den inte har gjort en förklaring i enlighet med artikel 12.3.

Article 12
Preconditions to the exercise
of jurisdiction

1. A State which becomes a Party to this Statute thereby accepts the jurisdiction of the Court with respect to the crimes referred to in article 5.

2. In the case of article 13, paragraph (a) or (c), the Court may exercise its jurisdiction if one or more of the following States are Parties to this Statute or have accepted the jurisdiction of the Court in accordance with paragraph 3:

(a) The State on the territory of which the conduct in question occurred or, if the crime was committed on board a vessel or aircraft, the State of registration of that vessel or aircraft;

(b) The State of which the person accused of the crime is a national.

3. If the acceptance of a State which is not a Party to this Statute is required under paragraph 2, that State may, by declaration lodged with the Registrar, accept the exercise of jurisdiction by the Court with respect to the crime in question. The accepting State shall cooperate with the Court without any delay or exception in accordance with Part 9.

Artikel 12
Förutsättningar för utövan-
de av jurisdiktion

1. En stat som blir part i denna stadga godtar därigenom Domstolens jurisdiktion i fråga om de brott som avses i artikel 5.

2. I de fall som avses i artikel 13 a eller c får Domstolen utöva sin jurisdiktion, om en eller flera av följande stater är parter i denna stadga eller har godtagit Domstolens jurisdiktion i enlighet med punkt 3 nedan:

a) Den stat inom vars territorium gärningarna i fråga har ägt rum eller, om brottet har förövats ombord på ett fartyg eller luftfartyg, dettas registreringsstat.

b) Den stat i vilken den som anklagas är medborgare.

3. Om godtagande av en stat som inte är part i denna stadga fordras i enlighet med punkt 2, får den staten genom en förklaring som ingivits till registratören godta att Domstolen utövar jurisdiktion avseende brottet i fråga. Den godtagande staten skall samarbeta med Domstolen i enlighet med del 9 i denna stadga utan dröjsmål eller inskränkningar.

Article 13

Exercise of jurisdiction

The Court may exercise its jurisdiction with respect to a crime referred to in article 5 in accordance with the provisions of this Statute if:

(a) A situation in which one or more of such crimes appears to have been committed is referred to the Prosecutor by a State Party in accordance with article 14;

(b) A situation in which one or more of such crimes appears to have been committed is referred to the Prosecutor by the Security Council acting under Chapter VII of the Charter of the United Nations; or

(c) The Prosecutor has initiated an investigation in respect of such a crime in accordance with article 15.

Article 14

Referral of a situation by a State Party

1. A State Party may refer to the Prosecutor a situation in which one or more crimes within the jurisdiction of the Court appear to have been committed requesting the Prosecutor to investigate the situation for the purpose of determining whether one or more specific persons should be charged with the commission of such crimes.

2. As far as possible, a referral shall specify the relevant circum-

Artikel 13

Utövande av jurisdiktion

Domstolen får utöva sin jurisdiktion i enlighet med bestämmelserna i denna stadga i fråga om brott som avses i artikel 5

a) om en situation, i vilken ett eller flera sådana brott förefaller ha begåtts, har hänskjutits till åklagaren av en stadgepart i enlighet med artikel 14,

b) om en situation, i vilken ett eller flera sådana brott förefaller ha begåtts, har hänskjutits till åklagaren av säkerhetsrådet i enlighet med kapitel VII i Förenta nationernas stadga,

c) om åklagaren har inlett en utredning om sådana brott i enlighet med artikel 15.

Artikel 14

En stadgeparts hänskjutande av en situation

1. En stadgepart får till åklagaren hänskjuta en situation, i vilken ett eller flera brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion förefaller ha begåtts, med hemställan att åklagaren skall utreda situationen för att avgöra om viss person skall åtalas för att ha begått sådant brott.

2. Ett hänskjutande skall såvitt möjligt ange omständlig-

stances and be accompanied by such supporting documentation as is available to the State referring the situation.

Article 15 Prosecutor

1. The Prosecutor may initiate investigations proprio motu on the basis of information on crimes within the jurisdiction of the Court.

2. The Prosecutor shall analyse the seriousness of the information received. For this purpose, he or she may seek additional information from States, organs of the United Nations, intergovernmental or non-governmental organizations, or other reliable sources that he or she deems appropriate, and may receive written or oral testimony at the seat of the Court.

3. If the Prosecutor concludes that there is a reasonable basis to proceed with an investigation, he or she shall submit to the Pre-Trial Chamber a request for authorization of an investigation, together with any supporting material collected. Victims may make representations to the Pre-Trial Chamber, in accordance with the Rules of Procedure and Evidence.

4. If the Pre-Trial Chamber, upon examination of the request and the supporting material, considers that there is a reasonable basis to proceed with an investigation, and that the case

heter av betydelse och åtföljas av de handlingar till stöd för hänskjutandet som är tillgängliga för den hänskjutande staten.

Artikel 15 Åklagaren

1. Åklagaren får inleda utredningar på eget initiativ på grundval av uppgifter om brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion.

2. Åklagaren skall bedöma graden av allvar i mottagna uppgifter. I det syftet får åklagaren begära sådana kompletterande uppgifter från stater, Förenta nationernas organ, mellanstatliga organisationer, frivilligorganisationer eller andra tillförlitliga källor som han eller hon bedömer vara lämpliga och får ta upp skriftliga eller muntliga vittnesmål vid Domstolens säte.

3. Om åklagaren finner att det finns skälig grund att inleda en förundersökning, skall han till förundersökningskammaren inge en framställning om förundersökningstillstånd åtföljd av inhämtat underlag som styrker framställningen. Brottsoffer får vända sig till förundersökningskammaren i enlighet med bevis- och förfarandereglerna.

4. Om förundersökningskammaren vid prövning av framställningen och dess underlag finner att det finns skälig grund att inleda en förundersökning och att saken verkar ligga inom

appears to fall within the jurisdiction of the Court, it shall authorize the commencement of the investigation, without prejudice to subsequent determinations by the Court with regard to the jurisdiction and admissibility of a case.

5. The refusal of the Pre-Trial Chamber to authorize the investigation shall not preclude the presentation of a subsequent request by the Prosecutor based on new facts or evidence regarding the same situation.

6. If, after the preliminary examination referred to in paragraphs 1 and 2, the Prosecutor concludes that the information provided does not constitute a reasonable basis for an investigation, he or she shall inform those who provided the information. This shall not preclude the Prosecutor from considering further information submitted to him or her regarding the same situation in the light of new facts or evidence.

Article 16

Deferral of investigation or prosecution

No investigation or prosecution may be commenced or proceeded with under this Statute for a period of 12 months after the Security Council, in a resolution adopted under Chapter VII of the Charter of the United Nations, has requested the

Domstolens jurisdiktion, skall den ge tillstånd till att inleda en förundersökning utan att detta skall inverka på senare beslut av Domstolen om jurisdiktion och processförutsättningar i saken.

5. Förundersökningskammarens vägran att lämna förundersökningstillstånd skall inte hindra åklagaren från att senare göra en ny framställning avseende samma situation grundad på nya omständigheter eller ny bevisning.

6. Om åklagaren efter den preliminära utredning som avses i punkterna 1 och 2 i denna artikel finner att de mottagna uppgifterna inte utgör skälig grund för en förundersökning, skall han eller hon underrätta dem som lämnat uppgifterna. Detta skall inte hindra att åklagaren beaktar ytterligare uppgifter som lämnas till honom eller henne beträffande samma situation mot bakgrund av nya omständigheter eller ny bevisning.

Artikel 16

Uppskjutande av förundersökning eller lagföring

Förundersökning eller lagföring i enlighet med denna stadga får inte inledas eller fortsättas under en tid av tolv månader från det att säkerhetsrådet så begärt av Domstolen genom en resolution antagen i enlighet med kapitel VII i Förenta natio-

Court to that effect; that request may be renewed by the Council under the same conditions.

Article 17
Issues of admissibility

1. Having regard to paragraph 10 of the Preamble and article 1, the Court shall determine that a case is inadmissible where:

(a) The case is being investigated or prosecuted by a State which has jurisdiction over it, unless the State is unwilling or unable genuinely to carry out the investigation or prosecution;

(b) The case has been investigated by a State which has jurisdiction over it and the State has decided not to prosecute the person concerned, unless the decision resulted from the unwillingness or inability of the State genuinely to prosecute;

(c) The person concerned has already been tried for conduct which is the subject of the complaint, and a trial by the Court is not permitted under article 20, paragraph 3;

(d) The case is not of sufficient gravity to justify further action by the Court.

2. In order to determine unwillingness in a particular case, the Court shall consider, having regard to the principles of due process recognized by interna-

nernas stadga; begäran får förnyas av säkerhetsrådet på samma sätt.

Artikel 17
Frågor om processförutsättningar

1. I beaktande av tionde stycket i ingressen och artikel 1 skall Domstolen besluta att en sak skall avvisas på grund av bristande processförutsättningar

a) om saken är föremål för undersökning eller lagföring av en stat som har jurisdiktion över den, såvida inte den staten saknar vilja eller förmåga att som sig bör genomföra undersökningen eller lagföringen,

b) om saken har undersökts av en stat som har jurisdiktion över den och staten har beslutat att inte lagföra den person som avses, såvida inte detta beslut är en följd av bristande vilja eller förmåga att som sig bör lagföra saken,

c) om den person som avses redan har lagförts för den gärning som saken gäller och en rättegång inför Domstolen inte är tillåten enligt artikel 20.3,

d) om saken inte är tillräckligt allvarlig för att motivera vidare åtgärder av Domstolen.

2. För att avgöra om det föreligger bristande vilja i ett visst fall skall Domstolen, med beaktande av de principer för rättvisans behöriga gång som erkänns

tional law, whether one or more of the following exist, as applicable:

(a) The proceedings were or are being undertaken or the national decision was made for the purpose of shielding the person concerned from criminal responsibility for crimes within the jurisdiction of the Court referred to in article 5;

(b) There has been an unjustified delay in the proceedings which in the circumstances is inconsistent with an intent to bring the person concerned to justice;

(c) The proceedings were not or are not being conducted independently or impartially, and they were or are being conducted in a manner which, in the circumstances, is inconsistent with an intent to bring the person concerned to justice.

3. In order to determine inability in a particular case, the Court shall consider whether, due to a total or substantial collapse or unavailability of its national judicial system, the State is unable to obtain the accused or the necessary evidence and testimony or otherwise unable to carry out its proceedings.

i folkrätten, bedöma om en eller flera av följande förutsättningar föreligger:

a) förfarandet har genomförts eller genomförs eller det nationella beslutet har fattats i syfte att undandra den person som avses från straffrättsligt ansvar för brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion och som avses i artikel 5,

b) en omotiverad försening i förfarandet har förekommit som under omständigheterna är oförenlig med en avsikt att ställa den person som avses inför rätta,

c) förfarandet har inte genomförts eller genomförs inte på ett oberoende och opartiskt sätt och det har genomförts eller genomförs på ett sätt som under omständigheterna är oförenligt med en avsikt att ställa den person som avses inför rätta.

3. För att avgöra om det föreligger oförmåga i ett visst fall skall Domstolen bedöma om staten, till följd av ett totalt eller omfattande sammanbrott i eller bristande tillgänglighet hos dess nationella rättssystem, inte har förmåga att få fram den anklagade eller nödvändig bevisning och nödvändiga vittnesmål eller på annat sätt saknar förmåga att genomföra sina förfaranden.

Article 18
Preliminary rulings regarding admissibility

1. When a situation has been referred to the Court pursuant to article 13 (a) and the Prosecutor has determined that there would be a reasonable basis to commence an investigation, or the Prosecutor initiates an investigation pursuant to articles 13 (c) and 15, the Prosecutor shall notify all States Parties and those States which, taking into account the information available, would normally exercise jurisdiction over the crimes concerned. The Prosecutor may notify such States on a confidential basis and, where the Prosecutor believes it necessary to protect persons, prevent destruction of evidence or prevent the absconding of persons, may limit the scope of the information provided to States.

2. Within one month of receipt of that notification, a State may inform the Court that it is investigating or has investigated its nationals or others within its jurisdiction with respect to criminal acts which may constitute crimes referred to in article 5 and which relate to the information provided in the notification to States. At the request of that State, the Prosecutor shall defer to the State's investigation of those persons unless the Pre-Trial Chamber, on the application of the Prosecutor, decides

Artikel 18
Preliminära beslut i fråga om processförutsättningar

1. När en situation har hänskjutits till Domstolen i enlighet med artikel 13 a och åklagaren har beslutat att det finns skälgrund att inleda en förundersökning, eller åklagaren inleder en förundersökning i enlighet med artikel 13 c och artikel 15, skall åklagaren underrätta samtliga stadgeparter och de stater som, med beaktande av tillgängliga uppgifter, normalt skulle ha jurisdiktion över brottet i fråga. Åklagaren får underrätta sådana stater med förbehåll för sekretess och får, om han eller hon anser det vara nödvändigt för att skydda personer, förhindra att bevisning förstörs eller att personer avviker, begränsa omfattningen av de uppgifter som lämnas till stater.

2. Inom en månad efter mottagandet av en sådan underrättelse kan en stat meddela Domstolen att den har genomfört eller är i färd med att genomföra undersökningar beträffande sina medborgare eller sådana andra personer som står under statens jurisdiktion avseende sådana brottsliga gärningar som skulle kunna utgöra brott som avses artikel 5 och som har samband med de uppgifter som lämnats i underrättelsen till staterna. På statens begäran skall åklagaren överlåta åt staten att

to authorize the investigation.

3. The Prosecutor's deferral to a State's investigation shall be open to review by the Prosecutor six months after the date of deferral or at any time when there has been a significant change of circumstances based on the State's unwillingness or inability genuinely to carry out the investigation.

4. The State concerned or the Prosecutor may appeal to the Appeals Chamber against a ruling of the Pre-Trial Chamber, in accordance with article 82. The appeal may be heard on an expedited basis.

5. When the Prosecutor has deferred an investigation in accordance with paragraph 2, the Prosecutor may request that the State concerned periodically inform the Prosecutor of the progress of its investigations and any subsequent prosecutions. States Parties shall respond to such requests without undue delay.

6. Pending a ruling by the Pre-Trial Chamber, or at any time when the Prosecutor has deferred an investigation under this article, the Prosecutor may, on an exceptional basis, seek authority from the Pre-Trial

sköta undersökningen beträffande dessa personer, såvida inte förundersökningskammaren på begäran av åklagaren beslutar att ge tillstånd till förundersökningen.

3. Åklagarens beslut att överlåta åt en stat att sköta en undersökning kan omprövas av åklagaren sex månader efter dagen för beslutet eller vid vilken tidpunkt som helst, om en väsentlig förändring av omständigheterna har skett beroende på bristande vilja eller förmåga från statens sida att som sig bör genomföra undersökningen.

4. Den berörda staten och åklagaren får överklaga beslut av förundersökningskammaren till överklagandekammaren i enlighet med artikel 82. Överklagandet får behandlas med förtur.

5. Om åklagaren har överlåtit en undersökning i enlighet med punkt 2, får han eller hon begära att staten i fråga regelbundet lämnar information om utvecklingen av denna undersökning och en därav följande lagföring. Stadgeparterna skall besvara en sådan begäran utan onödigt dröjsmål.

6. I avvaktan på förundersökningskammarens beslut eller i de fall åklagaren har överlåtit en undersökning med stöd av denna artikel, får åklagaren undantagsvis begära förundersökningskammarens tillstånd att

Chamber to pursue necessary investigative steps for the purpose of preserving evidence where there is a unique opportunity to obtain important evidence or there is a significant risk that such evidence may not be subsequently available.

7. A State which has challenged a ruling of the Pre-Trial Chamber under this article may challenge the admissibility of a case under article 19 on the grounds of additional significant facts or significant change of circumstances.

Article 19
Challenges to the jurisdiction of the Court or the admissibility of a case

1. The Court shall satisfy itself that it has jurisdiction in any case brought before it. The Court may, on its own motion, determine the admissibility of a case in accordance with article 17.

2. Challenges to the admissibility of a case on the grounds referred to in article 17 or challenges to the jurisdiction of the Court may be made by:

(a) An accused or a person for whom a warrant of arrest or a summons to appear has been issued under article 58;

(b) A State which has jurisdiction over a case, on the ground

vidta de utredningsåtgärder som är nödvändiga för att säkra bevisning i det fall det föreligger en unik möjlighet att inhämta betydelsefull bevisning eller en väsentlig risk att bevisningen inte är tillgänglig senare.

7. En stat som har överklagat ett beslut av förundersökningskammaren med stöd av denna artikel får göra invändning om bristande processförutsättningar i enlighet med artikel 19 med hänvisning till nya viktiga sakuppgifter eller väsentligt förändrade omständigheter.

Artikel 19
Invändningar angående Domstolens jurisdiktion eller ett måls processförutsättningar

1. Domstolen skall förvissa sig om att den har jurisdiktion beträffande varje sak som föreläggts den. Domstolen får på eget initiativ bestämma om det föreligger förutsättningar i enlighet med artikel 17 att pröva saken.

2. Invändningar om bristande processförutsättningar på de grunder som anges i artikel 17 och invändningar mot Domstolens jurisdiktion får anföras av

a) en tilltalad eller en person för vilken ett häktningsbeslut eller en kallelse att inställa sig har utfärdats i enlighet med artikel 58,

b) en stat som har jurisdiktion beträffande en sak på grund av

that it is investigating or prosecuting the case or has investigated or prosecuted; or

(c) A State from which acceptance of jurisdiction is required under article 12.

3. The Prosecutor may seek a ruling from the Court regarding a question of jurisdiction or admissibility. In proceedings with respect to jurisdiction or admissibility, those who have referred the situation under article 13, as well as victims, may also submit observations to the Court.

4. The admissibility of a case or the jurisdiction of the Court may be challenged only once by any person or State referred to in paragraph 2. The challenge shall take place prior to or at the commencement of the trial. In exceptional circumstances, the Court may grant leave for a challenge to be brought more than once or at a time later than the commencement of the trial. Challenges to the admissibility of a case, at the commencement of a trial, or subsequently with the leave of the Court, may be based only on article 17, paragraph 1 (c).

5. A State referred to in paragraph 2 (b) and (c) shall make a challenge at the earliest opportunity.

6. Prior to the confirmation of the charges, challenges to the

att den är i färd med att undersöka eller lagföra saken eller har undersökt eller lagfört den,

c) en stat vars godtagande av Domstolens jurisdiktion krävs i enlighet med artikel 12.

3. Åklagaren får begära Domstolens beslut i fråga om jurisdiktion eller processförutsättningar. I förfaranden som gäller jurisdiktion eller processförutsättningar får de som har hänskjutit en situation i enlighet med artikel 13 och brottsoffer också lämna synpunkter till Domstolen.

4. Invändningar om bristande processförutsättningar eller beträffande Domstolens jurisdiktion från en person eller en stat som avses i punkt 2 får endast göras en gång. En invändning skall göras innan eller i samband med att huvudförhandlingen inleds. Under särskilda omständigheter får Domstolen tillåta att en invändning framförs mer än en gång eller vid en senare tidpunkt än vid huvudförhandlingens inledning. Invändningar om bristande processförutsättningar som görs när huvudförhandlingen inleds eller, med Domstolens tillstånd, senare, får endast grundas på artikel 17.1 c.

5. En stat som avses i punkt 2 b och c i denna artikel skall göra sin invändning så tidigt som möjligt.

6. Innan åtalspunkterna har bekräftats skall invändningar

admissibility of a case or challenges to the jurisdiction of the Court shall be referred to the Pre-Trial Chamber. After confirmation of the charges, they shall be referred to the Trial Chamber. Decisions with respect to jurisdiction or admissibility may be appealed to the Appeals Chamber in accordance with article 82.

7. If a challenge is made by a State referred to in paragraph 2 (b) or (c), the Prosecutor shall suspend the investigation until such time as the Court makes a determination in accordance with article 17.

8. Pending a ruling by the Court, the Prosecutor may seek authority from the Court:

(a) To pursue necessary investigative steps of the kind referred to in article 18, paragraph 6;

(b) To take a statement or testimony from a witness or complete the collection and examination of evidence which had begun prior to the making of the challenge; and

(c) In cooperation with the relevant States, to prevent the absconding of persons in respect of whom the Prosecutor has already requested a warrant of arrest under article 58.

9. The making of a challenge shall not affect the validity of any act performed by the Prosecutor or any order or warrant issued by the Court prior to the

angående processförutsättningarna eller mot Domstolens jurisdiktion hänvisas till förundersökningskammaren. När åtalspunkterna har bekräftats skall invändningar hänvisas till rättegångskammaren. Beslut i frågor om jurisdiktion eller processförutsättningar får överklagas till överklagandekammaren i enlighet med artikel 82.

7. Om en invändning görs av en stat som avses i punkt 2 b eller c i denna artikel, skall åklagaren uppskjuta förundersökningen till dess att Domstolen har fattat sitt beslut i enlighet med artikel 17.

8. I avvaktan på Domstolens beslut får åklagaren begära Domstolens tillstånd

a) att företa nödvändiga utredningsåtgärder av det slag som avses i artikel 18.6,

b) att uppta en vittnesförklaring eller ett vittnesmål eller fullfölja inhämtande och undersökning av bevis som har inletts innan invändningen framfördes,

c) att i samarbete med de berörda staterna förhindra att sådana personer avviker för vilka åklagaren har begärt ett häktningsbeslut med stöd av artikel 58.

9. Att en invändning görs skall inte påverka giltigheten av åtgärder som åklagaren vidtagit eller beslut eller föreläggande som meddelats av Domstolen

making of the challenge.

10. If the Court has decided that a case is inadmissible under article 17, the Prosecutor may submit a request for a review of the decision when he or she is fully satisfied that new facts have arisen which negate the basis on which the case had previously been found inadmissible under article 17.

11. If the Prosecutor, having regard to the matters referred to in article 17, defers an investigation, the Prosecutor may request that the relevant State make available to the Prosecutor information on the proceedings. That information shall, at the request of the State concerned, be confidential. If the Prosecutor thereafter decides to proceed with an investigation, he or she shall notify the State to which deferral of the proceedings has taken place.

Article 20 **Ne bis in idem**

1. Except as provided in this Statute, no person shall be tried before the Court with respect to conduct which formed the basis of crimes for which the person has been convicted or acquitted by the Court.

2. No person shall be tried by another court for a crime referred to in article 5 for which that person has already been

innan invändningen gjordes.

10. Om Domstolen har avvisat en sak på grund av bristande processförutsättningar i enlighet med artikel 17, får åklagaren framställa en begäran om omprövning av avvisningsbeslutet när han eller hon är helt förvisad om att nya omständigheter har framkommit som medför att de skäl på vilka saken avvisades enligt artikel 17 har bortfallit.

11. Om åklagaren med beaktande av de grunder som anges i artikel 17 överläter åt en stat att sköta en undersökning, får han eller hon begära att staten i fråga tillhandahåller åklagaren upplysningar om sakens behandling. Om den berörda staten begär det, skall sekretess gälla för sådana uppgifter. Om åklagaren därefter beslutar att återuppta en förundersökning, skall han underrätta den stat som undersökningen överläts till.

Artikel 20 **Negativ rättskraft** **(*ne bis in idem*)**

1. Om inte annat föreskrivs i denna stadga, får ingen lagföras inför Domstolen för gärningar som ingår i beskrivningen av brott för vilka han eller hon har fällts till ansvar eller frikänts av Domstolen.

2. Ingen skall lagföras av en annan domstol för ett brott som avses i artikel 5 för vilket han eller hon redan har fällts till an-

convicted or acquitted by the Court.

3. No person who has been tried by another court for conduct also proscribed under article 6, 7 or 8 shall be tried by the Court with respect to the same conduct unless the proceedings in the other court:

(a) Were for the purpose of shielding the person concerned from criminal responsibility for crimes within the jurisdiction of the Court; or

(b) Otherwise were not conducted independently or impartially in accordance with the norms of due process recognized by international law and were conducted in a manner which, in the circumstances, was inconsistent with an intent to bring the person concerned to justice.

Article 21 Applicable law

1. The Court shall apply:

(a) In the first place, this Statute, Elements of Crimes and its Rules of Procedure and Evidence;

(b) In the second place, where appropriate, applicable treaties and the principles and rules of international law, including the established principles of the international law of armed conflict;

(c) Failing that, general principles of law derived by the Court from national laws of le-

svar eller frikänts av Domstolen.

3. Ingen som har lagförts av en annan domstol för gärningar som också utgör brott i enlighet med artiklarna 6, 7 eller 8 skall lagföras av Domstolen för samma gärningar såvida inte rättegången i den andra domstolen

a) var avsedd att undandra honom eller henne från straffrättsligt ansvar för brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion, eller

b) i övrigt inte genomfördes på ett oberoende och opartiskt sätt i enlighet med de normer för rättvisans behöriga gång som erkänns i folkrätten och genomfördes på ett sätt som under förhandenvarande omständigheter var oförenligt med en avsikt att ställa den person som avses inför rätta.

Artikel 21 Tillämplig lag

1. Domstolen skall tillämpa

a) i första hand denna stadga, brottskriterierna och bevis- och förfarandereglerna,

b) i andra hand, i förekommande fall, tillämpliga fördrag samt folkrättens principer och regler, däribland de vedertagna principerna i det internationella regelsystemet för väpnade konflikter,

c) om de i punkterna a och b nämnda rättskällorna inte är tillräckliga, allmänna rättsprinciper

gal systems of the world including, as appropriate, the national laws of States that would normally exercise jurisdiction over the crime, provided that those principles are not inconsistent with this Statute and with international law and internationally recognized norms and standards.

2. The Court may apply principles and rules of law as interpreted in its previous decisions.

3. The application and interpretation of law pursuant to this article must be consistent with internationally recognized human rights, and be without any adverse distinction founded on grounds such as gender as defined in article 7, paragraph 3, age, race, colour, language, religion or belief, political or other opinion, national, ethnic or social origin, wealth, birth or other status.

PART 3. GENERAL PRINCIPLES OF CRIMINAL LAW

Article 22

Nullum crimen sine lege

1. A person shall not be criminally responsible under this Statute unless the conduct in question constitutes, at the time it takes place, a crime within the

som Domstolen har härlett från nationella lagar i världens rättssystem, däribland, i förekommande fall, de nationella lagarna i de stater som normalt borde utöva jurisdiktion över brottet i fråga, under förutsättning att dessa rättsprinciper inte är oförenliga med denna stadga, med folkrätten och med internationellt erkända normer och principer.

2. Domstolen får tillämpa principer och rättsregler på det sätt som de har tolkats i tidigare beslut av Domstolen.

3. Den tillämpning och tolkning av rättskällor som avses i denna artikel måste vara förenlig med internationellt erkända mänskliga rättigheter och får inte innehålla någon otillbörlig åtskillnad grundad på sådant som genus enligt definitionen i artikel 7.3, ålder, rastillhörighet, hudfärg, språk, trosuppfattning eller åskådning, politisk eller annan åsikt, nationellt, etniskt eller socialt ursprung, förmögenhet, börd eller annan ställning.

DEL 3 ALLMÄNNA STRAFFRÄTTSLIGA PRINCIPER

Artikel 22

Legalitetsprincipen (*nullum crimen sine lege*)

1. Ingen skall betraktas som straffrättsligt ansvarig enligt denna stadga för en gärning, såvida inte denna, vid den tidpunkt den äger rum, utgör ett brott

jurisdiction of the Court.

2. The definition of a crime shall be strictly construed and shall not be extended by analogy. In case of ambiguity, the definition shall be interpreted in favour of the person being investigated, prosecuted or convicted.

3. This article shall not affect the characterization of any conduct as criminal under international law independently of this Statute.

Article 23
Nulla poena sine lege

A person convicted by the Court may be punished only in accordance with this Statute.

Article 24
Non-retroactivity ratione personae

1. No person shall be criminally responsible under this Statute for conduct prior to the entry into force of the Statute.

2. In the event of a change in the law applicable to a given case prior to a final judgement, the law more favourable to the person being investigated, prosecuted or convicted shall apply.

som omfattas av Domstolens jurisdiktion.

2. Brottsbeskrivningen skall tolkas strikt och får inte utvidgas genom analogi. I fall av tvetydighet skall brottsbeskrivningen tolkas till förmån för den som är föremål för utredning eller förundersökning, den tilltalade eller den som fällts till ansvar.

3. Denna artikel skall inte inverka på bedömningen av om en gärning utgör ett brott enligt folkrätten oberoende av denna stadga.

Artikel 23
Inget straff utan lag (*nulla poena sine lege*)

Den som har fällts till ansvar av Domstolen får endast straffas i enlighet med denna stadga.

Artikel 24
Icke-retroaktivitet

1. Ingen skall dömas till straffrättsligt ansvar enligt denna stadga för gärningar före stadgans ikraftträdande.

2. Om en lag som är tillämplig beträffande en viss sak ändras före det slutliga domslutet, skall den lag tillämpas som är mest förmånlig för den som är föremål för utredning eller förundersökning, den tilltalade eller den som har fällts till ansvar.

Article 25
Individual criminal responsibility

1. The Court shall have jurisdiction over natural persons pursuant to this Statute.

2. A person who commits a crime within the jurisdiction of the Court shall be individually responsible and liable for punishment in accordance with this Statute.

3. In accordance with this Statute, a person shall be criminally responsible and liable for punishment for a crime within the jurisdiction of the Court if that person:

(a) Commits such a crime, whether as an individual, jointly with another or through another person, regardless of whether that other person is criminally responsible;

(b) Orders, solicits or induces the commission of such a crime which in fact occurs or is attempted;

(c) For the purpose of facilitating the commission of such a crime, aids, abets or otherwise assists in its commission or its attempted commission, including providing the means for its commission;

(d) In any other way contributes to the commission or attempted commission of such a crime by a group of persons acting with a common purpose. Such contribution shall be inten-

Artikel 25
Personligt straffrättsligt ansvar

1. Domstolen skall ha jurisdiktion över fysiska personer i enlighet med denna stadga.

2. Den som begår ett brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion skall hållas personligen ansvarig och straffas i enlighet med denna stadga.

3. Enligt denna stadga skall en person vara straffrättsligt ansvarig och kunna straffas för ett brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion om personen i fråga

a) begår ett sådant brott ensam, tillsammans med någon annan eller genom någon annan, oavsett om den andre är straffrättsligt ansvarig,

b) beordrar, anstiftar eller påverkar någon att utföra ett sådant brott och det verkligen äger rum eller det görs försök att utföra det,

c) i syfte att underlätta utförandet av brottet, hjälper, tillskyndar eller på annat sätt medverkar till brottets utförande eller försöket att utföra det, däribland anskaffande av hjälpmedel för dess utförande,

d) på annat sätt medverkar till utförandet eller försöket att utföra ett sådant brott av en grupp personer som handlar i gemensamt syfte; sådan medverkan skall vara uppsåtlig och antingen

tional and shall either:

(i) Be made with the aim of furthering the criminal activity or criminal purpose of the group, where such activity or purpose involves the commission of a crime within the jurisdiction of the Court; or

(ii) Be made in the knowledge of the intention of the group to commit the crime;

(e) In respect of the crime of genocide, directly and publicly incites others to commit genocide;

(f) Attempts to commit such a crime by taking action that commences its execution by means of a substantial step, but the crime does not occur because of circumstances independent of the person's intentions. However, a person who abandons the effort to commit the crime or otherwise prevents the completion of the crime shall not be liable for punishment under this Statute for the attempt to commit that crime if that person completely and voluntarily gave up the criminal purpose.

4. No provision in this Statute relating to individual criminal responsibility shall affect the responsibility of States under international law.

i) utföras i syfte att främja gruppens brottsliga verksamhet eller brottsliga avsikter, om däri ingår att utföra ett brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion eller

ii) utföras i vetskap om gruppens avsikt att begå brottet,

e) i fråga om brottet folkmord omedelbart och offentligen uppmanar andra att utföra ett sådant brott,

f) försöker utföra ett sådant brott genom att ta ett väsentligt steg i riktning mot att utföra brottet, men detta inte fullbordas av orsaker som ligger utanför personens avsikter. Emellertid skall den som träder tillbaka från ett försök att utföra ett brott eller på annat sätt förhindrar att det fullbordas inte straffas i enlighet med denna stadga för försöket, om personen fullständigt och av fri vilja avstår från den brottsliga avsikten.

4. Ingen bestämmelse i denna stadga om personligt straffrättsligt ansvar skall inverka på staternas ansvar enligt folk-rätten.

Article 26**Exclusion of jurisdiction over persons under eighteen**

The Court shall have no jurisdiction over any person who was under the age of 18 at the time of the alleged commission of a crime.

Article 27**Irrelevance of official capacity**

1. This Statute shall apply equally to all persons without any distinction based on official capacity. In particular, official capacity as a Head of State or Government, a member of a Government or parliament, an elected representative or a government official shall in no case exempt a person from criminal responsibility under this Statute, nor shall it, in and of itself, constitute a ground for reduction of sentence.

2. Immunities or special procedural rules which may attach to the official capacity of a person, whether under national or international law, shall not bar the Court from exercising its jurisdiction over such a person.

Article 28**Responsibility of commanders and other superiors**

In addition to other grounds of criminal responsibility under this Statute for crimes within the jurisdiction of the Court:

Artikel 26**Ingen jurisdiktion över personer under 18 år**

Domstolen skall inte ha jurisdiktion över någon som inte har fyllt 18 år då brottet påstås ha blivit utfört.

Artikel 27**Officiell ställning saknar betydelse**

1. Denna stadga skall gälla lika för alla utan åtskillnad på grund av officiell ställning. Särskilt skall officiell ställning som stats- eller regeringschef, regeringsmedlem, parlamentsledamot, vald företrädare eller offentlig tjänsteman inte i något fall ge någon person immunitet mot straffrättsligt ansvar i enlighet med denna stadga, inte heller skall officiell ställning i sig själv utgöra skäl för nedsättning av straff.

2. Immunitet eller särskilda förfaranderegler som kan vara förenade med en persons officiella ställning, vare sig enligt nationell lag eller enligt folkrätten, skall inte hindra Domstolen från att utöva jurisdiktion över personen.

Artikel 28**Militära befälhavares och andra förmäns ansvar**

Förutom de övriga grunder för straffrättsligt ansvar i enlighet med denna stadga för brott som omfattas av Domstolens

(a) A military commander or person effectively acting as a military commander shall be criminally responsible for crimes within the jurisdiction of the Court committed by forces under his or her effective command and control, or effective authority and control as the case may be, as a result of his or her failure to exercise control properly over such forces, where:

(i) That military commander or person either knew or, owing to the circumstances at the time, should have known that the forces were committing or about to commit such crimes; and

(ii) That military commander or person failed to take all necessary and reasonable measures within his or her power to prevent or repress their commission or to submit the matter to the competent authorities for investigation and prosecution.

(b) With respect to superior and subordinate relationships not described in paragraph (a), a superior shall be criminally responsible for crimes within the jurisdiction of the Court committed by subordinates under his or her effective authority and control, as a result of his or her failure to exercise control prop-

jurisdiktion,

a) skall en militär befälhavare eller den som faktiskt tjänstgör som sådan vara straffrättsligt ansvarig för brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion som begås av väpnade styrkor under hans eller hennes effektiva befäl och kontroll eller effektiva myndighet och kontroll, beroende på vad som är fallet, till följd av hans eller hennes oförmåga att utöva kontroll över dessa styrkor på ett riktigt sätt,

i) om befälhavaren eller en person som faktiskt tjänstgör som sådan antingen har vetat eller, med hänsyn till omständigheterna vid tillfället, borde ha vetat att styrkorna var i färd med eller stod i begrepp att utföra sådana brott och

ii) om befälhavaren eller en person som faktiskt tjänstgör som sådan har underlåtit att vidta alla nödvändiga och skäligen åtgärder som stod i hans eller hennes makt för att motverka eller avvärja att brotten utfördes eller att hänskjuta saken till berörda myndigheter för undersökning och lagföring.

b) I fråga om sådana förhållanden mellan förmän och underordnade som inte beskrivs i punkt a ovan skall en förman vara straffrättsligt ansvarig för sådana brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion som har utförts av underordnade som står under förmannens effektiva myndighet och kontroll till följd

erly over such subordinates, where:

(i) The superior either knew, or consciously disregarded information which clearly indicated, that the subordinates were committing or about to commit such crimes;

(ii) The crimes concerned activities that were within the effective responsibility and control of the superior; and

(iii) The superior failed to take all necessary and reasonable measures within his or her power to prevent or repress their commission or to submit the matter to the competent authorities for investigation and prosecution.

Article 29
Non-applicability of statute of limitations

The crimes within the jurisdiction of the Court shall not be subject to any statute of limitations.

Article 30
Mental element

1. Unless otherwise provided, a person shall be criminally responsible and liable for punishment for a crime within the jurisdiction of the Court only if the material elements are committed with intent and knowledge.

2. For the purposes of this ar-

av hans eller hennes underlåtenhet att på ett riktigt sätt utöva kontroll över sådana underordnade,

i) om förmannen kände till eller medveten bortsåg från uppgifter som tydligt angav att de underordnade var i färd med eller stod i begrepp att utföra sådana brott,

ii) om brotten gällde verksamhet som låg under förmannens effektiva ansvar och kontroll, samt

iii) om förmannen har underlåtit att vidta alla nödvändiga och skäligen åtgärder som stod i hans eller hennes makt för att motverka brotten eller avvärja att de utfördes eller att hänskjuta saken till berörda myndigheter för undersökning och lagföring.

Artikel 29
Preskription

Brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion skall inte preskriberas.

Artikel 30
Subjektiva rekvisit

1. Om inte annat föreskrivs, skall en person endast vara straffrättsligt ansvarig och kunna bestraffas för brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion om gärningen har förövats med uppsåt (avsikt och insikt).

2. I den mening som avses i

ticle, a person has intent where:

(a) In relation to conduct, that person means to engage in the conduct;

(b) In relation to a consequence, that person means to cause that consequence or is aware that it will occur in the ordinary course of events.

3. For the purposes of this article, "knowledge" means awareness that a circumstance exists or a consequence will occur in the ordinary course of events. "Know" and "knowingly" shall be construed accordingly.

Article 31 Grounds for excluding criminal responsibility

1. In addition to other grounds for excluding criminal responsibility provided for in this Statute, a person shall not be criminally responsible if, at the time of that person's conduct:

(a) The person suffers from a mental disease or defect that destroys that person's capacity to appreciate the unlawfulness or nature of his or her conduct, or capacity to control his or her conduct to conform to the requirements of law;

(b) The person is in a state of intoxication that destroys that person's capacity to appreciate the unlawfulness or nature of his

denna artikel föreligger *avsikt*,

a) i fråga om handling, om någon avser genomföra handlingen,

b) i fråga om effekt, om någon avser orsaka denna effekt eller inser att den kommer att inträffa i ett normalt händelseförlopp.

3. I den mening som avses i denna artikel betecknar termen *insikt* medvetande om att en omständighet föreligger eller att en effekt kommer att inträffa i ett normalt händelseförlopp. Termerna *inse* och *veta* respektive *i insikt om* och *med vetskap om* skall förstås på motsvarande sätt.

Artikel 31 Ansvarsfrihetsgrunder

1. Utöver de övriga ansvarsfrihetsgrunder som föreskrivs i denna stadga skall en person inte vara straffrättsligt ansvarig, om personen vid den tid då gärningen ägde rum

a) led av psykisk sjukdom eller skada som berövade honom eller henne förmågan att inse det olagliga i eller beskaffenheten av sitt handlande eller förmågan att kontrollera detta att vara förenligt med lagens krav,

b) befann sig i ett tillstånd av berusning som berövade honom eller henne förmågan att inse det olagliga i eller beskaffenheten av

or her conduct, or capacity to control his or her conduct to conform to the requirements of law, unless the person has become voluntarily intoxicated under such circumstances that the person knew, or disregarded the risk, that, as a result of the intoxication, he or she was likely to engage in conduct constituting a crime within the jurisdiction of the Court;

(c) The person acts reasonably to defend himself or herself or another person or, in the case of war crimes, property which is essential for the survival of the person or another person or property which is essential for accomplishing a military mission, against an imminent and unlawful use of force in a manner proportionate to the degree of danger to the person or the other person or property protected. The fact that the person was involved in a defensive operation conducted by forces shall not in itself constitute a ground for excluding criminal responsibility under this subparagraph;

(d) The conduct which is alleged to constitute a crime within the jurisdiction of the Court has been caused by duress resulting from a threat of imminent death or of continuing or imminent serious bodily harm against that person or another person, and the person acts necessarily and reasonably to avoid

sitt handlande eller förmågan att behärska detta att vara förenligt med lagens krav, såvida personen inte hade berusat sig av fri vilja under sådana omständigheter att han eller hon visste att det fanns en risk, eller bortsåg från risken, för att han eller hon till följd av berusningen antagligen skulle inlåta sig på en gärning som utgör ett brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion,

c) vidtog skäligen åtgärder för att försvara sig själv eller någon annan eller, i fall av krigsförbrytelse, försvara egendom av väsentlig betydelse för sin egen eller någon annans överlevnad eller egendom av väsentlig betydelse för att fullfölja ett militärt uppdrag mot överhängande och olagligt bruk av våld på ett sätt som stod i proportion till den grad av fara den skyddade personen själv eller den andra personen eller egendomen var utsatt för. Den omständighet att någon deltog i en defensiv operation som utfördes av väpnade styrkor skall inte i sig själv utgöra ansvarsfrihetsgrund enligt detta stycke,

d) den gärning som påstås utgöra ett brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion föranleddes av tvång orsakat av överhängande hot mot liv eller av pågående eller överhängande fara för allvarlig kroppsskada för personen själv eller för någon annan och personens handlade var nödvändigt och försvarligt för

this threat, provided that the person does not intend to cause a greater harm than the one sought to be avoided. Such a threat may either be:

(i) Made by other persons; or

(ii) Constituted by other circumstances beyond that person's control.

2. The Court shall determine the applicability of the grounds for excluding criminal responsibility provided for in this Statute to the case before it.

3. At trial, the Court may consider a ground for excluding criminal responsibility other than those referred to in paragraph 1 where such a ground is derived from applicable law as set forth in article 21. The procedures relating to the consideration of such a ground shall be provided for in the Rules of Procedure and Evidence.

Article 32

Mistake of fact or mistake of law

1. A mistake of fact shall be a ground for excluding criminal responsibility only if it negates the mental element required by the crime.

2. A mistake of law as to whether a particular type of conduct is a crime within the jurisdiction of the Court shall not be a ground for excluding criminal responsibility. A mistake of law may, however, be a

att undvika hotet, under förutsättning att inte större skada avsågs orsakas än den skada som söktes avväjas. Ett sådant hot kan antingen

i) komma från andra personer, eller

ii) utgöras av andra omständigheter som ligger utanför hans eller hennes kontroll.

2. Domstolen skall avgöra om de grunder för ansvarsfrihet som avses i denna stadga skall tillämpas i den aktuella saken.

3. Vid rättegången får Domstolen pröva andra ansvarsfrihetsgrunder än de som avses i punkt 1 i denna artikel då en sådan grund följer av tillämplig lag i enlighet med artikel 21. Det förfarande som skall gälla för prövning av sådana grunder skall närmare anges i bevis- och förfarandereglererna.

Artikel 32

Faktisk villfarelse eller rättsvillfarelse

1. Faktisk villfarelse får endast åberopas som grund för ansvarsfrihet, om den innebär att de subjektiva rekvisit som brottet förutsätter inte är uppfyllda.

2. Rättsvillfarelse i fråga om huruvida viss typ av gärning utgör ett brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion får inte åberopas som grund för ansvarsfrihet. En rättsvillfarelse får dock åberopas som grund för

ground for excluding criminal responsibility if it negates the mental element required by such a crime, or as provided for in article 33.

Article 33
Superior orders and pre-
scription of law

1. The fact that a crime within the jurisdiction of the Court has been committed by a person pursuant to an order of a Government or of a superior, whether military or civilian, shall not relieve that person of criminal responsibility unless:

(a) The person was under a legal obligation to obey orders of the Government or the superior in question;

(b) The person did not know that the order was unlawful; and

(c) The order was not manifestly unlawful.

2. For the purposes of this article, orders to commit genocide or crimes against humanity are manifestly unlawful.

PART 7. PENALTIES

Article 77
Applicable penalties

1. Subject to article 110, the Court may impose one of the following penalties on a person convicted of a crime referred to in article 5 of this Statute:

(a) Imprisonment for a speci-

ansvarsfrihet, om den innebär att de subjektiva rekvisit som brottet förutsätter inte är uppfyllda eller om artikel 33 är tillämplig.

Artikel 33
Befallning av förman och
skyldighet att lyda

1. Den omständighet att ett brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion har utförts av någon på befallning av en regering eller en militär eller civil förman skall inte frita någon från rättsligt ansvar, såvida inte

a) personen hade rättslig skyldighet att åtlyda befallningen från regeringen eller från förmanen i fråga, och

b) personen inte visste att befallningen var rättsstridig, och

c) befallningen inte var uppenbart rättsstridig.

2. I den mening som avses i denna artikel är en befallning att begå folkmord eller brott mot mänskligheten uppenbart rättsstridig.

DEL 7 STRAFF

Artikel 77
Tillämpliga straff

1. Med förbehåll för bestämmelserna i artikel 110 får Domstolen bestämma ett av följande straff för den som har fällts till ansvar för ett brott som avses i artikel 5 i denna stadga:

a) Fängelse i ett bestämt antal

fied number of years, which may not exceed a maximum of 30 years; or

(b) A term of life imprisonment when justified by the extreme gravity of the crime and the individual circumstances of the convicted person.

2. In addition to imprisonment, the Court may order:

(a) A fine under the criteria provided for in the Rules of Procedure and Evidence;

(b) A forfeiture of proceeds, property and assets derived directly or indirectly from that crime, without prejudice to the rights of bona fide third parties.

Article 78 Determination of the sentence

1. In determining the sentence, the Court shall, in accordance with the Rules of Procedure and Evidence, take into account such factors as the gravity of the crime and the individual circumstances of the convicted person.

2. In imposing a sentence of imprisonment, the Court shall deduct the time, if any, previously spent in detention in accordance with an order of the Court. The Court may deduct any time otherwise spent in detention in connection with conduct underlying the crime.

3. When a person has been convicted of more than one

är, dock högst 30 år.

b) Livstids fängelse när så är motiverat av brottets utomordentliga svårhetsgrad och den dömdes personliga förhållanden.

2. Utöver fängelse får Domstolen bestämma

a) böter i enlighet med de villkor som föreskrivs i bevis- och förfarandereglerna,

b) förverkande av utbyte, egendom och tillgångar som direkt eller indirekt härrör från brottet utan att det skall inverka på de rättigheter som tillkommer rättmätiga tredje män.

Artikel 78 Fastställande av straff

1. Vid fastställande av straff skall Domstolen i enlighet med bevis- och förfarandereglerna beakta sådana omständigheter som brottets svårhetsgrad och den dömdes personliga förhållanden.

2. Om någon döms till fängelse, skall Domstolen avräkna den eventuella tid som tidigare har tillbringats i häkte i enlighet med Domstolens beslut. Domstolen får avräkna tid som på annat sätt har tillbringats i fängsligt förvar för en gärning med anknytning till brottet.

3. Om någon har fällts till ansvar för mer än ett brott, skall

crime, the Court shall pronounce a sentence for each crime and a joint sentence specifying the total period of imprisonment. This period shall be no less than the highest individual sentence pronounced and shall not exceed 30 years imprisonment or a sentence of life imprisonment in conformity with article 77, paragraph 1 (b).

Article 79 Trust Fund

1. A Trust Fund shall be established by decision of the Assembly of States Parties for the benefit of victims of crimes within the jurisdiction of the Court, and of the families of such victims.

2. The Court may order money and other property collected through fines or forfeiture to be transferred, by order of the Court, to the Trust Fund.

3. The Trust Fund shall be managed according to criteria to be determined by the Assembly of States Parties.

Article 80 Non-prejudice to national application of penalties and national laws

Nothing in this Part affects the application by States of penalties prescribed by their national law, nor the law of States which do not provide for penalties prescribed in this Part.

Domstolen fastställa straff för vart och ett av brotten och ett gemensamt straff med angivande av fängelsestraffets sammanlagda längd. Denna tid skall inte vara kortare än det högsta enskilda straff som fastställts och inte överstiga 30 års fängelse eller ett livstidsstraff enligt artikel 77.1 b.

Artikel 79 Förvaltningsfond

1. På beslut av stadgeparts-församlingen skall en förvaltningsfond upprättas till förmån för personer som är offer för brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion och deras anhöriga.

2. Domstolen får förordna att penningmedel och annan egendom som härrör från böter och förverkanden till följd av Domstolens beslut skall överföras till förvaltningsfonden.

3. Förvaltningsfonden skall förvaltas i enlighet med de villkor som skall fastställas av partsförsamlingen.

Artikel 80 Ingen inverkan på nationell tillämpning av straff och na- tionella lagar

Inget i denna del skall inverka på staternas tillämpning av straff som föreskrivs i deras nationella lag eller på lagen i stater där de straff som föreskrivs i denna del inte förekommer.

Bilaga 3

Brottskriterierna (Elements of Crimes)

Bilagan återger de s.k. Brottskriterierna (Elements of Crimes) som stadgepartsförsamlingen enligt art. 9 i Romstadgan har antagit (se avsnitt 9.1.6). Brottskriterierna har ännu inte översatts till svenska.

Innehåll

General Introduction	65
Article 6: Genocide.....	67
Article 7: Crimes against humanity.....	70
Article 8: War Crimes	82

General introduction

1. Pursuant to article 9, the following Elements of Crimes shall assist the Court in the interpretation and application of articles 6, 7 and 8, consistent with the Statute. The provisions of the Statute, including article 21 and the general principles set out in Part 3, are applicable to the Elements of Crimes.

2. As stated in article 30, unless otherwise provided, a person shall be criminally responsible and liable for punishment for a crime within the jurisdiction of the Court only if the material elements are committed with intent and knowledge. Where no reference is made in the Elements of Crimes to a mental element for any particular conduct, consequence or circumstance listed, it is understood that the relevant mental element, i.e., intent, knowledge or both, set out in article 30 applies. Exceptions to the article 30 standard, based on the Statute, including applicable law under its relevant provisions, are indicated below.

3. Existence of intent and knowledge can be inferred from relevant facts and circumstances.
4. With respect to mental elements associated with elements involving value judgement, such as those using the terms "inhumane" or "severe", it is not necessary that the perpetrator personally completed a particular value judgement, unless otherwise indicated.
5. Grounds for excluding criminal responsibility or the absence thereof are generally not specified in the elements of crimes listed under each crime.¹
6. The requirement of "unlawfulness" found in the Statute or in other parts of international law, in particular international humanitarian law, is generally not specified in the elements of crimes.
7. The elements of crimes are generally structured in accordance with the following principles:
 - As the elements of crimes focus on the conduct, consequences and circumstances associated with each crime, they are generally listed in that order;
 - When required, a particular mental element is listed after the affected conduct, consequence or circumstance;
 - Contextual circumstances are listed last.
8. As used in the Elements of Crimes, the term "perpetrator" is neutral as to guilt or innocence. The elements, including the appropriate mental elements, apply *mutatis mutandis* to all those whose criminal responsibility may fall under articles 25 and 28 of the Statute.
9. A particular conduct may constitute one or more crimes.
10. The use of short titles for the crimes has no legal effect.

¹ This paragraph is without prejudice to the obligation of the Prosecutor under article 54, paragraph 1, of the Statute.

Article 6

Genocide

Introduction

With respect to the last element listed for each crime:

- The term "in the context of" would include the initial acts in an emerging pattern;
- The term "manifest" is an objective qualification;
- Notwithstanding the normal requirement for a mental element provided for in article 30, and recognizing that knowledge of the circumstances will usually be addressed in proving genocidal intent, the appropriate requirement, if any, for a mental element regarding this circumstance will need to be decided by the Court on a case-by-case basis.

Article 6 (a)

Genocide by killing

Elements

1. The perpetrator killed ²one or more persons.
2. Such person or persons belonged to a particular national, ethnical, racial or religious group.
3. The perpetrator intended to destroy, in whole or in part, that national, ethnical, racial or religious group, as such.
4. The conduct took place in the context of a manifest pattern of similar conduct directed against that group or was conduct that could itself effect such destruction.

² The term "killed" is interchangeable with the term "caused death".

Article 6 (b)

Genocide by causing serious bodily or mental harm

Elements

1. The perpetrator caused serious bodily or mental harm to one or more persons.³
2. Such person or persons belonged to a particular national, ethnical, racial or religious group.
3. The perpetrator intended to destroy, in whole or in part, that national, ethnical, racial or religious group, as such.
4. The conduct took place in the context of a manifest pattern of similar conduct directed against that group or was conduct that could itself effect such destruction.

Article 6 (c)

Genocide by deliberately inflicting conditions of life calculated to bring about physical destruction

Elements

1. The perpetrator inflicted certain conditions of life upon one or more persons.
2. Such person or persons belonged to a particular national, ethnical, racial or religious group.
3. The perpetrator intended to destroy, in whole or in part, that national, ethnical, racial or religious group, as such.
4. The conditions of life were calculated to bring about the physical destruction of that group, in whole or in part.⁴

³ This conduct may include, but is not necessarily restricted to, acts of torture, rape, sexual violence or inhuman or degrading treatment.

5. The conduct took place in the context of a manifest pattern of similar conduct directed against that group or was conduct that could itself effect such destruction.

Article 6 (d)

Genocide by imposing measures intended to prevent births

Elements

1. The perpetrator imposed certain measures upon one or more persons.
2. Such person or persons belonged to a particular national, ethnical, racial or religious group.
3. The perpetrator intended to destroy, in whole or in part, that national, ethnical, racial or religious group, as such.
4. The measures imposed were intended to prevent births within that group.
5. The conduct took place in the context of a manifest pattern of similar conduct directed against that group or was conduct that could itself effect such destruction.

Article 6 (e)

Genocide by forcibly transferring children

Elements

1. The perpetrator forcibly transferred one or more persons.⁵

⁴ The term "conditions of life" may include, but is not necessarily restricted to, deliberate deprivation of resources indispensable for survival, such as food or medical services, or systematic expulsion from homes.

⁵ The term "forcibly" is not restricted to physical force, but may include threat of force or coercion, such as that caused by fear of violence, duress, detention, psychological oppression or abuse of power, against such person or persons or another person, or by taking advantage of a coercive environment.

2. Such person or persons belonged to a particular national, ethnical, racial or religious group.
3. The perpetrator intended to destroy, in whole or in part, that national, ethnical, racial or religious group, as such.
4. The transfer was from that group to another group.
5. The person or persons were under the age of 18 years.
6. The perpetrator knew, or should have known, that the person or persons were under the age of 18 years.
7. The conduct took place in the context of a manifest pattern of similar conduct directed against that group or was conduct that could itself effect such destruction.

Article 7

Crimes against humanity

Introduction

1. Since article 7 pertains to international criminal law, its provisions, consistent with article 22, must be strictly construed, taking into account that crimes against humanity as defined in article 7 are among the most serious crimes of concern to the international community as a whole, warrant and entail individual criminal responsibility, and require conduct which is impermissible under generally applicable international law, as recognized by the principal legal systems of the world.
2. The last two elements for each crime against humanity describe the context in which the conduct must take place. These elements clarify the requisite participation in and knowledge of a widespread or systematic attack against a civilian population. However, the last element should not be interpreted as requiring proof that the perpetrator had knowledge of all characteristics of the attack or the precise details of the plan or policy of the State or organization. In the case of an emerging widespread or systematic attack against a civilian population, the intent clause of the last ele-

ment indicates that this mental element is satisfied if the perpetrator intended to further such an attack.

3. "Attack directed against a civilian population" in these context elements is understood to mean a course of conduct involving the multiple commission of acts referred to in article 7, paragraph 1, of the Statute against any civilian population, pursuant to or in furtherance of a State or organizational policy to commit such attack. The acts need not constitute a military attack. It is understood that "policy to commit such attack" requires that the State or organization actively promote or encourage such an attack against a civilian population.⁶

Article 7 (1) (a)

Crime against humanity of murder

Elements

1. The perpetrator killed ⁷one or more persons.
2. The conduct was committed as part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population.
3. The perpetrator knew that the conduct was part of or intended the conduct to be part of a widespread or systematic attack against a civilian population.

⁶ A policy which has a civilian population as the object of the attack would be implemented by State or organizational action. Such a policy may, in exceptional circumstances, be implemented by a deliberate failure to take action, which is consciously aimed at encouraging such attack. The existence of such a policy cannot be inferred solely from the absence of governmental or organizational action.

⁷ The term "killed" is interchangeable with the term "caused death". This footnote applies to all elements which use either of these concepts.

Article 7 (1) (b)

Crime against humanity of extermination

Elements

1. The perpetrator killed⁸ one or more persons, including by inflicting conditions of life calculated to bring about the destruction of part of a population.⁹
2. The conduct constituted, or took place as part of,¹⁰ a mass killing of members of a civilian population.
3. The conduct was committed as part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population.
4. The perpetrator knew that the conduct was part of or intended the conduct to be part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population.

Article 7 (1) (c)

Crime against humanity of enslavement

Elements

1. The perpetrator exercised any or all of the powers attaching to the right of ownership over one or more persons, such as by purchasing, selling, lending or bartering such a person or persons, or by imposing on them a similar deprivation of liberty.¹¹
2. The conduct was committed as part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population.

⁸ The conduct could be committed by different methods of killing, either directly or indirectly.

⁹ The infliction of such conditions could include the deprivation of access to food and medicine.

¹⁰ The term "as part of" would include the initial conduct in a mass killing.

¹¹ It is understood that such deprivation of liberty may, in some circumstances, include exacting forced labour or otherwise reducing a person to a servile status as defined in the Supplementary Convention on the Abolition of Slavery, the Slave Trade, and Institutions and Practices Similar to Slavery of 1956. It is also understood that the conduct described in this element includes trafficking in persons, in particular women and children.

3. The perpetrator knew that the conduct was part of or intended the conduct to be part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population.

Article 7 (1) (d)

Crime against humanity of deportation or forcible transfer of population

Elements

1. The perpetrator deported or forcibly¹² transferred,¹³ without grounds permitted under international law, one or more persons to another State or location, by expulsion or other coercive acts.
2. Such person or persons were lawfully present in the area from which they were so deported or transferred.
3. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established the lawfulness of such presence.
4. The conduct was committed as part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population.
5. The perpetrator knew that the conduct was part of or intended the conduct to be part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population.

Article 7 (1) (e)

Crime against humanity of imprisonment or other severe deprivation of physical liberty

Elements

1. The perpetrator imprisoned one or more persons or otherwise severely deprived one or more persons of physical liberty.

¹² The term "forcibly" is not restricted to physical force, but may include threat of force or coercion, such as that caused by fear of violence, duress, detention, psychological oppression or abuse of power against such person or persons or another person, or by taking advantage of a coercive environment.

¹³ "Deported or forcibly transferred" is interchangeable with "forcibly displaced".

2. The gravity of the conduct was such that it was in violation of fundamental rules of international law.
3. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established the gravity of the conduct.
4. The conduct was committed as part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population.
5. The perpetrator knew that the conduct was part of or intended the conduct to be part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population.

Article 7 (1) (f)

Crime against humanity of torture¹⁴

Elements

1. The perpetrator inflicted severe physical or mental pain or suffering upon one or more persons.
2. Such person or persons were in the custody or under the control of the perpetrator.
3. Such pain or suffering did not arise only from, and was not inherent in or incidental to, lawful sanctions.
4. The conduct was committed as part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population.
5. The perpetrator knew that the conduct was part of or intended the conduct to be part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population.

¹⁴ It is understood that no specific purpose need be proved for this crime.

Article 7 (1) (g)-1

Crime against humanity of rape

Elements

1. The perpetrator invaded¹⁵ the body of a person by conduct resulting in penetration, however slight, of any part of the body of the victim or of the perpetrator with a sexual organ, or of the anal or genital opening of the victim with any object or any other part of the body.
2. The invasion was committed by force, or by threat of force or coercion, such as that caused by fear of violence, duress, detention, psychological oppression or abuse of power, against such person or another person, or by taking advantage of a coercive environment, or the invasion was committed against a person incapable of giving genuine consent.¹⁶
3. The conduct was committed as part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population.
4. The perpetrator knew that the conduct was part of or intended the conduct to be part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population.

Article 7 (1) (g)-2

Crime against humanity of sexual slavery¹⁷

Elements

1. The perpetrator exercised any or all of the powers attaching to the right of ownership over one or more persons, such as by pur-

¹⁵ The concept of "invasion" is intended to be broad enough to be gender-neutral.

¹⁶ It is understood that a person may be incapable of giving genuine consent if affected by natural, induced or age-related incapacity. This footnote also applies to the corresponding elements of article 7 (1) (g)-3, 5 and 6.

¹⁷ Given the complex nature of this crime, it is recognized that its commission could involve more than one perpetrator as a part of a common criminal purpose.

chasing, selling, lending or bartering such a person or persons, or by imposing on them a similar deprivation of liberty.¹⁸

2. The perpetrator caused such person or persons to engage in one or more acts of a sexual nature.
3. The conduct was committed as part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population.
4. The perpetrator knew that the conduct was part of or intended the conduct to be part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population.

Article 7 (1) (g)-3

Crime against humanity of enforced prostitution

Elements

1. The perpetrator caused one or more persons to engage in one or more acts of a sexual nature by force, or by threat of force or coercion, such as that caused by fear of violence, duress, detention, psychological oppression or abuse of power, against such person or persons or another person, or by taking advantage of a coercive environment or such person's or persons' incapacity to give genuine consent.
2. The perpetrator or another person obtained or expected to obtain pecuniary or other advantage in exchange for or in connection with the acts of a sexual nature.
3. The conduct was committed as part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population.
4. The perpetrator knew that the conduct was part of or intended the conduct to be part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population.

¹⁸ It is understood that such deprivation of liberty may, in some circumstances, include exacting forced labour or otherwise reducing a person to a servile status as defined in the Supplementary Convention on the Abolition of Slavery, the Slave Trade, and Institutions and Practices Similar to Slavery of 1956. It is also understood that the conduct described in this element includes trafficking in persons, in particular women and children.

Article 7 (1) (g)-4**Crime against humanity of forced pregnancy***Elements*

1. The perpetrator confined one or more women forcibly made pregnant, with the intent of affecting the ethnic composition of any population or carrying out other grave violations of international law.
2. The conduct was committed as part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population.
3. The perpetrator knew that the conduct was part of or intended the conduct to be part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population.

Article 7 (1) (g)-5**Crime against humanity of enforced sterilization***Elements*

1. The perpetrator deprived one or more persons of biological reproductive capacity.¹⁹
2. The conduct was neither justified by the medical or hospital treatment of the person or persons concerned nor carried out with their genuine consent.²⁰
3. The conduct was committed as part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population.
4. The perpetrator knew that the conduct was part of or intended the conduct to be part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population.

¹⁹ The deprivation is not intended to include birth-control measures which have a non-permanent effect in practice.

²⁰ It is understood that "genuine consent" does not include consent obtained through deception.

Article 7 (1) (g)-6

Crime against humanity of sexual violence

Elements

1. The perpetrator committed an act of a sexual nature against one or more persons or caused such person or persons to engage in an act of a sexual nature by force, or by threat of force or coercion, such as that caused by fear of violence, duress, detention, psychological oppression or abuse of power, against such person or persons or another person, or by taking advantage of a coercive environment or such person's or persons' incapacity to give genuine consent.
2. Such conduct was of a gravity comparable to the other offences in article 7, paragraph 1 (g), of the Statute.
3. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established the gravity of the conduct.
4. The conduct was committed as part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population.
5. The perpetrator knew that the conduct was part of or intended the conduct to be part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population.

Article 7 (1) (h)

Crime against humanity of persecution

Elements

1. The perpetrator severely deprived, contrary to international law,²¹ one or more persons of fundamental rights.
2. The perpetrator targeted such person or persons by reason of the identity of a group or collectivity or targeted the group or collectivity as such.

²¹ This requirement is without prejudice to paragraph 6 of the General Introduction to the Elements of Crimes.

3. Such targeting was based on political, racial, national, ethnic, cultural, religious, gender as defined in article 7, paragraph 3, of the Statute, or other grounds that are universally recognized as impermissible under international law.

4. The conduct was committed in connection with any act referred to in article 7, paragraph 1, of the Statute or any crime within the jurisdiction of the Court.²²

5. The conduct was committed as part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population.

6. The perpetrator knew that the conduct was part of or intended the conduct to be part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population.

Article 7 (1) (i)

Crime against humanity of enforced disappearance²³²⁴

Elements

1. The perpetrator:

– (a) Arrested, detained²⁵²⁶ or abducted one or more persons;
or

– (b) Refused to acknowledge the arrest, detention or abduction, or to give information on the fate or whereabouts of such person or persons.

2. (a) Such arrest, detention or abduction was followed or accompanied by a refusal to acknowledge that deprivation of freedom or to give information on the fate or whereabouts of such person or persons; or

(b) Such refusal was preceded or accompanied by that deprivation of freedom.

²² It is understood that no additional mental element is necessary for this element other than that inherent in element 6.

²³ Given the complex nature of this crime, it is recognized that its commission will normally involve more than one perpetrator as a part of a common criminal purpose.

²⁴ This crime falls under the jurisdiction of the Court only if the attack referred to in elements 7 and 8 occurs after the entry into force of the Statute.

²⁵ The word "detained" would include a perpetrator who maintained an existing detention.

²⁶ It is understood that under certain circumstances an arrest or detention may have been lawful.

3. The perpetrator was aware that:²⁷
 - (a) Such arrest, detention or abduction would be followed in the ordinary course of events by a refusal to acknowledge that deprivation of freedom or to give information on the fate or whereabouts of such person or persons;²⁸ or
 - (b) Such refusal was preceded or accompanied by that deprivation of freedom.
4. Such arrest, detention or abduction was carried out by, or with the authorization, support or acquiescence of, a State or a political organization.
5. Such refusal to acknowledge that deprivation of freedom or to give information on the fate or whereabouts of such person or persons was carried out by, or with the authorization or support of, such State or political organization.
6. The perpetrator intended to remove such person or persons from the protection of the law for a prolonged period of time.
7. The conduct was committed as part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population.
8. The perpetrator knew that the conduct was part of or intended the conduct to be part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population.

Article 7 (1) (j)

Crime against humanity of apartheid

Elements

1. The perpetrator committed an inhumane act against one or more persons.

²⁷ This element, inserted because of the complexity of this crime, is without prejudice to the General Introduction to the Elements of Crimes.

²⁸ It is understood that, in the case of a perpetrator who maintained an existing detention, this element would be satisfied if the perpetrator was aware that such a refusal had already taken place.

2. Such act was an act referred to in article 7, paragraph 1, of the Statute, or was an act of a character similar to any of those acts.²⁹
3. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established the character of the act.
4. The conduct was committed in the context of an institutionalized regime of systematic oppression and domination by one racial group over any other racial group or groups.
5. The perpetrator intended to maintain such regime by that conduct.
6. The conduct was committed as part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population.
7. The perpetrator knew that the conduct was part of or intended the conduct to be part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population.

Article 7 (1) (k)

Crime against humanity of other inhumane acts

Elements

1. The perpetrator inflicted great suffering, or serious injury to body or to mental or physical health, by means of an inhumane act.
2. Such act was of a character similar to any other act referred to in article 7, paragraph 1, of the Statute.³⁰
3. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established the character of the act.
4. The conduct was committed as part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population.
5. The perpetrator knew that the conduct was part of or intended the conduct to be part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population.

²⁹ It is understood that "character" refers to the nature and gravity of the act.

³⁰ It is understood that "character" refers to the nature and gravity of the act.

Article 8

War crimes

Introduction

The elements for war crimes under article 8, paragraph 2 (c) and (e), are subject to the limitations addressed in article 8, paragraph 2 (d) and (f), which are not elements of crimes.

The elements for war crimes under article 8, paragraph 2, of the Statute shall be interpreted within the established framework of the international law of armed conflict including, as appropriate, the international law of armed conflict applicable to armed conflict at sea.

With respect to the last two elements listed for each crime:

- There is no requirement for a legal evaluation by the perpetrator as to the existence of an armed conflict or its character as international or non-international;
- In that context there is no requirement for awareness by the perpetrator of the facts that established the character of the conflict as international or non-international;
- There is only a requirement for the awareness of the factual circumstances that established the existence of an armed conflict that is implicit in the terms "took place in the context of and was associated with".

Article 8 (2) (a)

Article 8 (2) (a) (i)

War crime of wilful killing

Elements

1. The perpetrator killed one or more persons.³¹
2. Such person or persons were protected under one or more of the Geneva Conventions of 1949.
3. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established that protected status.³²³³

³¹ The term "killed" is interchangeable with the term "caused death". This footnote applies to all elements which use either of these concepts.

4. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.³⁴

5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (a) (ii)-1

War crime of torture

*Elements*³⁵

1. The perpetrator inflicted severe physical or mental pain or suffering upon one or more persons.

2. The perpetrator inflicted the pain or suffering for such purposes as: obtaining information or a confession, punishment, intimidation or coercion or for any reason based on discrimination of any kind.

3. Such person or persons were protected under one or more of the Geneva Conventions of 1949.

4. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established that protected status.

5. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.

6. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

³² This mental element recognizes the interplay between articles 30 and 32. This footnote also applies to the corresponding element in each crime under article 8 (2) (a), and to the element in other crimes in article 8 (2) concerning the awareness of factual circumstances that establish the status of persons or property protected under the relevant international law of armed conflict.

³³ With respect to nationality, it is understood that the perpetrator needs only to know that the victim belonged to an adverse party to the conflict. This footnote also applies to the corresponding element in each crime under article 8 (2) (a).

³⁴ The term "international armed conflict" includes military occupation. This footnote also applies to the corresponding element in each crime under article 8 (2) (a).

³⁵ As element 3 requires that all victims must be "protected persons" under one or more of the Geneva Conventions of 1949, these elements do not include the custody or control requirement found in the elements of article 7 (1) (e).

Article 8 (2) (a) (ii)-2**War crime of inhuman treatment***Elements*

1. The perpetrator inflicted severe physical or mental pain or suffering upon one or more persons.
2. Such person or persons were protected under one or more of the Geneva Conventions of 1949.
3. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established that protected status.
4. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (a) (ii)-3**War crime of biological experiments***Elements*

1. The perpetrator subjected one or more persons to a particular biological experiment.
2. The experiment seriously endangered the physical or mental health or integrity of such person or persons.
3. The intent of the experiment was non-therapeutic and it was neither justified by medical reasons nor carried out in such person's or persons' interest.
4. Such person or persons were protected under one or more of the Geneva Conventions of 1949.
5. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established that protected status.

6. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
7. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (a) (iii)

War crime of wilfully causing great suffering

Elements

1. The perpetrator caused great physical or mental pain or suffering to, or serious injury to body or health of, one or more persons.
2. Such person or persons were protected under one or more of the Geneva Conventions of 1949.
3. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established that protected status.
4. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (a) (iv)

War crime of destruction and appropriation of property

Elements

1. The perpetrator destroyed or appropriated certain property.
2. The destruction or appropriation was not justified by military necessity.
3. The destruction or appropriation was extensive and carried out wantonly.

4. Such property was protected under one or more of the Geneva Conventions of 1949.
5. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established that protected status.
6. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
7. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (a) (v)

War crime of compelling service in hostile forces

Elements

1. The perpetrator coerced one or more persons, by act or threat, to take part in military operations against that person's own country or forces or otherwise serve in the forces of a hostile power.
2. Such person or persons were protected under one or more of the Geneva Conventions of 1949.
3. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established that protected status.
4. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (a) (vi)**War crime of denying a fair trial***Elements*

1. The perpetrator deprived one or more persons of a fair and regular trial by denying judicial guarantees as defined, in particular, in the third and the fourth Geneva Conventions of 1949.
2. Such person or persons were protected under one or more of the Geneva Conventions of 1949.
3. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established that protected status.
4. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (a) (vii)-1**War crime of unlawful deportation and transfer***Elements*

1. The perpetrator deported or transferred one or more persons to another State or to another location.
2. Such person or persons were protected under one or more of the Geneva Conventions of 1949.
3. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established that protected status.
4. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.

5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (a) (vii)-2

War crime of unlawful confinement

Elements

1. The perpetrator confined or continued to confine one or more persons to a certain location.
2. Such person or persons were protected under one or more of the Geneva Conventions of 1949.
3. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established that protected status.
4. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (a) (viii)

War crime of taking hostages

Elements

1. The perpetrator seized, detained or otherwise held hostage one or more persons.
2. The perpetrator threatened to kill, injure or continue to detain such person or persons.
3. The perpetrator intended to compel a State, an international organization, a natural or legal person or a group of persons to act or refrain from acting as an explicit or implicit condition for the safety or the release of such person or persons.

4. Such person or persons were protected under one or more of the Geneva Conventions of 1949.
5. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established that protected status.
6. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
7. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (b)

Article 8 (2) (b) (i)

War crime of attacking civilians

Elements

1. The perpetrator directed an attack.
2. The object of the attack was a civilian population as such or individual civilians not taking direct part in hostilities.
3. The perpetrator intended the civilian population as such or individual civilians not taking direct part in hostilities to be the object of the attack.
4. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (b) (ii)

War crime of attacking civilian objects

Elements

1. The perpetrator directed an attack.

2. The object of the attack was civilian objects, that is, objects which are not military objectives.
3. The perpetrator intended such civilian objects to be the object of the attack.
4. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (b) (iii)

War crime of attacking personnel or objects involved in a humanitarian assistance or peacekeeping mission

Elements

1. The perpetrator directed an attack.
2. The object of the attack was personnel, installations, material, units or vehicles involved in a humanitarian assistance or peacekeeping mission in accordance with the Charter of the United Nations.
3. The perpetrator intended such personnel, installations, material, units or vehicles so involved to be the object of the attack.
4. Such personnel, installations, material, units or vehicles were entitled to that protection given to civilians or civilian objects under the international law of armed conflict.
5. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established that protection.
6. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
7. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (b) (iv)**War crime of excessive incidental death, injury, or damage***Elements*

1. The perpetrator launched an attack.
2. The attack was such that it would cause incidental death or injury to civilians or damage to civilian objects or widespread, long-term and severe damage to the natural environment and that such death, injury or damage would be of such an extent as to be clearly excessive in relation to the concrete and direct overall military advantage anticipated.³⁶
3. The perpetrator knew that the attack would cause incidental death or injury to civilians or damage to civilian objects or widespread, long-term and severe damage to the natural environment and that such death, injury or damage would be of such an extent as to be clearly excessive in relation to the concrete and direct overall military advantage anticipated.³⁷
4. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

³⁶ The expression "concrete and direct overall military advantage" refers to a military advantage that is foreseeable by the perpetrator at the relevant time. Such advantage may or may not be temporally or geographically related to the object of the attack. The fact that this crime admits the possibility of lawful incidental injury and collateral damage does not in any way justify any violation of the law applicable in armed conflict. It does not address justifications for war or other rules related to *jus ad bellum*. It reflects the proportionality requirement inherent in determining the legality of any military activity undertaken in the context of an armed conflict.

³⁷ As opposed to the general rule set forth in paragraph 4 of the General Introduction, this knowledge element requires that the perpetrator make the value judgement as described therein. An evaluation of that value judgement must be based on the requisite information available to the perpetrator at the time.

Article 8 (2) (b) (v)**War crime of attacking undefended places³⁸***Elements*

1. The perpetrator attacked one or more towns, villages, dwellings or buildings.
2. Such towns, villages, dwellings or buildings were open for unresisted occupation.
3. Such towns, villages, dwellings or buildings did not constitute military objectives.
4. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (b) (vi)**War crime of killing or wounding a person *hors de combat****Elements*

1. The perpetrator killed or injured one or more persons.
2. Such person or persons were *hors de combat*.
3. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established this status.
4. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

³⁸ The presence in the locality of persons specially protected under the Geneva Conventions of 1949 or of police forces retained for the sole purpose of maintaining law and order does not by itself render the locality a military objective.

Article 8 (2) (b) (vii)-1**War crime of improper use of a flag of truce***Elements*

1. The perpetrator used a flag of truce.
2. The perpetrator made such use in order to feign an intention to negotiate when there was no such intention on the part of the perpetrator.
3. The perpetrator knew or should have known of the prohibited nature of such use.³⁹
4. The conduct resulted in death or serious personal injury.
5. The perpetrator knew that the conduct could result in death or serious personal injury.
6. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
7. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (b) (vii)-2**War crime of improper use of a flag, insignia or uniform of the hostile party***Elements*

1. The perpetrator used a flag, insignia or uniform of the hostile party.
2. The perpetrator made such use in a manner prohibited under the international law of armed conflict while engaged in an attack.
3. The perpetrator knew or should have known of the prohibited nature of such use.⁴⁰

³⁹ This mental element recognizes the interplay between article 30 and article 32. The term "prohibited nature" denotes illegality.

4. The conduct resulted in death or serious personal injury.
5. The perpetrator knew that the conduct could result in death or serious personal injury.
6. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
7. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (b) (vii)-3

War crime of improper use of a flag, insignia or uniform of the United Nations

Elements

1. The perpetrator used a flag, insignia or uniform of the United Nations.
2. The perpetrator made such use in a manner prohibited under the international law of armed conflict.
3. The perpetrator knew of the prohibited nature of such use.⁴¹
4. The conduct resulted in death or serious personal injury.
5. The perpetrator knew that the conduct could result in death or serious personal injury.
6. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
7. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

⁴⁰ This mental element recognizes the interplay between article 30 and article 32. The term "prohibited nature" denotes illegality.

⁴¹ This mental element recognizes the interplay between article 30 and article 32. The "should have known" test required in the other offences found in article 8 (2) (b) (vii) is not applicable here because of the variable and regulatory nature of the relevant prohibitions.

Article 8 (2) (b) (vii)-4

War crime of improper use of the distinctive emblems of the Geneva Conventions

Elements

1. The perpetrator used the distinctive emblems of the Geneva Conventions.
2. The perpetrator made such use for combatant purposes⁴² in a manner prohibited under the international law of armed conflict.
3. The perpetrator knew or should have known of the prohibited nature of such use.⁴³
4. The conduct resulted in death or serious personal injury.
5. The perpetrator knew that the conduct could result in death or serious personal injury.
6. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
7. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (b) (viii)

The transfer, directly or indirectly, by the Occupying Power of parts of its own civilian population into the territory it occupies, or the deportation or transfer of all or parts of the population of the occupied territory within or outside this territory

Elements

1. The perpetrator:
 - (a) Transferred⁴⁴ directly or indirectly, parts of its own population into the territory it occupies; or

⁴² "Combatant purposes" in these circumstances means purposes directly related to hostilities and not including medical, religious or similar activities.

⁴³ This mental element recognizes the interplay between article 30 and article 32. The term "prohibited nature" denotes illegality.

(b) Deported or transferred all or parts of the population of the occupied territory within or outside this territory.

2. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
3. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (b) (ix)

War crime of attacking protected objects⁴⁵

Elements

1. The perpetrator directed an attack.
2. The object of the attack was one or more buildings dedicated to religion, education, art, science or charitable purposes, historic monuments, hospitals or places where the sick and wounded are collected, which were not military objectives.
3. The perpetrator intended such building or buildings dedicated to religion, education, art, science or charitable purposes, historic monuments, hospitals or places where the sick and wounded are collected, which were not military objectives, to be the object of the attack.
4. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

⁴⁴ The term "transfer" needs to be interpreted in accordance with the relevant provisions of international humanitarian law.

⁴⁵ The presence in the locality of persons specially protected under the Geneva Conventions of 1949 or of police forces retained for the sole purpose of maintaining law and order does not by itself render the locality a military objective.

Article 8 (2) (b) (x)-1**War crime of mutilation***Elements*

1. The perpetrator subjected one or more persons to mutilation, in particular by permanently disfiguring the person or persons, or by permanently disabling or removing an organ or appendage.
2. The conduct caused death or seriously endangered the physical or mental health of such person or persons.
3. The conduct was neither justified by the medical, dental or hospital treatment of the person or persons concerned nor carried out in such person's or persons' interest.⁴⁶
4. Such person or persons were in the power of an adverse party.
5. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
6. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (b) (x)-2**War crime of medical or scientific experiments***Elements*

1. The perpetrator subjected one or more persons to a medical or scientific experiment.
2. The experiment caused death or seriously endangered the physical or mental health or integrity of such person or persons.

⁴⁶ Consent is not a defence to this crime. The crime prohibits any medical procedure which is not indicated by the state of health of the person concerned and which is not consistent with generally accepted medical standards which would be applied under similar medical circumstances to persons who are nationals of the party conducting the procedure and who are in no way deprived of liberty. This footnote also applies to the same element for article 8 (2) (b) (x)-2.

3. The conduct was neither justified by the medical, dental or hospital treatment of such person or persons concerned nor carried out in such person's or persons' interest.
4. Such person or persons were in the power of an adverse party.
5. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
6. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (b) (xi)

War crime of treacherously killing or wounding

Elements

1. The perpetrator invited the confidence or belief of one or more persons that they were entitled to, or were obliged to accord, protection under rules of international law applicable in armed conflict.
2. The perpetrator intended to betray that confidence or belief.
3. The perpetrator killed or injured such person or persons.
4. The perpetrator made use of that confidence or belief in killing or injuring such person or persons.
5. Such person or persons belonged to an adverse party.
6. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
7. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (b) (xii)**War crime of denying quarter***Elements*

1. The perpetrator declared or ordered that there shall be no survivors.
2. Such declaration or order was given in order to threaten an adversary or to conduct hostilities on the basis that there shall be no survivors.
3. The perpetrator was in a position of effective command or control over the subordinate forces to which the declaration or order was directed.
4. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (b) (xiii)**War crime of destroying or seizing the enemy's property***Elements*

1. The perpetrator destroyed or seized certain property.
2. Such property was property of a hostile party.
3. Such property was protected from that destruction or seizure under the international law of armed conflict.
4. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established the status of the property.
5. The destruction or seizure was not justified by military necessity.

6. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
7. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (b) (xiv)

War crime of depriving the nationals of the hostile power of rights or actions

Elements

1. The perpetrator effected the abolition, suspension or termination of admissibility in a court of law of certain rights or actions.
2. The abolition, suspension or termination was directed at the nationals of a hostile party.
3. The perpetrator intended the abolition, suspension or termination to be directed at the nationals of a hostile party.
4. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (b) (xv)

War crime of compelling participation in military operations

Elements

1. The perpetrator coerced one or more persons by act or threat to take part in military operations against that person's own country or forces.
2. Such person or persons were nationals of a hostile party.
3. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.

4. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (b) (xvi)

War crime of pillaging

Elements

1. The perpetrator appropriated certain property.
2. The perpetrator intended to deprive the owner of the property and to appropriate it for private or personal use.⁴⁷
3. The appropriation was without the consent of the owner.
4. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (b) (xvii)

War crime of employing poison or poisoned weapons

Elements

1. The perpetrator employed a substance or a weapon that releases a substance as a result of its employment.
2. The substance was such that it causes death or serious damage to health in the ordinary course of events, through its toxic properties.
3. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.

⁴⁷ As indicated by the use of the term "private or personal use", appropriations justified by military necessity cannot constitute the crime of pillaging.

4. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (b) (xviii)

War crime of employing prohibited gases, liquids, materials or devices

Elements

1. The perpetrator employed a gas or other analogous substance or device.
2. The gas, substance or device was such that it causes death or serious damage to health in the ordinary course of events, through its asphyxiating or toxic properties.⁴⁸
3. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
4. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (b) (xix)

War crime of employing prohibited bullets

Elements

1. The perpetrator employed certain bullets.
2. The bullets were such that their use violates the international law of armed conflict because they expand or flatten easily in the human body.
3. The perpetrator was aware that the nature of the bullets was such that their employment would uselessly aggravate suffering or the wounding effect.

⁴⁸ Nothing in this element shall be interpreted as limiting or prejudicing in any way existing or developing rules of international law with respect to development, production, stockpiling and use of chemical weapons.

4. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (b) (xx)

War crime of employing weapons, projectiles or materials or methods of warfare listed in the Annex to the Statute

Elements

[Elements will have to be drafted once weapons, projectiles or material or methods of warfare have been included in an annex to the Statute.]

Article 8 (2) (b) (xxi)

War crime of outrages upon personal dignity

Elements

1. The perpetrator humiliated, degraded or otherwise violated the dignity of one or more persons.⁴⁹
2. The severity of the humiliation, degradation or other violation was of such degree as to be generally recognized as an outrage upon personal dignity.
3. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
4. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

⁴⁹ For this crime, "persons" can include dead persons. It is understood that the victim need not personally be aware of the existence of the humiliation or degradation or other violation. This element takes into account relevant aspects of the cultural background of the victim.

Article 8 (2) (b) (xxii)-1**War crime of rape***Elements*

1. The perpetrator invaded⁵⁰ the body of a person by conduct resulting in penetration, however slight, of any part of the body of the victim or of the perpetrator with a sexual organ, or of the anal or genital opening of the victim with any object or any other part of the body.
2. The invasion was committed by force, or by threat of force or coercion, such as that caused by fear of violence, duress, detention, psychological oppression or abuse of power, against such person or another person, or by taking advantage of a coercive environment, or the invasion was committed against a person incapable of giving genuine consent.⁵¹
3. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
4. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (b) (xxii)-2**War crime of sexual slavery⁵²***Elements*

1. The perpetrator exercised any or all of the powers attaching to the right of ownership over one or more persons, such as by purchasing, selling, lending or bartering such a person or persons, or by imposing on them a similar deprivation of liberty.⁵³

⁵⁰ The concept of "invasion" is intended to be broad enough to be gender-neutral.

⁵¹ It is understood that a person may be incapable of giving genuine consent if affected by natural, induced or age-related incapacity. This footnote also applies to the corresponding elements of article 8 (2) (b) (xxii)-3, 5 and 6.

⁵² Given the complex nature of this crime, it is recognized that its commission could involve more than one perpetrator as a part of a common criminal purpose.

⁵³ It is understood that such deprivation of liberty may, in some circumstances, include exacting forced labour or otherwise reducing a person to servile status as defined in the Supplementary Convention on the Abolition of Slavery, the Slave Trade, and Institutions and

2. The perpetrator caused such person or persons to engage in one or more acts of a sexual nature.
3. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
4. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (b) (xxii)-3

War crime of enforced prostitution

Elements

1. The perpetrator caused one or more persons to engage in one or more acts of a sexual nature by force, or by threat of force or coercion, such as that caused by fear of violence, duress, detention, psychological oppression or abuse of power, against such person or persons or another person, or by taking advantage of a coercive environment or such person's or persons' incapacity to give genuine consent.
2. The perpetrator or another person obtained or expected to obtain pecuniary or other advantage in exchange for or in connection with the acts of a sexual nature.
3. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
4. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Practices Similar to Slavery of 1956. It is also understood that the conduct described in this element includes trafficking in persons, in particular women and children.

Article 8 (2) (b) (xxii)-4**War crime of forced pregnancy***Elements*

1. The perpetrator confined one or more women forcibly made pregnant, with the intent of affecting the ethnic composition of any population or carrying out other grave violations of international law.
2. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
3. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (b) (xxii)-5**War crime of enforced sterilization***Elements*

1. The perpetrator deprived one or more persons of biological reproductive capacity.⁵⁴
2. The conduct was neither justified by the medical or hospital treatment of the person or persons concerned nor carried out with their genuine consent.⁵⁵
3. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
4. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

⁵⁴ The deprivation is not intended to include birth-control measures which have a non-permanent effect in practice.

⁵⁵ It is understood that "genuine consent" does not include consent obtained through deception.

Article 8 (2) (b) (xxii)-6**War crime of sexual violence***Elements*

1. The perpetrator committed an act of a sexual nature against one or more persons or caused such person or persons to engage in an act of a sexual nature by force, or by threat of force or coercion, such as that caused by fear of violence, duress, detention, psychological oppression or abuse of power, against such person or persons or another person, or by taking advantage of a coercive environment or such person's or persons' incapacity to give genuine consent.
2. The conduct was of a gravity comparable to that of a grave breach of the Geneva Conventions.
3. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established the gravity of the conduct.
4. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (b) (xxiii)**War crime of using protected persons as shields***Elements*

1. The perpetrator moved or otherwise took advantage of the location of one or more civilians or other persons protected under the international law of armed conflict.
2. The perpetrator intended to shield a military objective from attack or shield, favour or impede military operations.
3. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.

4. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (b) (xxiv)

War crime of attacking objects or persons using the distinctive emblems of the Geneva Conventions

Elements

1. The perpetrator attacked one or more persons, buildings, medical units or transports or other objects using, in conformity with international law, a distinctive emblem or other method of identification indicating protection under the Geneva Conventions.
2. The perpetrator intended such persons, buildings, units or transports or other objects so using such identification to be the object of the attack.
3. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
4. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (b) (xxv)

War crime of starvation as a method of warfare

Elements

1. The perpetrator deprived civilians of objects indispensable to their survival.
2. The perpetrator intended to starve civilians as a method of warfare.
3. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.

4. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (b) (xxvi)

War crime of using, conscripting or enlisting children

Elements

1. The perpetrator conscripted or enlisted one or more persons into the national armed forces or used one or more persons to participate actively in hostilities.
2. Such person or persons were under the age of 15 years.
3. The perpetrator knew or should have known that such person or persons were under the age of 15 years.
4. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (c)

Article 8 (2) (c) (i)-1

War crime of murder

Elements

1. The perpetrator killed one or more persons.
2. Such person or persons were either *hors de combat*, or were civilians, medical personnel, or religious personnel⁵⁶ taking no active part in the hostilities.
3. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established this status.

⁵⁶ The term "religious personnel" includes those non-confessional non-combatant military personnel carrying out a similar function.

4. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.
5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (c) (i)-2

War crime of mutilation

Elements

1. The perpetrator subjected one or more persons to mutilation, in particular by permanently disfiguring the person or persons, or by permanently disabling or removing an organ or appendage.
2. The conduct was neither justified by the medical, dental or hospital treatment of the person or persons concerned nor carried out in such person's or persons' interests.
3. Such person or persons were either *hors de combat*, or were civilians, medical personnel or religious personnel taking no active part in the hostilities.
4. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established this status.
5. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.
6. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (c) (i)-3

War crime of cruel treatment

Elements

1. The perpetrator inflicted severe physical or mental pain or suffering upon one or more persons.

2. Such person or persons were either *hors de combat*, or were civilians, medical personnel, or religious personnel taking no active part in the hostilities.
3. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established this status.
4. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.
5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (c) (i)-4

War crime of torture

Elements

1. The perpetrator inflicted severe physical or mental pain or suffering upon one or more persons.
2. The perpetrator inflicted the pain or suffering for such purposes as: obtaining information or a confession, punishment, intimidation or coercion or for any reason based on discrimination of any kind.
3. Such person or persons were either *hors de combat*, or were civilians, medical personnel or religious personnel taking no active part in the hostilities.
4. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established this status.
5. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.
6. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (c) (ii)**War crime of outrages upon personal dignity***Elements*

1. The perpetrator humiliated, degraded or otherwise violated the dignity of one or more persons.⁵⁷
2. The severity of the humiliation, degradation or other violation was of such degree as to be generally recognized as an outrage upon personal dignity.
3. Such person or persons were either *hors de combat*, or were civilians, medical personnel or religious personnel taking no active part in the hostilities.
4. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established this status.
5. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.
6. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (c) (iii)**War crime of taking hostages***Elements*

1. The perpetrator seized, detained or otherwise held hostage one or more persons.
2. The perpetrator threatened to kill, injure or continue to detain such person or persons.
3. The perpetrator intended to compel a State, an international organization, a natural or legal person or a group of persons to act

⁵⁷ For this crime, "persons" can include dead persons. It is understood that the victim need not personally be aware of the existence of the humiliation or degradation or other violation. This element takes into account relevant aspects of the cultural background of the victim.

or refrain from acting as an explicit or implicit condition for the safety or the release of such person or persons.

4. Such person or persons were either *hors de combat*, or were civilians, medical personnel or religious personnel taking no active part in the hostilities.

5. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established this status.

6. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.

7. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (c) (iv)

War crime of sentencing or execution without due process

Elements

1. The perpetrator passed sentence or executed one or more persons.⁵⁸

2. Such person or persons were either *hors de combat*, or were civilians, medical personnel or religious personnel taking no active part in the hostilities.

3. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established this status.

4. There was no previous judgement pronounced by a court, or the court that rendered judgement was not "regularly constituted", that is, it did not afford the essential guarantees of independence and impartiality, or the court that rendered judgement did not af-

⁵⁸ The elements laid down in these documents do not address the different forms of individual criminal responsibility, as enunciated in articles 25 and 28 of the Statute.

ford all other judicial guarantees generally recognized as indispensable under international law.⁵⁹

5. The perpetrator was aware of the absence of a previous judgement or of the denial of relevant guarantees and the fact that they are essential or indispensable to a fair trial.
6. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.
7. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (e)

Article 8 (2) (e) (i)

War crime of attacking civilians

Elements

1. The perpetrator directed an attack.
2. The object of the attack was a civilian population as such or individual civilians not taking direct part in hostilities.
3. The perpetrator intended the civilian population as such or individual civilians not taking direct part in hostilities to be the object of the attack.
4. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.
5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

⁵⁹ With respect to elements 4 and 5, the Court should consider whether, in the light of all relevant circumstances, the cumulative effect of factors with respect to guarantees deprived the person or persons of a fair trial.

Article 8 (2) (e) (ii)**War crime of attacking objects or persons using the distinctive emblems of the Geneva Conventions***Elements*

1. The perpetrator attacked one or more persons, buildings, medical units or transports or other objects using, in conformity with international law, a distinctive emblem or other method of identification indicating protection under the Geneva Conventions.
2. The perpetrator intended such persons, buildings, units or transports or other objects so using such identification to be the object of the attack.
3. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.
4. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (e) (iii)**War crime of attacking personnel or objects involved in a humanitarian assistance or peacekeeping mission***Elements*

1. The perpetrator directed an attack.
2. The object of the attack was personnel, installations, material, units or vehicles involved in a humanitarian assistance or peacekeeping mission in accordance with the Charter of the United Nations.
3. The perpetrator intended such personnel, installations, material, units or vehicles so involved to be the object of the attack.
4. Such personnel, installations, material, units or vehicles were entitled to that protection given to civilians or civilian objects under the international law of armed conflict.

5. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established that protection.
6. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.
7. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (e) (iv)

War crime of attacking protected objects⁶⁰

Elements

1. The perpetrator directed an attack.
2. The object of the attack was one or more buildings dedicated to religion, education, art, science or charitable purposes, historic monuments, hospitals or places where the sick and wounded are collected, which were not military objectives.
3. The perpetrator intended such building or buildings dedicated to religion, education, art, science or charitable purposes, historic monuments, hospitals or places where the sick and wounded are collected, which were not military objectives, to be the object of the attack.
4. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.
5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (e) (v)

War crime of pillaging

Elements

1. The perpetrator appropriated certain property.

⁶⁰ The presence in the locality of persons specially protected under the Geneva Conventions of 1949 or of police forces retained for the sole purpose of maintaining law and order does not by itself render the locality a military objective.

2. The perpetrator intended to deprive the owner of the property and to appropriate it for private or personal use.⁶¹
3. The appropriation was without the consent of the owner.
4. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.
5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (e) (vi)-1

War crime of rape

Elements

1. The perpetrator invaded⁶² the body of a person by conduct resulting in penetration, however slight, of any part of the body of the victim or of the perpetrator with a sexual organ, or of the anal or genital opening of the victim with any object or any other part of the body.
2. The invasion was committed by force, or by threat of force or coercion, such as that caused by fear of violence, duress, detention, psychological oppression or abuse of power, against such person or another person, or by taking advantage of a coercive environment, or the invasion was committed against a person incapable of giving genuine consent.⁶³
3. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.
4. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

⁶¹ As indicated by the use of the term "private or personal use", appropriations justified by military necessity cannot constitute the crime of pillaging.

⁶² The concept of "invasion" is intended to be broad enough to be gender-neutral.

⁶³ It is understood that a person may be incapable of giving genuine consent if affected by natural, induced or age-related incapacity. This footnote also applies to the corresponding elements in article 8 (2) (e) (vi)-3, 5 and 6.

Article 8 (2) (e) (vi)-2

War crime of sexual slavery⁶⁴

Elements

1. The perpetrator exercised any or all of the powers attaching to the right of ownership over one or more persons, such as by purchasing, selling, lending or bartering such a person or persons, or by imposing on them a similar deprivation of liberty.⁶⁵
2. The perpetrator caused such person or persons to engage in one or more acts of a sexual nature.
3. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.
4. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (e) (vi)-3

War crime of enforced prostitution

Elements

1. The perpetrator caused one or more persons to engage in one or more acts of a sexual nature by force, or by threat of force or coercion, such as that caused by fear of violence, duress, detention, psychological oppression or abuse of power, against such person or persons or another person, or by taking advantage of a coercive environment or such person's or persons' incapacity to give genuine consent.
2. The perpetrator or another person obtained or expected to obtain pecuniary or other advantage in exchange for or in connection with the acts of a sexual nature.

⁶⁴ Given the complex nature of this crime, it is recognized that its commission could involve more than one perpetrator as a part of a common criminal purpose.

⁶⁵ It is understood that such deprivation of liberty may, in some circumstances, include exacting forced labour or otherwise reducing a person to servile status as defined in the Supplementary Convention on the Abolition of Slavery, the Slave Trade, and Institutions and Practices Similar to Slavery of 1956. It is also understood that the conduct described in this element includes trafficking in persons, in particular women and children.

3. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.
4. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (e) (vi)-4

War crime of forced pregnancy

Elements

1. The perpetrator confined one or more women forcibly made pregnant, with the intent of affecting the ethnic composition of any population or carrying out other grave violations of international law.
2. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.
3. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (e) (vi)-5

War crime of enforced sterilization

Elements

1. The perpetrator deprived one or more persons of biological reproductive capacity.⁶⁶
2. The conduct was neither justified by the medical or hospital treatment of the person or persons concerned nor carried out with their genuine consent.⁶⁷
3. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.

⁶⁶ The deprivation is not intended to include birth-control measures which have a non-permanent effect in practice.

⁶⁷ It is understood that "genuine consent" does not include consent obtained through deception.

4. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (e) (vi)-6

War crime of sexual violence

Elements

1. The perpetrator committed an act of a sexual nature against one or more persons or caused such person or persons to engage in an act of a sexual nature by force, or by threat of force or coercion, such as that caused by fear of violence, duress, detention, psychological oppression or abuse of power, against such person or persons or another person, or by taking advantage of a coercive environment or such person's or persons' incapacity to give genuine consent.
2. The conduct was of a gravity comparable to that of a serious violation of article 3 common to the four Geneva Conventions.
3. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established the gravity of the conduct.
4. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.
5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (e) (vii)

War crime of using, conscripting and enlisting children

Elements

1. The perpetrator conscripted or enlisted one or more persons into an armed force or group or used one or more persons to participate actively in hostilities.
2. Such person or persons were under the age of 15 years.

3. The perpetrator knew or should have known that such person or persons were under the age of 15 years.
4. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.
5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (e) (viii)

War crime of displacing civilians

Elements

1. The perpetrator ordered a displacement of a civilian population.
2. Such order was not justified by the security of the civilians involved or by military necessity.
3. The perpetrator was in a position to effect such displacement by giving such order.
4. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.
5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (e) (ix)

War crime of treacherously killing or wounding

Elements

1. The perpetrator invited the confidence or belief of one or more combatant adversaries that they were entitled to, or were obliged to accord, protection under rules of international law applicable in armed conflict.
2. The perpetrator intended to betray that confidence or belief.

3. The perpetrator killed or injured such person or persons.
4. The perpetrator made use of that confidence or belief in killing or injuring such person or persons.
5. Such person or persons belonged to an adverse party.
6. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.
7. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (e) (x)

War crime of denying quarter

Elements

1. The perpetrator declared or ordered that there shall be no survivors.
2. Such declaration or order was given in order to threaten an adversary or to conduct hostilities on the basis that there shall be no survivors.
3. The perpetrator was in a position of effective command or control over the subordinate forces to which the declaration or order was directed.
4. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.
5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (e) (xi)-1**War crime of mutilation***Elements*

1. The perpetrator subjected one or more persons to mutilation, in particular by permanently disfiguring the person or persons, or by permanently disabling or removing an organ or appendage.
2. The conduct caused death or seriously endangered the physical or mental health of such person or persons.
3. The conduct was neither justified by the medical, dental or hospital treatment of the person or persons concerned nor carried out in such person's or persons' interest.⁶⁸
4. Such person or persons were in the power of another party to the conflict.
5. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.
6. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (e) (xi)-2**War crime of medical or scientific experiments***Elements*

1. The perpetrator subjected one or more persons to a medical or scientific experiment.
2. The experiment caused the death or seriously endangered the physical or mental health or integrity of such person or persons.

⁶⁸ Consent is not a defence to this crime. The crime prohibits any medical procedure which is not indicated by the state of health of the person concerned and which is not consistent with generally accepted medical standards which would be applied under similar medical circumstances to persons who are nationals of the party conducting the procedure and who are in no way deprived of liberty. This footnote also applies to the similar element in article 8 (2) (e) (xi)-2.

3. The conduct was neither justified by the medical, dental or hospital treatment of such person or persons concerned nor carried out in such person's or persons' interest.
4. Such person or persons were in the power of another party to the conflict.
5. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.
6. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (e) (xii)

War crime of destroying or seizing the enemy's property

Elements

1. The perpetrator destroyed or seized certain property.
2. Such property was property of an adversary.
3. Such property was protected from that destruction or seizure under the international law of armed conflict.
4. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established the status of the property.
5. The destruction or seizure was not required by military necessity.
6. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.
7. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Bilaga 4

Bevis- och förfaranderegler (Rules of Procedure and Evidence) utdrag

I enlighet med art. 51 i Romstadgan har stadgeparts församlingen antagit Bevis- och förfaranderegler för Internationella brottmålsdomstolen. Här återges de bestämmelser som skall tillämpas vid påföljdsbestämningen enligt art. 77 och 78 i stadgan och som har beskrivits i avsnitt 13.1. Ännu så länge saknas en officiell svensk översättning.

Chapter 7

Penalties

Rule 145

Determination of sentence

1. In its determination of the sentence pursuant to article 78, paragraph 1, the Court shall:

(a) Bear in mind that the totality of any sentence of imprisonment and fine, as the case may be, imposed under article 77 must reflect the culpability of the convicted person;

(b) Balance all the relevant factors, including any mitigating and aggravating factors and consider the circumstances both of the convicted person and of the crime;

(c) In addition to the factors mentioned in article 78, paragraph 1, give consideration, inter alia, to the extent of the damage caused, in particular the harm caused to the victims and their families, the nature of the unlawful behaviour and the means employed to execute the crime; the degree of participation of the convicted person; the degree of intent; the circumstances of manner, time and location; and the age, education, social and economic condition of the convicted person.

2. In addition to the factors mentioned above, the Court shall take into account, as appropriate:

- (a) Mitigating circumstances such as:
 - (i) The circumstances falling short of constituting grounds for exclusion of criminal responsibility, such as substantially diminished mental capacity or duress;
 - (ii) The convicted person's conduct after the act, including any efforts by the person to compensate the victims and any cooperation with the Court;
- (b) As aggravating circumstances:
 - (i) Any relevant prior criminal convictions for crimes under the jurisdiction of the Court or of a similar nature;
 - (ii) Abuse of power or official capacity;
 - (iii) Commission of the crime where the victim is particularly defenceless;
 - (iv) Commission of the crime with particular cruelty or where there were multiple victims;
 - (v) Commission of the crime for any motive involving discrimination on any of the grounds referred to in article 21, paragraph 3;
 - (vi) Other circumstances which, although not enumerated above, by virtue of their nature are similar to those mentioned.

3. Life imprisonment may be imposed when justified by the extreme gravity of the crime and the individual circumstances of the convicted person, as evidenced by the existence of one or more aggravating circumstances.

Rule 146

Imposition of fines under article 77

1. In determining whether to order a fine under article 77, paragraph 2 (a), and in fixing the amount of the fine, the Court shall determine whether imprisonment is a sufficient penalty. The Court shall give due consideration to the financial capacity of the convicted person, including any orders for forfeiture in accordance with article 77, paragraph 2 (b), and, as appropriate, any orders for reparation in accordance with article 75. The Court shall take into account, in addition to the factors referred to in rule 145, whether

and to what degree the crime was motivated by personal financial gain.

2. A fine imposed under article 77, paragraph 2 (a), shall be set at an appropriate level. To this end, the Court shall, in addition to the factors referred to above, in particular take into consideration the damage and injuries caused as well as the proportionate gains derived from the crime by the perpetrator. Under no circumstances may the total amount exceed 75 per cent of the value of the convicted person's identifiable assets, liquid or realizable, and property, after deduction of an appropriate amount that would satisfy the financial needs of the convicted person and his or her dependants.

3. In imposing a fine, the Court shall allow the convicted person a reasonable period in which to pay the fine. The Court may provide for payment of a lump sum or by way of instalments during that period.

4. In imposing a fine, the Court may, as an option, calculate it according to a system of daily fines. In such cases, the minimum duration shall be 30 days and the maximum duration five years. The Court shall decide the total amount in accordance with sub-rules 1 and 2. It shall determine the amount of daily payment in the light of the individual circumstances of the convicted person, including the financial needs of his or her dependants.

5. If the convicted person does not pay the fine imposed in accordance with the conditions set above, appropriate measures may be taken by the Court pursuant to rules 217 to 222 and in accordance with article 109. Where, in cases of continued wilful non-payment, the Presidency, on its own motion or at the request of the Prosecutor, is satisfied that all available enforcement measures have been exhausted, it may as a last resort extend the term of imprisonment for a period not to exceed a quarter of such term or five years, whichever is less. In the determination of such period of extension, the Presidency shall take into account the amount of the fine, imposed and paid. Any such extension shall not apply in the case of life imprisonment. The extension may not lead to a total period of imprisonment in excess of 30 years.

6. In order to determine whether to order an extension and the period involved, the Presidency shall sit in camera for the purpose of obtaining the views of the sentenced person and the Prosecutor. The sentenced person shall have the right to be assisted by counsel.

7. In imposing a fine, the Court shall warn the convicted person that failure to pay the fine in accordance with the conditions set

out above may result in an extension of the period of imprisonment as described in this rule.

Bilaga 5

Jurisdiktionsbestämmelser i några
internationella överenskommelser

I denna bilaga finns utdrag ur ett antal internationella överenskommelser som Sverige har tillträtt och som innefattar bl.a. förpliktelse för Sverige att se till att svenska domstolar, i varierande omfattning, har behörighet att döma för det eller de brott som överenskommelsen avser. Utdragen omfattar jurisdiktionsbestämmelserna i överenskommelserna och vissa andra därtill anknutna bestämmelser.

Bilagan är inte fullständig, dvs. det finns även andra internationella överenskommelser som innehåller jurisdiktionsbestämmelser. De överenskommelser som har tagits med är sådana som vi har bedömt har betydelse för våra överväganden om straffansvar för internationella brott (kap. 14 i betänkandet) eller om universell eller härledd jurisdiktion (avsnitten 7.6 och 7.7 i betänkandet). Däremot har inte sådana överenskommelser av mera speciellt slag som ligger bakom den lagstiftning som har behandlats i kapitel 5 och avsnitt 7.13 tagits med.

Först i bilagan finns en sammanställning av de olika jurisdiktionsbestämmelserna i tabellform. I de olika kolumnerna har markerats vilka förpliktelser respektive möjligheter att införa jurisdiktionsbestämmelser som finns i de olika överenskommelserna. I de fall då bestämmelserna i överenskommelserna är förpliktande för staterna har detta markerats med o (= obligatoriskt) och i annat fall med f (= fakultativt). Det som i tabellen markeras med fet eller kursiv stil förklaras i kolumnen *anmärkning*.

Uppställningen i tabellen följer inledningsvis de traditionella folkrättsliga jurisdiktionsprinciperna (se kap. 2 i betänkandet). Därutöver avses med *aktivitetsplikt* skyldighet att ta en misstänkt person i förvar, att genomföra en preliminär undersökning eller att underrätta andra fördragsslutande stater om att en person har tagits i förvar, m.m. *Lagföringsplikt* innebär att en fördragsslutande stat, i vilken en misstänkt gärningsman befinner sig, alltid är skyldig att lagföra den misstänkte om man inte utlämnar honom eller henne (förutsatt att tillräcklig grad av misstanke föreligger). Med *samarbetsplikt* avses skyldighet att på olika sätt samarbeta med andra fördragsslutande stater som kan ha jurisdiktion över den aktuella gärningen. En markering i spalten *nationell domsrätt* innebär att det i överenskommelsen finns en bestämmelse som säger att inget hindrar utövande av straffrättslig jurisdiktion enligt nationell lag.

Tabellen är naturligtvis en förenkling av reglerna i överenskommelserna men ger ändå en översiktlig bild av vilka olika typer av regler som finns i de internationella överenskommelserna.

Traktat etc.		Territorialitet	Flaggprincipen	Aktiv pers.	Passiv pers.	Statsskydd	Universalitet	Härledd jurisd.	Aktivitetsplikt	Lagföringsplikt	Samarbetsplikt	Annan jurisd.	Nationell jurisd.	Anmärkning
1	1929 Penningförfalskning			o				o						Art. 9
2	1948 Folkmord	o					f							
3	1949 Genève I-IV + 1977 tillägg						o	f	o	o				
4	1963 Luftfartyg; Tokyo		o						o				f	
5	1970 Luftfartyg; Haag		o					o	o	o		o	f	Art 4.1b-c
6	1971 Luftfart; Montreal + protokoll 1988	o	o					o	o	o		o	f	Art 5.1c-d
7	1972 Biologiska vapen	o												
8	1973 Diplomater etc.	o	o			o		o		o				
9	1977 Terrorism							o		o			f	
10	1977 Miljöförändringsteknik	o												
11	1979 Kärnämne	o	o	o				o	o	o		f	f	Art. 8.4
12	1979 Gisslan	o	o	of	f	o		o	o	o			f	
13	1984 Tortyr	o	o	o	f			o	o	o				
14	1988 Sjöfart; Rom	o	o	of	f	f		o	o	o		o	f	Tilläggs- art. 3.1a
15	1988 Narkotika	of	o	f				of				f	f	Art. 4.1biii Art. 4.1 ii
16	1993 Kemiska vapen	o		o										
17	1990 FN-personal	o	o	of	f	f		o	o	o			f	
18	1995 Bedrägerikonvention 1996 Korruptionsprotokoll	o		o		o		o		o	o	of		Art 6.1c-d
19	1996 Förbud kärnsprängningar	o		o										
20	1997 Antipersonella minor	o		o										
21	1997 Bestickning OECD	o		o				o		o	o			
22	1997 Korruption EU	o		o		o		o		o	o	of		Se nr 18
23	1997 Människohandel barn EU	o		o										
24	1997 Terroristbombning	o	of	of	f	f		o	o	o			f	Art. 6.2e
25	1998 Deltagande i kriminell org.	o									o			
26	1999 TP II till Kulturkonvention 1954	o		o			o	o		o			f	Art. 16.1 c
27	1999 Finansierig terrorism FN	of	of	of	f	f		o	o	o	o		f	Art. 7.2 f Art. 7.2 j
28	2000 Organiserad brottslighet FN	of	o	f	f			o			o		f	Art. 15.2c
29	2000 Tilläggsprotokoll barn- konventionen	o												
30	2001 Bekämpande av terrorism EU	of	o	o		o		o			o	o	f	Art. 9.1 a Art. 9.1 d-e
31	2001 Människohandel EU	o		f								f		Art. 6.1b Art. 6.1 c

1. Konvention (1929) för bekämpande av penningförfalskning
SÖ 2001:6
Prop.2000/01:40

Art. 8: *I stater som inte erkänner principen om utlämning av egna medborgare skall medborgare, som återvänt till sin egen stats territorium efter att i en annan stat ha begått brott som avses i artikel 3 [olika penningförfalskningsbrott], straffas som om brottet begåtts inom den egna statens territorium, även om den skyldige har förvärvat medborgarskapet efter brottets förövande.*

Denna bestämmelse skall inte tillämpas om det i ett liknande fall inte skulle kunna medges utlämning av en utlämning.

Art. 9: *Utlämning, som i en annan stat har begått brott som avses i artikel 3 och som uppehåller sig inom en stats territorium vars nationella lagstiftning som allmän regel erkänner principen om beivrande av brott som begåtts utom riket, skall straffas som om brottet hade begåtts inom denna stats territorium.*

En förutsättning för skyldigheten att lagföra är att utlämnande har begärts och att den anmodade staten inte kan utlämna den anklagade av skäl som saknar samband med brottet.

Art. 10: *I fördrag om utlämning som har ingåtts eller i framtiden kan komma att ingås mellan parterna skall de gärningar som avses i artikel 3 betraktas som ett brott för vilka utlämning kan ske.*

De parter, som inte gör utlämning beroende av överenskommelse eller reciprocitet, erkänner hädanefter de gärningar som avses i artikel 3 som brott för vilka utlämning kan ske.

Utlämning skall beviljas i enlighet med den anmodade statens lag.

2. Konvention (1948) om förebyggande och bestraffning av brottet folkmord (genocide)
SÖ 1952:64
Prop. 1952:7

Art VI: *Personer, som anklagas för folkmord eller annan i artikel III uppräknad gärning [folkmord i olika gärningsformer], skola lagföras vid behörig domstol i den stat på vars område gärningen begåtts, eller vid den internationella straffdomstol som må vara behörig i för-*

hållande till de av denna konventions parter vilka erkänt dess domsrätt.

Art VII: *Folkmord och övriga i artikel III uppräknade gärningar skola icke betraktas såsom politiska brott, när fråga uppkommer om utlämning. De fördragsslutande parterna förplikta sig att i hithörande fall medgiva utlämning i överensstämmelse med sina gällande lagar och traktater.*

3. Genèvekonventionerna I-IV (1949) angående skydd för krigets offer jämte tilläggsprotokoll I-II (1977)

SÖ 1953:14-17 samt 1979:22-23

Prop. 1953:37 (konventionerna) samt 1978/79:77 (protokollen)

Art 49 (I), 50 (II), 129 (III) och 146 (IV): *De höga fördragsslutande parterna förbinda sig att vidtaga erforderliga lagstiftningsåtgärder för fastställande av verksamma straffpåföljder för personer, som begått eller givit befallning om begående av någon av i följande artikel angivna svåra överträdelser av denna konvention.*

Fördragsslutande part skall vara skyldig att efterspana personer som anklagas för att ha begått eller ha givit befallning om begående av någon sådan svår överträdelse, samt att oavsett nationalitet ställa sådan person inför egen domstol. Part må även, om den föredrager, med iakttagande av föreskrifter i sin lagstiftning utlämna sådan person till annan fördragsslutande part för att dömas, under förutsättning att denna fördragsslutande part har intresse av överträdelsens beivrande och har förebragt tillräckliga skäl för åtal.

Tilläggsprotokoll I

art. 85: *1. Konventionernas bestämmelser rörande beivrande av överträdelser och svåra överträdelser skall, såsom de är kompletterade genom denna avdelning, tillämpas på överträdelser och svåra överträdelser av detta protokoll.*

4. Tokyokonventionen (1963) om brott och andra handlingar begångna ombord på luftfartyg

SÖ 1967:40

Prop. 1966:159 och 1971:92

Art. 3: 1. *Den stat där luftfartyget är registrerat äger utöva jurisdiktion beträffande brott och andra handlingar begångna ombord på luftfartyget.*

2. *Det åligger fördragsslutande stat att vidtaga de åtgärder som fordras för att den skall kunna utöva sin jurisdiktion i egenskap av registreringsstat beträffande brott förövade ombord på luftfartyg, som är registrerat i den staten.*

3. *Denna konvention utesluter icke utövande av straffrättslig jurisdiktion enligt nationell lag.*

Art. 4: *Fördragsslutande stat får ej i syfte att utöva straffrättslig jurisdiktion med avseende på brott förövat ombord på luftfartyg, som är registrerat i annan fördragsslutande stat, ingripa mot luftfartyget medan detta är under flygning, utom i följande fall:*

- a) *om brottet äger verkningar inom den statens territorium;*
- b) *om brottet begåtts av eller är riktat mot någon som är medborgare eller stadigvarande bosatt i den staten;*
- c) *om brottet är riktat mot den statens säkerhet;*
- d) *om brottet består i överträdelse av i den staten gällande regler eller föreskrifter beträffande flygning eller manövrering av luftfartyg;*
- e) *om utövande av jurisdiktion är nödvändigt till säkerställande av att den statens förpliktelser enligt multilateralt internationellt fördrag fullgörs.*

Art. 13: 1.

2. *Fördragsslutande stat, som finner ådagalagt att omständigheterna föranleda det, skall taga i förvar envar som misstänkes ha begått handling, som avses i artikel 11 mom. 1 [kapning], och envar som mottagits i den staten eller vidtaga andra åtgärder till säkerställande av sådan persons närvaro. Åtgärd som nu sagts skall vidtagas enligt lagen i nämnda stat men får bestå endast under den tid som skäligen erfordras för att möjliggöra att straffrättsligt förfarande eller förfarande för utlämning inledes.*

3.

4. Fördragsslutande stat, till vilken någon överlämnats enligt artikel 9 mom. 1 eller inom vars område ett luftfartyg landar efter det sådan handling begåtts, som avses i artikel 11 mom. 1, skall omedelbart verkställa en preliminär undersökning av omständigheterna.

5. Har en stat enligt denna artikel tagit någon i förvar, skall under rättelse omedelbart lämnas till den stat, där luftfartyget är registrerat, och till den stat, i vilken den omhändertagne är medborgare, samt, om förstnämnda stat finner det lämpligt, till varje annan berörd stat rörande det förhållandet, att en person tagits i förvar och rörande de omständigheter, som motivera hans omhändertagande. Den stat, som verkställer sådan preliminär undersökning som avses i mom. 4, skall utan dröjsmål lämna nu nämnda stater meddelande om undersökningsresultatet och skall ange, huruvida den har för avsikt att utöva jurisdiktion.

Art. 16: 1. Brott begångna ombord på luftfartyg registrerat i fördragsslutande stat skall i fråga om utlämning bedömas som om de hade begåtts icke blott på den ort, där de förövats, utan även inom den stats område, där luftfartyget är registrerat.

2. Med iakttagande av bestämmelserna i mom. 1 skall icke någon bestämelse i denna konvention anses grunda förpliktelse att bevilja utlämning.

5. Haagkonventionen (1970) om bekämpande av olaga besittningstagande av luftfartyg

SÖ 1971:17

Prop. 1971:92

Art. 4: 1. Det åligger fördragsslutande stat att i följande fall vidtaga de åtgärder som fordras för att den skall kunna utöva jurisdiktion beträffande brottet [= flygkapning] och beträffande varje annan våldshandling mot passagerare eller besättning som den misstänkte begått i samband med brottet:

- a) när brottet förövats ombord på luftfartyg som är registrerat i den staten;
- b) när det luftfartyg, ombord på vilket brottet förövats, landar inom dess område och den misstänkte fortfarande finnes ombord;
- c) när brottet förövats ombord på luftfartyg som utan besättning uthyrts till person, vilken driver näringsverksamhet med huvudkontor inom ifrågavarande stats område eller, om verksamheten saknar huvudkontor, är stadigvarande bosatt där.

2. Fördragsslutande stat skall vidare vidtaga de åtgärder som fordras för att staten skall kunna utöva jurisdiktion beträffande brottet, när den misstänkte finnes inom dess område och ej utlämnas enligt bestämmelserna i artikel 8 till någon av de i första punkten av denna artikel angivna staterna.

3. Denna konvention utesluter ej utövande av straffrättslig jurisdiktion enligt nationell lag.

Art. 6: 1. Fördragsslutande stat inom vars område den som begått brottet eller misstänkes för detta befinner sig skall, om den finner ådägalagt att omständigheterna föranleder det, taga honom i förvar eller vidtaga andra åtgärder till säkerställande av hans närvaro. Åtgärd som nu sagts skall vidtagas enligt lagen i nämnda stat men får bestå endast under den tid som fordras för att möjliggöra att straffrättsligt förfarande eller förfarande för utlämning inleds.

2. Ifrågavarande stat skall omedelbart verkställa en preliminär undersökning av omständigheterna.

3. Envar som tagits i förvar enligt första punkten av denna artikel skall erhålla bistånd att omedelbart träda i förbindelse med närmaste behöriga representant för den stat vars medborgare han är.

4. Har en stat tagit någon i förvar i enlighet med denna artikel, skall underrättelse omedelbart lämnas till den stat där luftfartyget är registrerat, den stat som avses i artikel 4 första punkten c), den stat i vilken den omhändertagne är medborgare samt, om förstnämnda stat finner det lämpligt, till varje annan berörd stat rörande det förhållandet att en person tagits i förvar och rörande de omständigheter som motiverar hans omhändertagande. Den stat som verkställer sådan preliminär undersökning som avses i andra punkten av denna artikel skall utan dröjsmål lämna nu nämnda stater meddelande om undersökningsresultatet samt ange huruvida den har för avsikt att utöva jurisdiktion.

Art. 7: Fördragsslutande stat inom vars område den för brottet misstänkte påträffas skall, om denne inte utlämnas, utan något som helst undantag och oberoende av om brottet begåtts inom dess område, överlämna ärendet till behörig myndighet för beslut i åtalsfrågan. Myndigheten skall fatta beslut enligt samma regler som gäller i fråga om varje vanligt brott av allvarlig art enligt lagen i den staten.

Art. 8: 1. Brottet skall anses vara ett utlämningsbart brott i varje utlämningsavtal som redan ingåtts mellan de fördragsslutande staterna. De fördragsslutande parterna förbinder sig att medtaga brottet som ett

utlämningsbart brott i varje utlämningsavtal som kommer att slutas mellan dem.

2. Om fördragsslutande stat, som för utlämning ställer om villkor att utlämningsavtal skall föreligga, från annan fördragsslutande stat med vilken den icke ingått sådant avtal mottager begäran om utlämning, får den efter fritt val betrakta denna konvention som laglig grund för utlämning med anledning av brottet. Utlämning skall vara underkastad de övriga villkor som gäller enligt den anmodade statens lag.

3. Fördragsslutande stater, som för utlämning icke ställer som villkor att utlämningsavtal skall föreligga, skall sinsemellan anse brottet som ett utlämningsbart brott i enlighet med de villkor som uppställs i den anmodade statens lag.

4. För utlämning mellan fördragsslutande stater skall brottet betraktas som om det begåtts icke endast på gärningsorten utan också inom de stater som ålagts utöva jurisdiktion i enlighet med första punkten av artikel 4.

6. Montrealkonventionen (1971) för bekämpande av brott mot den civila luftfartens säkerhet med tilläggsprotokoll 1988

SÖ 1973:48 (konventionen) och 1990:16 (tilläggsprotokollet)

Prop. 1973:92 och 1989/90:130

Konventionen

Art. 5: *1. Det åligger fördragsslutande stat att i följande fall vidtaga de åtgärder som fordras för att den skall kunna utöva jurisdiktion beträffande brott som avses i artikel 1 [= luftfartssabotage]:*

- a) när brottet förövats inom dess område;*
- b) när brottet förövats mot eller ombord på luftfartyg som är registrerat i den staten;*
- c) när det luftfartyg, ombord på vilket brottet förövats, landar inom dess område och den misstänkte fortfarande finnes ombord;*
- d) när brottet förövats mot eller ombord på luftfartyg som utan besättning uthyrts till person, vilken driver näringsverksamhet med huvudkontor inom ifrågavarande stats område eller, om verksamheten saknar huvudkontor, är stadigvarande bosatt där.*

2. Fördragsslutande stat skall vidare vidtaga de åtgärder som fordras för att staten skall kunna utöva jurisdiktion beträffande brott som avses i artikel 1 första punkten (a), (b), och (c) samt, såvitt gäller dessa brott, artikel 1 andra punkten, när den misstänkte finnes inom dess område och ej utlämnas enligt bestämmelserna i artikel 8 till någon av de i första punkten av denna artikel angivna staterna.

3. Denna konvention utesluter ej utövande av straffrättslig jurisdiktion enligt nationell lag.

Art. 6-8: [lydelse motsvarande artikel 6-8 i Haagkonventionen 1970]

Tilläggsprotokollet

Art. III: I artikel 5 i konventionen skall följande tilläggas som punkt 2 bis:

"2 bis: En fördragsslutande stat skall vidare vidta de åtgärder som fordras för att staten skall kunna utöva sin domsrätt beträffande brott som anges i artikel 1, första stycket bis [flygplats sabotage], samt, såvitt gäller dessa brott, artikel 1 andra punkten, när den misstänkte finns inom dess område och ej utlämnas enligt bestämmelserna i artikel 8 till den i första punkten a) av denna artikel angivna staten."

7. Konvention (1972) om förbud mot utveckling, framställning och lagring av bakteriologiska (biologiska) vapen och toxinvapen samt om deras förstöring

SÖ 1976:18

Prop. 1975/76:43

Art. IV: Varje fördragsslutande stat skall i enlighet med sina konstitutionella förfaranden vidtaga alla nödvändiga åtgärder för att förbjuda och förhindra utveckling, framställning, lagring, förvärv eller innehav av sådana medel, toxiner, vapen, utrustning eller utspridningsanordningar som anges i artikel I i konventionen, inom vederbörande stats territorium, under dess överhöghet eller under dess kontroll.

8. FN:s konvention (1973) om förebyggande och bestraffning av brott mot diplomater och andra internationellt skyddade personer

SÖ 1975:30

Prop. 1975:71

Art. 3: 1. Varje avtalsslutande stat skall vidtaga erforderliga åtgärder för att säkerställa sin domsrätt över de brott som anges i artikel 2 [vissa grövre brott mot internationellt skyddade personer] i följande fall:

- a) när brottet begås på nämnda stats territorium eller ombord på ett fartyg eller luftfartyg som är registrerat i nämnda stat,
- b) när den för brottet misstänkte är medborgare i nämnda stat,

c) när brottet begås mot en sådan internationellt skyddad person som avses i artikel 1 och som åtnjuter denna ställning i kraft av de uppgifter han fullgör för nämnda stats räkning.

2. Varje avtalsslutande stat skall också vidtaga erforderliga åtgärder för att säkerställa sin domsrätt över dessa brott i de fall då den för brottet misstänkte befinner sig på dess territorium och staten icke utlämnar honom enligt artikel 8 till någon av de stater som avses i stycke 1 av denna artikel.

3. Denna konvention utesluter icke att straffrättslig domsrätt utövas enligt inhemsk lag.

Art. 6-8: [lydelse motsvarande art. 6-8 i Haagkonventionen 1970, dock att inget sägs om preliminär undersökning]

9. Europeisk konvention (1977) om bekämpande av terrorism

SÖ 1977:12

Prop. 1976/77:124

Art. 4: För att tillgodose syftet med denna konvention skall, i den mån brott som avses i artiklarna 1 och 2 [vissa särskilt grova brott] icke finnes upptaget på förteckning över utlämningsbara brott i fördrag om utlämning som gäller mellan avtalsslutande stater, brottet likväl betraktas som upptaget på sådan förteckning.

Art. 6: 1. Avtalsslutande stat skall vidtaga de åtgärder som fordras för att den skall kunna utöva jurisdiktion beträffande brott som avses i artikel 1, när den misstänkte finnes inom dess område och ej utlämnas efter det att staten har mottagit framställning om utlämning från avtalsslutande stat, vars jurisdiktion grundar sig på en bestämmelse om jurisdiktion som återfinnes även i den anmodade statens lag.

2. Denna konvention utesluter ej att straffrättslig jurisdiktion utövas enligt inhemsk lag.

Art. 7: Avtalsslutande stat inom vars område en person misstänkt för brott enligt artikel 1 påträffas och som har mottagit framställning om utlämning under förhållanden som anges i artikel 6 första punkten, skall, om den icke utlämnar personen, utan något som helst dröjsmål överlämna ärendet till behörig myndighet för beslut i åtalsfrågan. Myndigheten skall fatta sitt beslut enligt samma regler som gäller i fråga om grovt brott enligt lagen i den staten.

10. Konvention (1977) om förbud mot militär eller varje annan fientlig användning av miljöförändringsteknik (ENMOD)
SÖ 1984:20
Prop. 1983/84:143

Art. IV: *Varje fördragsslutande stat förbinder sig att i enlighet med sina konstitutionella förfaranden vidta alla de åtgärder som den anser nödvändiga för att förbjuda och förhindra verksamhet som strider mot bestämmelserna i denna konvention inom alla områden som står under dess överhöghet eller under dess kontroll.*

11. Konvention (1979) om fysiskt skydd av kärnämne
SÖ 1985:24

Art. 8: *1. Fördragsslutande stat skall vidta de åtgärder som behövs för att säkerställa sin domsrätt över de brott som anges i artikel 7 [olagligt innehav, användning, tillgrepp m.m. av kärnämne] i följande fall:*

a) när brottet förövats inom dess område eller ombord på ett fartyg eller ett luftfartyg som är registrerat i den staten;

b) när den för brottet misstänkte är medborgare i den staten.

2. Fördragsslutande stat skall också vidta de åtgärder som behövs för att säkerställa sin domsrätt över dessa brott i de fall då den för brottet misstänkte finns inom dess område och ej utlämnas enligt artikel 11 till någon av de i punkt 1 nämnda staterna.

3. Denna konvention utesluter inte att straffrättslig domsrätt utövas enligt nationell lagstiftning.

4. Jämte de under punkt 1–2 nämnda staterna får varje fördragsslutande stat, i enlighet med internationell rätt, säkerställa sin domsrätt över de i artikel 7 avsedda brotten när staten är inblandad i internationell kärnämnestransport såsom exporterande eller importerande stat.

Art. 9-11: *[lydelse motsvarande art. 6-8 i Haagkonventionen 1970, dock att inget sägs om preliminär undersökning]*

12. Konvention (1979) mot tagande av gisslan

SÖ 1980:26

Prop. 1980/81:56

Art. 5: 1. Varje fördragsslutande stat skall vidtaga de åtgärder som kan vara nödvändiga för att den skall kunna utöva sin domsrätt över de i artikel 1 angivna brotten [tagande av gisslan], vilka begås

- a) inom dess territorium eller ombord på fartyg eller luftfartyg som är registrerat i staten;
- b) av dess medborgare eller, om staten anser det lämpligt, av statslösa personer som har hemvist på dess territorium;
- c) i syfte att tvinga staten att utföra eller avstå från en handling; eller
- d) mot en gisslan som är medborgare i staten, om staten anser det lämpligt.

2. Varje fördragsslutande stat skall likaledes vidtaga de åtgärder som kan vara nödvändiga för att den skall kunna utöva sin domsrätt över de i artikel 1 angivna brotten i de fall då den misstänkte gärningsmannen befinner sig på dess territorium och staten inte utlämnar honom till någon av de i punkt 1 i denna artikel nämnda staterna.

3. Denna konvention utesluter inte någon straffrättslig domsrätt som utövas enligt inhemsk lag.

Art. 6, 8 och 10: [Iydelse motsvarande art. 6-8 i Haagkonventionen 1970]

13. FN:s konvention (1984) mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning

SÖ 1986:1

Prop. 1985/86:17

Art. 5: 1. Varje konventionsstat skall vidta sådana åtgärder som kan vara nödvändiga för att hävda egen domsrätt i fråga om de i artikel 4 avsedda brotten [tortyrhandlingar] i följande fall:

- a) när brottet begås inom något territorium under dess jurisdiktion eller ombord på fartyg eller luftfartyg som är registrerade i den staten;
- b) när den påstådde förövaren är medborgare i den staten;

- c) när offret är medborgare i den staten, om denna stat anser detta vara lämpligt.
2. Varje konventionsstat skall likaledes vidta de åtgärder som kan vara nödvändiga för att domstolsprövning skall kunna förekomma beträffande sådana brott i fall att den påstådde förövaren uppehåller sig inom något territorium under dess jurisdiktion och den inte i enlighet med artikel 8 utlämnar honom till någon av de i punkt 1 i denna artikel nämnda staterna.
3. Denna konvention utesluter inte lagföring för brott i enlighet med inhemsk lag.

Art. 6-8: [lydelse motsvarande art. 6-8 i Haagkonventionen 1970]

14. Romkonventionen (1988) för bekämpande av brott mot sjöfartens säkerhet jämte tilläggsprotokoll om bekämpande av brott mot säkerheten för fasta plattformar på kontinentalsockeln
SÖ 1990:38-39
Prop. 1989/90:130

Konventionen

Art. 6: 1. Varje stat som är part skall vidta sådana åtgärder som kan vara nödvändiga för att den skall kunna utöva sin domsrätt i fråga om de brott som anges i artikel 3 [fartygskapning och vissa andra brott mot eller på fartyg] när brottet har begåtts

- a) mot eller ombord på ett fartyg som förde den statens flagga vid tidpunkten för brottet; eller
- b) inom den statens territorium, innefattande dess territorialhav; eller
- c) av en medborgare i den staten.

2. En stat som är part kan införa domsrätt i fråga om vilket som helst av dessa brott också när

- a) brottet har begåtts av en statslös person som har hemvist i den staten; eller
- b) en medborgare i den staten grips, hotas, skadas eller dödas i samband med brottet; eller
- c) brottet har begåtts vid försök att tvinga denna stat att utföra eller avstå från någon handling.

3.

4. Varje stat som är part skall vidta nödvändiga åtgärder för att kunna utöva sin domsrätt beträffande de i artikel 3 angivna brotten i de fall då den misstänkte uppehåller sig inom dess territorium och den inte

utlämnar honom till någon av de stater som är parter och som har infört domsrätt i överensstämmelse med punkterna 1 och 2 i denna artikel.

5. Denna konvention utesluter inte att straffrättslig domsrätt utövas enligt nationell lag.

Art. 7: *[lydelse motsvarande art. 6 i Haagkonventionen 1970]*

Art. 9: *Ingenting i denna konvention skall på något sätt påverka folkrättens regler om staters behörighet att utöva domsrätt såvitt avser undersökning eller verkställighet ombord på fartyg som inte för dess flagga.*

Art. 10-11: *[lydelse motsvarande art. 7-8 i Haagkonventionen 1970. I art. 11.5 sägs dessutom: En stat som är part, vilken erhåller mer än en begäran om utlämning från stater som har infört domsrätt i överensstämmelse med artikel 7 och som beslutar att inte lagföra skall, då den väljer stat till vilken den som har begått brottet eller misstänks för detta skall utlämnas, ta vederbörlig hänsyn till intressena och förpliktelserna för den stat som är part, vars flagga fartyget förde då brottet begicks.]*

Tilläggsprotokollet

Art. 1: *Bestämmelserna i artiklarna 5, 7 och 10-16 i konventionen skall i tillämpliga delar gälla även brott som anges i artikel 2 i detta protokoll [besittningstagande av plattform m.m.]....*

Art. 3: *1. Varje stat som är part skall vidta sådana åtgärder som kan vara nödvändiga för att den skall kunna utöva sin domsrätt i fråga om de brott som anges i artikel 2 när brottet har begåtts*

- a) mot eller ombord på en fast plattform medan den är belägen på den statens kontinentalsockel; eller*
- b) av en medborgare i den staten.*

2-5. [lydelse motsvarande art. 6: 2-5 i konventionen]

Art. 4: *Ingenting i detta protokoll skall på något sätt påverka folkrättens regler angående fasta plattformar belägna på kontinentalsockeln.*

15. FN:s konvention (1988) mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen

SÖ 1991:41

Prop. 1990/91:127

Art. 4: 1. Varje part

- a) *skall vidta sådana åtgärder som kan vara nödvändiga för att den skall kunna utöva domsrätt i fråga om brott som anges i artikel 3, punkt 1 [olika narkotikabrott], när:*
- i. *brottet har förövats inom dess territorium;*
 - ii. *brottet har förövats ombord på ett fartyg som för den statens flagga eller på ett luftfartyg som är registrerat enligt dess lagar vid tidpunkten för brottet,*
- b) *kan vidta sådana åtgärder som kan vara nödvändiga för att den skall kunna utöva domsrätt i fråga om brott som anges i artikel 3, punkt 1, när*
- i. *brottet har förövats av en av dess medborgare eller av en person som har hemvist inom dess territorium;*
 - ii. *brottet har förövats ombord på ett fartyg i fråga om vilket parten har fått tillstånd att vidta lämpliga åtgärder enligt artikel 17 [borda och genomsöka annan stats fartyg till havs], under förutsättning att sådan domsrätt skall utövas endast på grundval av avtal eller överenskommelse som avses i punkterna 4 och 9 i nämnda artikel;*
 - iii. *brottet är sådant som anges i artikel 3, punkt 1 (c) (iv) [försök och förberedelse till narkotikabrott], och har förövats utanför partens territorium med avsikt att inom dess territorium föröva ett brott som anges i artikel 3, punkt 1.*

2. Varje part

- a) *skall vidta sådana åtgärder som kan vara nödvändiga för att den skall kunna utöva jurisdiktion i fråga om brott enligt artikel 3, punkt 1, när den misstänkte befinner sig inom dess territorium och parten inte utvisar honom till en annan part på grund av att*
- i. *brottet förövats inom dess territorium eller ombord på ett fartyg som förde den statens flagga eller ombord på ett luftfartyg registrerat enligt dess lagar vid tidpunkten för brottet; eller att*
 - ii. *brottet har förövats av en av dess medborgare;*

b) kan även vidta sådana åtgärder som kan vara nödvändiga för att den skall kunna utöva domsrätt i fråga om brott enligt artikel 3, punkt 1, när den misstänkte befinner sig inom dess territorium och parten inte utlämnar honom till en annan part.

3. Denna konvention utesluter inte att straffrättslig domsrätt utövas av en part enligt dess nationella lag.

Art. 6: [lydelse motsvarande art. 6-8 i Haagkonventionen 1970, med den skillnaden att det inte sägs något om preliminär undersökning samt att den stat där den misstänkte finns på begäran av annan stat kan (inte skall) ta den misstänkte i förvar och att detta får ske när utlämning har begärts]

16. Konvention (1993) om förbud mot utveckling, produktion, innehav och användning av kemiska vapen samt om deras förstöring

SÖ 1993:28

Prop. 1992/93:181 och 1993/94:120

Art. VII: 1. Varje konventionsstat skall, i enlighet med sina konstitutionella förfaranden, godkänna nödvändiga åtgärder för att genomföra sina skyldigheter enligt denna konvention. Den skall i synnerhet

- a) förbjuda fysiska och juridiska personer, var de än befinner sig på dess territorium eller på andra platser under dess folkrättsligt erkända jurisdiktion, att utöva verksamhet som enligt denna konvention är förbjuden för en konventionsstat, vari innefattas införande av strafflagstiftning som avser sådan verksamhet,
- b) inte på någon plats under dess kontroll tillåta verksamhet som enligt denna konvention är förbjuden för en konventionsstat, samt
- c) utsträcka, i enlighet med folkrätten, sin strafflagstiftning, som införts enligt a), till varje verksamhet som enligt denna konvention är förbjuden för en konventionsstat och som inletts någonstans av fysiska personer som är medborgare i staten i fråga.

17. Konvention (1994) om skydd av personal i FN-insatser och därtill anknuten personal

SÖ 1996:20

Prop. 1995/96:132

Art. 10: *1. Varje fördragsslutande stat skall vidta erforderliga åtgärder för att införa domsrätt över de brott som anges i artikel 9 [olika brott mot FN-personal] i följande fall*

- a) *när brottet begås på den statens territorium eller ombord på ett fartyg eller luftfartyg som är registrerat i staten,*
- b) *när den för brottet misstänkte är medborgare i den staten.*

2. En fördragsslutande stat får också införa domsrätt över varje sådant brott när det begås

- a) *av en statslös person vars hemvist är i den staten, eller*
- b) *mot en medborgare i den staten, eller*
- c) *i ett försök att tinga den staten att vidta viss handling.*

3.

4. Varje fördragsslutande stat skall vidta erforderliga åtgärder för att införa domsrätt över de brott som anges i artikel 9 i fall då den för brottet misstänkte befinner sig på dess territorium och staten inte utlämnar denna person enligt artikel 15 till någon av de fördragsslutande stater som har infört domsrätt i enlighet med punkt 1 eller 2.

5. Denna konvention utesluter inte att straffrättslig domsrätt utövas enligt nationell rätt.

Art. 13-15: *[lydelse motsvarande art. 7-8 i Haagkonventionen 1970, dock att inget sägs om preliminär undersökning]*

18. EU:s konvention 1995 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (bedrägerikonventionen) samt protokoll 1996 (korruptionsprotokollet)

SÖ 1999:29 och 31

Prop. 1998/99:32

Konventionen

Art. 4: *1. Varje medlemsstat skall vidta nödvändiga åtgärder för att kunna utöva jurisdiktion över de gärningar som staten har belagt med*

straff i enlighet med artiklarna 1 och 2.1 [bedrägerier mot Europeiska gemenskaperna], när

– bedrägeri, delaktighet i eller försök till bedrägeri mot Europeiska gemenskapernas finansiella intressen helt eller delvis begås inom dess territorium liksom bedrägeri där vinningen uppkommer inom det territoriet,

- en person inom dess territorium medvetet medverkar till eller anstiftar sådant bedrägeri inom en annan medlemsstats territorium,

- gärningsmannen är medborgare i den berörda medlemsstaten varvid dock den statens lagstiftning får ställa som villkor att gärningen är belagd med straff i den stat där den begicks.

2. Varje medlemsstat får, i samband med anmälan enligt artikel 11.2, förklara att den inte avser att tillämpa tredje strecksatsen i punkt 1 i denna artikel.

Art. 5: *1. Varje medlemsstat som enligt sin nationella lagstiftning inte utlämnar sina egna medborgare skall vidta nödvändiga åtgärder för att kunna utöva jurisdiktion i fråga om gärningar som staten har belagt med straff i enlighet med artiklarna 1 och 2.1 och som begåtts av dess egna medborgare utanför dess territorium.*

2. När en medborgare i en medlemsstat anklagas för att i en annan medlemsstat ha begått en straffbar gärning som beskrivs i artiklarna 1 och 2.1, och medlemsstaten inte utlämnar denna person till den andra medlemsstaten enbart på grund av dennes medborgarskap, skall den överlämna ärendet till sina behöriga myndigheter för åtal, om det finns anledning till detta.....

Art. 6: *1. Om ett bedrägeri enligt definitionen i artikel 1 är belagt med straff och rör minst två medlemsstater, skall dessa stater samarbeta effektivt vid förundersökning, lagföring och straffverkställighet, t.ex. genom inbördes rättshjälp, utlämning, överförande av lagföring eller verkställighet av domar som har meddelats i en annan medlemsstat.*

2. När fler än en medlemsstat har jurisdiktion och har möjlighet att väcka åtal för samma gärning, skall de berörda medlemsstaterna samarbeta för att avgöra vem av dem som skall lagföra gärningsmannen eller gärningsmännen så att lagföringen, där det är möjligt, kan ske i en och samma medlemsstat.

Protokollet

Art. 6: *1. Varje medlemsstat skall vidta nödvändiga åtgärder för att etablera sin behörighet vad gäller de straffbelagda överträdelser som*

den har fastställt i enlighet med artiklarna 2, 3 och 4 [mutbrott och bestickning] när

- a) överträdelsen helt eller delvis begåtts på dess territorium,
- b) gärningsmannen är medborgare eller tjänsteman i den berörda staten,
- c) överträdelsen har begåtts gentemot någon av de personer som avses i artikel 1 eller gentemot ledamöter av de institutioner som avses i artikel 4.2 och som är medborgare i den berörda staten.
- d) gärningsmannen är gemenskapstjänsteman som tjänstgör vid någon av Europeiska gemenskapernas institutioner eller vid ett organ som bildats enligt fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna och har sitt säte i den berörda medlemsstaten.

2. Varje medlemsstat kan vid anmälan enligt artikel 9.2 förklara att den inte kommer att tillämpa, eller endast i särskilda fall eller under särskilda omständigheter kommer att tillämpa, en eller flera av bestämmelserna i punkt 1 b), c) och d).

Art. 7: 1. Bestämmelserna i artiklarna 3, 5.1, 5.2 och 5.4 samt 6 i konventionen skall tillämpas som om det fanns en hänvisning till de gärningar som avses i artiklarna 2, 3 och 4 i detta protokoll.

2.

19. Fördrag (1996) om fullständigt förbud mot kärnsprängningar SÖ 1998:51

Prop. 1997/98:174

Art. III: 1. Varje part skall i enlighet med sina konstitutionella förfaranden vidta alla erforderliga åtgärder för att fullgöra sina skyldigheter enligt detta fördrag. Den skall i synnerhet vidta alla erforderliga åtgärder för att:

- a) Förbjuda fysiska och juridiska personer, var de än befinner sig på dess territorium eller på varje annan plats under dess folkrättsligt erkända jurisdiktion, att utföra någon verksamhet som är förbjuden för en part enligt detta fördrag.
- b) Förbjuda fysiska och juridiska personer att utföra någon sådan verksamhet på någon plats under dess kontroll.
- c) Förbjuda, i enlighet med folkrätten, fysiska personer som äger dess nationalitet att utföra någon sådan verksamhet någonstans.

20. Ottawakonventionen (1997) om förbud mot användning, lagring, produktion och överföring av antipersonella minor (truppminor) samt om deras förstöring
Prop. 1997/98:175

Art. 9: *Varje part skall vidta alla lagstiftningsåtgärder och administrativa samt andra åtgärder som krävs, däribland införande av straffpåföljd, för att förhindra och bestraffa all verksamhet, som enligt denna konvention är förbjuden för en part, och som utförs av personer eller inom territorium under dess jurisdiktion eller kontroll.*

21. OECD-konventionen (1997) om bekämpande av bestickning av utländska offentliga tjänstemän i internationella affärsförbindelser
SÖ 1999:33
Prop. 1998/99:32

Art. 4: *1. Varje part skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att åta sig jurisdiktion över bestickning av utländska offentliga tjänstemän om brottet helt eller delvis begås inom dess territorium.
2. En part som har jurisdiktion att lagföra sina medborgare för brott som begåtts utomlands skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att åta sig jurisdiktion för sådan lagföring avseende bestickning av utländsk offentlig tjänsteman enligt samma principer.
3. Om mer än en part har jurisdiktion över ett påstått brott som omfattas av denna konvention, skall de berörda parterna på begäran av en av dem samråda i syfte att fastställa var brottet bäst bör lagföras.
4. Varje part skall pröva om dess nu gällande jurisdiktionsregler är ändamålsenliga för att bekämpa bestickning av utländska offentliga tjänstemän och, om så inte anses vara fallet, vidta åtgärder för att komma till rätta med förhållandet.*

Art. 10: *1. Bestickning av utländska offentliga tjänstemän skall vara ett utlämningsbart brott i parternas lagstiftning och i utlämningsavtal mellan dem.
2. Om en part som gör utlämning beroende av om det finns ett utlämningsavtal mottar en framställning om utlämning från en annan part med vilken den inte har ett utlämningsavtal, får parten betrakta denna konvention som det rättsliga stödet för utlämningen med avseende på brottet bestickning av utländsk offentlig tjänsteman.*

3. Varje part skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att den antingen kan utlämna sina egna medborgare eller lagföra dem för brottet bestickning av utländsk offentlig tjänsteman. En part som vägrar att utlämna någon för bestickning av utländsk offentlig tjänsteman endast därför att vederbörande är dess medborgare, skall lämna över ärendet till sina behöriga myndigheter för lagföring.

4. Utlämning för bestickning av utländsk offentlig tjänsteman skall ske på de villkor som anges i varje parts nationella lagstiftning och tillämpliga fördrag och arrangemang. Om en part gör utlämning beroende av om det föreligger dubbel straffbarhet, skall detta krav anses vara uppfyllt om det brott för vilket utlämning begärs faller under artikel 1 i denna konvention.

22. EU:s konvention (1997) om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i

SÖ 1999:32

Prop. 1998/99:32

[Innehållet motsvarar korruptionsprotokollet 1996.]

23. Rådets gemensamma åtgärd (1997) om åtgärder mot människohandel och sexuellt utnyttjande av barn

EGT L 63/97 (upphävs genom rambeslutet 2001, se punkt 31 i denna bilaga)

Avdelning II: A. Varje medlemsstat skall se över gällande lag och praxis för att se till

a) – e)

f) att dess myndigheter är behöriga när det gäller de brott som anges i avdelning I B c [sexuellt utnyttjande eller missbruk av barn] och I B d [bedrivande av handel med barn i syfte att utnyttja eller missbruka dem sexuellt], åtminstone

i. om brottet, helt eller delvis, begås på dess territorium,

ii. om den person som begår brottet, med undantag för brott som består i att inneha pornografiskt material som avses i avdelning I A ii c, är medborgare i eller stadigvarande vistas i den medlemsstaten.

B. [möjlighet att upprätthålla krav på dubbel straffbarhet i fall som avses i A f ii]

C.

D. Medlemsstaterna får besluta att utöva sin domsrätt enligt A f ii ovan endast om vissa villkor för förfarandet är uppfyllda eller om den påstådda gärningsmannen inte kan utlämnas på grund av

- att den berörda medlemsstaten vägrar att bifalla en begäran om utlämning som görs av den stat där brottet begicks,
- att den sistnämnda staten bekräftar att den inte avser att begära att den påstådda gärningsmannen utlämnas, eller
- att den staten inte begär utlämning av den utpekade gärningsmannen inom rimlig tid.

24. FN:s konvention (1997) om bekämpande av bombattentat av terrorister

SÖ 2001:22

Prop. 2000/01:86

Art. 6: 1. *Varje konventionsstat skall vidta de åtgärder som fordras för att den skall kunna utöva domsrätt beträffande de brott som anges i artikel 2 [bombattentat med visst syfte]*

- a) *om brottet har begåtts inom den statens territorium,*
- b) *om brottet har begåtts ombord på ett fartyg som förde den statens flagg eller ombord på ett luftfartyg som var registrerat enligt dess lagstiftning när brottet begicks, eller*
- c) *om brottet har begåtts av en av den statens medborgare.*

2. *En konventionsstat får även fastställa att den har domsrätt beträffande varje sådant brott*

- a) *om brottet har begåtts mot en av den statens medborgare,*
- b) *om brottet har begåtts mot en statlig eller annan offentlig anläggning som tillhör den staten utomlands, inbegripet en ambassad eller annan diplomatisk eller konsulär lokal som tillhör den staten,*
- c) *om brottet har begåtts av en statslös person med hemvist inom den statens territorium,*
- d) *om brottet har begåtts vid ett försök att tvinga den staten att vidta eller avstå från att vidta en handling,*
- e) *om brottet har begåtts ombord på ett luftfartyg som den statens regering har under sin förvaltning.*

3.

4. *Varje konventionsstat skall även vidta de åtgärder som fordras för att den skall kunna utöva domsrätt beträffande de brott som anges i artikel 2 i de fall då den misstänkte befinner sig inom statens territori-*

um och staten inte utlämnar vederbörande till någon av de konventionsstater som har fastställt att de har domsrätt i enlighet med punkterna 1 eller 2.

5. Denna konvention utesluter inte att en konventionsstat utövar domsrätt i enlighet med sin nationella lagstiftning.

Art. 7: *[lydelse motsvarande art. 6 i Haagkonventionen 1970, dock att inget sågs om preliminär undersökning]*

Art. 8: *1. I de fall där artikel 6 är tillämplig skall den konventionsstat inom vars territorium den misstänkte befinner sig, om den inte utlämnar vederbörande, undantagslöst och oberoende av om brottet har begåtts inom dess territorium vara skyldig att utan onödigt dröjsmål genom förfaranden i enlighet med den statens lagstiftning överlämna ärendet till sina behöriga myndigheter för beslut i åtalsfrågan. Dessa myndigheter skall fatta beslut enligt samma regler som gäller i fråga om varje annat brott av allvarlig karaktär enligt lagstiftningen i den staten.*

2. Om en konventionsstat enligt sin nationella lagstiftning har rätt att utlämna eller på annat sätt överföra en av sina medborgare endast på villkor att vederbörande återlämnas till den staten för att avtjäna det straff som ådömts till följd av den rättegång eller det förfarande för vilket utlämnandet eller överförandet begärdes, och denna stat och den stat som begär utlämning är överens om detta alternativ och de andra villkor som de anser lämpliga, skall en sådan villkorlig utlämning eller ett sådant överförande vara tillräckligt för att upphäva den skyldighet som anges i punkt 1.

Art 9: *[lydelse motsvarande art. 8 i Haagkonventionen 1970]*

25. Rådets gemensamma åtgärd (1998) om att göra deltagande i en kriminell organisation i Europeiska unionens medlemsstater till ett brott

EGT L 351/98

Art. 4: *Varje medlemsstat skall se till att sådant handlande som avses i artikel 2.1 a eller b [aktivt deltagande i kriminell organisation] och som äger rum på dess territorium kan åtalas varhelst på medlemsstaternas territorium organisationen är baserad eller utövar sina kriminella aktiviteter, eller oavsett den plats på vilken den överenskomna aktiviteten som anges i artikel 2.1 b äger rum.*

Om flera medlemsstater har behörighet med avseende på deltagande i en kriminell organisation, skall dessa stater samråda för att samordna sina åtgärder i syfte att effektivt åtala, särskilt med beaktande av var organisationens olika delar är lokaliserade.

26. Tilläggsprotokoll II (1999) till konventionen (1954) om skydd för kulturegendom i händelse av väpnad konflikt

SÖ 1985:7 (konventionen)

Prop. 1983/84:108 (konventionen)

Tilläggsprotokoll II (ännu inte ratificerat av Sverige)

Art. 16 (svensk översättning saknas): *1. Without prejudice to paragraph 2, each Party shall take the necessary legislative measures to establish its jurisdiction over offences set forth in Article 15 [anfall m.m. mot kulturegendom] in the following cases:*

- a) when such an offence is committed in the territory of that State;*
- b) when the alleged offender is a national of that State;*
- c) in the case of offences set forth in Article 15 sub-paragraphs (a) to (c), when the alleged offender is present in its territory.*

2. With respect to the exercise of jurisdiction and without prejudice to Article 28 of the Convention:

- a) this Protocol does not preclude the incurring of individual criminal responsibility or the exercise of jurisdiction under national and international law that may be applicable, or affect the exercise of jurisdiction under customary international law;*
- b) Except in so far as a State which is not Party to this Protocol may accept and apply its provisions in accordance with Article 3 paragraph 2, members of the armed forces and nationals of a State which is not Party to this Protocol, except for those nationals serving in the armed forces of a State which is Party to this Protocol, do not incur individual criminal responsibility by virtue of this Protocol, nor does this Protocol impose an obligation to establish jurisdiction over such persons or to extradite them.*

Art. 17-18: *[Ilydelse motsvarande art. 7-8 i Haagkonventionen 1970]*

27. FN:s konvention (1999) om bekämpande av finansiering av terrorism

Prop. 2001/02:149

Art. 7: 1. Varje konventionsstat skall vidta de åtgärder som fordras för att den skall kunna utöva domsrätt beträffande de brott som anges i artikel 2 [finansiering av terrorism]

- a) om brottet har begåtts inom den statens territorium,
- b) om brottet har begåtts ombord på ett fartyg som förde den statens flagg eller ombord på ett luftfartyg som var registrerat enligt dess lagstiftning när brottet begicks, eller
- c) om brottet har begåtts av en medborgare i den staten.

2. En konventionsstat får även fastställa att den har domsrätt beträffande varje sådant brott

a. om brottet var riktat mot eller resulterade i förövande av ett brott som avses i artikel 2.1 a eller 2.1 b inom denna stats territorium eller mot en medborgare i den staten,

b. om brottet var riktat mot eller resulterade i förövande av ett brott som avses i artikel 2.1 a eller 2.1 b mot en statlig eller annan offentlig anläggning tillhörande den staten utomlands, inbegripet den statens diplomatiska eller konsulära lokaler,

c. om brottet var riktat mot eller resulterade i ett brott som avses i artikel 2.1 a eller 2.1 b som begåtts i ett försök att tvinga den staten att vidta eller avstå från att vidta en handling,

d. om brottet har begåtts av en statslös person med hemvist inom den statens territorium,

e. om brottet har begåtts ombord på ett luftfartyg som den statens regering har under sin förvaltning.

3.

4. Varje konventionsstat skall även vidta de åtgärder som fordras för att den skall kunna utöva domsrätt beträffande de brott som anges i artikel 2 i de fall då den misstänkte befinner sig inom statens territorium och staten inte utlämnar vederbörande till någon av de konventionsstater som har fastställt att de har domsrätt i enlighet med punkt 1 eller 2.

5. Om mer än en konventionsstat åberopar domsrätt över de brott som avses i artikel 2, skall de berörda konventionsstaterna bemöda sig om att samordna sina åtgärder på lämpligt sätt, särskilt avseende formaliteterna för åtal och formerna för ömsesidig rättslig hjälp.

6. Utan att det skall inverka på allmänna folkrättsliga principer skall denna konvention inte utesluta att en konventionsstat utövar domsrätt i brottmål i enlighet med sin nationella lagstiftning.

Art. 9: [lydelse motsvarande art. 6 i Haagkonventionen 1970]

Art. 10: 1. I de fall där artikel 7 är tillämplig skall den konventionsstat inom vars territorium den misstänkte befinner sig, om den inte utlämnar vederbörande, undantagslöst och oberoende av om brottet har begåtts inom dess territorium vara skyldig att utan onödigt dröjsmål genom förfaranden i enlighet med den statens lagstiftning överlämna ärendet till sina behöriga myndigheter för beslut i åtalsfrågan. Dessa myndigheter skall fatta beslut enligt samma regler som gäller i fråga om varje annat brott av allvarlig karaktär enligt lagstiftningen i den staten.

2. Om en konventionsstat enligt sin nationella lagstiftning har rätt att utlämna eller på annat sätt överföra en av sina medborgare endast på villkor att vederbörande återlämnas till den staten för att avtjäna det straff som ådömts till följd av den rättegång eller det förfarande för vilket utlämnandet eller överförandet begärdes, och denna stat och den stat som begär utlämning är överens om detta alternativ och de andra villkor som de anser lämpliga, skall en sådan villkorlig utlämning eller ett sådant överförande vara tillräckligt för att upphäva den skyldighet som anges i punkt 1.

Art. 11: [lydelse motsvarande art. 8 i Haagkonventionen 1970]

28. FN:s konvention (2000) om gränsöverskridande organiserad brottslighet

(Sverige har undertecknat men ännu inte ratificerat konventionen)

Art. 15 (svensk översättning saknas): 1. *Each State Party shall adopt such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the offences established in accordance with articles 5, 6, 8 and 23 of this Convention when:*

- a) *The offence is committed in the territory of that State Party; or*
- b) *The offence is committed on board a vessel that is flying the flag of that State Party or an aircraft that is registered under the laws of that State Party at the time that the offence is committed.*

2. *Subject to article 4 of this Convention, a State Party may also establish its jurisdiction over any such offence when:*

- a) *The offence is committed against a national of that State Party;*
- b) *The offence is committed by a national of that State Party or a stateless person who has his or her habitual residence in its territory; or*
- c) *The offence is:*
 - i) *One of those established in accordance with article 5, paragraph 1, of this Convention and is committed outside its territory with a view to the commission of a serious crime within its territory;*
 - ii) *One of those established in accordance with article 6, paragraph 1 b) ii), of this Convention and is committed outside its territory with a view to the commission of an offence established in accordance with article 6, paragraph 1 a) i) or b) i), of this Convention within its territory.*

3. For the purposes of article 16, paragraph 10, of this Convention, each State Party shall adopt such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the offences covered by this Convention when the alleged offender is present in its territory and it does not extradite such person solely on the ground that he or she is one of its nationals.

4. Each State Party may also adopt such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the offences covered by this Convention when the alleged offender is present in its territory and it does not extradite him or her.

5. If a State Party exercising its jurisdiction under paragraph 1 or 2 of this article has been notified, or has otherwise learned, that one or more other State Parties are conducting an investigation, prosecution or judicial proceeding in respect of the same conduct, the competent authorities of those State Parties shall, as appropriate, consult one another with a view to coordinating their actions.

6. Without prejudice to norms of general international law, this Convention does not exclude the exercise of any criminal jurisdiction established by a State Party in accordance with its domestic law.

Art. 16: *[lydelse motsvarande art. 8 i Haagkonventionen 1970]*

29. Fakultativt protokoll (2000) till FN:s konvention om barnets rättigheter vid indragning av barn i väpnade konflikter
Prop. 2001/02:178

Art. 6: *1. Varje konventionsstat skall vidta alla rättsliga, administrativa och andra åtgärder som krävs för att säkerställa att bestämmelserna i detta protokoll genomförs och tillämpas effektivt inom dess jurisdiktion.*

30. EU:s rambeslut (2001) om bekämpande av terrorism
Prop. 2001/02:135
Ds 2002:35

Art. 9: *1. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att fastställa sin behörighet beträffande sådana brott som anges i artiklarna 1–4 i följande fall:*

- a) Brottet har begåtts helt eller delvis inom dess territorium. Varje medlemsstat kan utsträcka sin behörighet när brottet har begåtts inom en EU-medlemsstats territorium.*
- b) Brottet har begåtts ombord på ett fartyg som för landets flagg eller ett luftfartyg registrerat i landet.*
- c) Gärningsmannen är medborgare eller bosatt i landet.*
- d) Brottet har begåtts till förmån för en juridisk person som är etablerad inom dess territorium.*
- e) Brottet har begåtts mot dess institutioner eller befolkning, eller mot en av Europeiska unionens institutioner eller ett organ som inrättats i enlighet med fördragen om upprättandet av den Europeiska gemenskapen och Fördraget om Europeiska unionen och som har sitt säte i den medlemsstaten.*

2. När brottet faller under fler än en medlemsstats behörighet och vilken som helst av dessa stater kan lagföra brottet på grundval av samma omständigheter, skall de berörda medlemsstaterna samarbeta för att bestämma vilken av dem som skall lagföra gärningsmännen för att om möjligt centralisera lagföringen till en enda medlemsstat. I detta syfte kan medlemsstaterna anlita alla de organ eller mekanismer som inrättats i Europeiska unionen för att underlätta samarbetet mellan de rättsliga myndigheterna och samordningen av deras verksamhet. Följande omständigheter skall beaktas i successiv ordning:

- *Medlemsstaten skall vara den inom vars territorium brottet begåtts.*
 - *Medlemsstaten skall vara den i vilken gärningsmannen är medborgare eller bosatt.*
 - *Medlemsstaten skall vara den som offren kommer ifrån.*
 - *Medlemsstaten skall vara den i vilken gärningsmannen påträffats.*
3. *Varje medlemsstat skall även vidta de åtgärder som är nödvändiga för att fastställa sin behörighet beträffande de brott som anges i artiklarna 1–4 i de fall den vägrar att överlämna eller utlämna en person som misstänks för eller som dömts för ett sådant brott till en annan medlemsstat eller till ett tredje land.*
4. *Varje medlemsstat skall se till att dess behörighet omfattar sådana fall där ett brott som anges i artiklarna 2 och 3 helt eller delvis har begåtts på dess territorium, oavsett var terroristgruppen är baserad och varifrån den utövar sin brottsliga verksamhet.*
5. *Denna artikel skall inte utesluta utövandet av den straffrättsliga behörighet som fastställs i en medlemsstat enligt dess nationella lagstiftning.*

31. EU:s rambeslut (2001) om åtgärder för att bekämpa människohandel

Prop. 2001/02:99 och 2001/02:124

Art. 6: Behörighet och åtal

1. *Varje medlemsstat skall vidta nödvändiga åtgärder för att fastställa sin behörighet beträffande de brott som avses i artiklarna 1 och 2 [människohandel för arbetskraftsexploatering eller sexuell exploatering] när*

- a) *gärningen helt eller delvis begåtts inom medlemsstatens territorium, eller*
- b) *gärningsmannen är medborgare i medlemsstaten, eller*
- c) *gärningarna begås för en juridisk persons räkning som är etablerad inom medlemsstatens territorium.*

2. *En medlemsstat får besluta att den inte kommer att tillämpa eller endast i särskilda fall eller under särskilda omständigheter kommer att tillämpa bestämmelserna om behörighet som anges i punkt 1 b och c när brottet har begåtts utanför dess territorium.*

3. *En medlemsstat som enligt sin lagstiftning inte utlämnar sina egna medborgare skall vidta nödvändiga åtgärder för att fastställa sin behörighet över och i tillämpliga fall lagföra de brott som avses i artiklarna*

1, 2 och 3 som har begåtts av dess egna medborgare utanför dess territorium.

4. Medlemsstater som beslutar att tillämpa bestämmelserna i punkt 2 skall underrätta rådets generalsekretariat och kommissionen om detta, i tillämpliga fall med uppgift om i vilka särskilda fall eller under vilka särskilda omständigheter som beslutet gäller.

Bilaga 6

Lagrumsnyckel

Bilagan ger en beskrivning av vilka bestämmelser i Romstadgan och i andra internationella överenskommelser som ligger till grund för de olika brottsbeskrivningarna i den lag om internationella brott som vi föreslår. Hänvisningar till dessa bakomliggande regler finns också i författningskommentarerna.

Lag om internationella brott	Romstadgan	Andra internationella överenskommelser
2:1-2	Art. 6	Folkmordskonventionen art. II
3:1	Art. 7.1 och 7.2 a	Stadgan för Rwandatribunalen art. 3
3:2, 1 st	Art. 7.1 a, 7.1 f, 7.1 k och 7.2 e	Stadgan för Nürnbergtribunalen art. 6, Nürnbergprincip nr VI, stadgan för Jugoslavientribunalen art. 5, stadgan för Rwandatribunalen art. 3
3:2, 2 st p 1	Art. 7.1 b och 7.2 b	d:o
3:2, 2 st p 2	Art. 7.1 c och 7.2 c	d:o
3:2, 2 st p 3	Art. 7.1 d och 7.2 d	d:o
3:2, 2 st p 4	Art. 7.1 e	Stadgan för Jugoslavientribunalen art. 5, stadgan för Rwandatribunalen art. 3

Lag om internationella brott	Romstadgan	Andra internationella överenskommelser
3:2, 2 st p 5	Art. 7.1 g och 7.2 f	d:o
3:2, 2 st p 6	Art. 7.1 h och 7.2 g	Stadgan för Nürnbergtribunalen art. 6, Nürnbergprincip nr VI, stadgan för Jugoslavientribunalen art. 5, stadgan för Rwandatribunalen art. 3
3:2, 2 st p 7	Art. 7.1 i och 7.2 i	1992 års FN-deklaration om skydd mot påtvingat försvinnande
3:2, 2 st p 8	Art. 7.1 j och 7.2 h	Apartheidkonventionen 1973 art. II
4:1	Art. 8.1, inledningarna till art. 8.2 a-c och e, 8.2 d och 8.2 f	GK I-IV art. 2-3, TP I art. 1
4:2	Inledningarna till art. 8.2 a-c och e	GK I art. 13 och 24-26; GK II art. 13 och 36-37, GK III art. 4, GK IV art. 4 och 13, TP I art. 8, 43-44 och 50
4:3, 1 st	Art. 8.2 a i-iii och 8.2 c i	GK I art. 50, GK II art. 51, GK III art. 130, GK IV art. 147 samt den för samtliga GK gemensamma art. 3
4:3, 2 st p 1	Art. 8.2 b x och 8.2 e xi	TP I art. 11, TP II art. 4.2 och 5.2 e
4:3, 2 st p 2	Art. 8.2 a vii och 8.2 e viii	GK IV art. 147, TP II art. 17.1
4:3, 2 st p 3	Art. 8.2 b xxii och 8.2 e vi	GK IV art. 27.2, TP I art. 75.2 b och 76.1, TP II art. 4.2 e

Lag om internationella brott	Romstadgan	Andra internationella överenskommelser
4:3, 2 st p 4	Art. 8.2 a vi och 8.2 c iv	GK III art. 84, 86-87, 99 och 104-106, GK IV art. 33, 67, 71-73, 117 och 147, den för samtliga GK gemensamma art. 3, TP I art. 75, TP II art. 6
4:3, 2 st p 5	Art. 8.2 b xxi och 8.2 c ii	Den för samtliga GK gemensamma art. 3, TP I art. 75.2 b och 85.4 c, TP II art. 4.2
4:3, 2 st p 6	Art. 8.2 a viii och 8.2 c iii	GK IV art. 147 och den för samtliga GK gemensamma art. 3
4:3, 2 st p 7	Art. 8.2 b vi och 8.2 c i	Lantkrigsreglementet art. 23 c, den för samtliga GK gemensamma art. 3, TP I art. 41.1 och 85.3 e
4:3, 2 st p 8	Art. 8.2 b xxvi och 8.2 e viii	TP I art. 77.2, FN:s barnkonvention 1989 art. 38
4:3, 3 st p 1	Art. 8.2 b viii	GK IV art. 49, TP I art. 85.4 a
4:3, 3 st p 2	Art. 8.2 b xv	Lantkrigsreglementet art. 23, GK III art. 49-57, GK IV art. 51
4:3, 3 st p 3	Art. 8.2 a v	GK III art. 130, GK IV art. 147
4:3, 3 st p 4	Art. 8.2 a vii	GK IV art. 147, TP I art. 85.4 b
4:4, 1 st	Art. 8.2 a iv, 8.2 b x iii, 8.2 b xvi, 8.2 e v och 8.2 e xii	Lantkrigsreglementet art. 23 g, 28 och 47, GK I art. 15 och 50, GK II art. 18 och 51, GK III art. 18 och 137, GK IV art. 33, 147 och 154
4:4, 2 st	Art. 8.2 b xiv	Lantkrigsreglementet art. 23 h, GK IV art. 64

Lag om internationella brott	Romstadgan	Andra internationella överenskommelser
4:5 p 1	Art. 8.2 b iii och 8.2 e iii	GK I art. 21, GK II art. 34, GK IV art. 19, TP I art. 13, 51-52 och 69-71, 1994 års konvention om skydd av personal i FN-insatser och därtill knuten personal
4:5 p 2	Art. 8.2 b xxiv och 8.2 e ii	GK I art. 24-27, 36 och 39-44, GK II art. 42-44, GK IV art. 18-22, TP I art. 8, 12-13, 15, 18 och 21-24
4:5 p 3	Art. 8.2 b vii	Lantkrigsreglementet art. 23 f, TP I art. 37-39 och 85.3 f
4:6, 1 st p 1	Art. 8.2 b xi och 8.2 e ix	Lantkrigsreglementet art. 23 b, TP I art. 37
4:6, 1 st p 2	Art. 8.2 b xii och 8.2 e x	Lantkrigsreglementet art. 23 d, TP I art. 40
4:6, 1 st p 3	Art. 8.2 b xxiii	GK III art. 23, GK IV art. 28, TP I art. 51.7
4:6, 1 st p 4	Art. 8.2 b iv	TP I art. 48, 51.5 b, 56 och 85.3 b-c
4:6, 1 st p 5	Art. 8.2 b i och 8.2 e i	TP I art. 49, 51.2, 51.3 och 85.3 a
4:6, 1 st p 6	Art. 8.2 b xxv	GK IV art. 23, 55, 59-62, 108-109 och 142, TP I art. 54.1-3 och 69-71
4:6, 1 st p 7	Art. 8.2 b v	Lantkrigsreglementet art. 25, TP I art. 52 och 59

Lag om internationella brott	Romstadgan	Andra internationella överenskommelser
4:6, 1 st p 8	Art. 8.2 b ii, 8.2 b ix och 8.2 e iv	Lantkrigsreglementet art. 27 och 56, GK I art. 19-23, GK II art. 22-23 och 34-35, GK IV art. 18-19, TP I art. 12, 52-53 och 85.4 d, 1954 års Kulturkonvention art. 4 samt art. 15 i dess andra tilläggsprotokoll 1999
4:6, 2 st	Art. 8.2 b iv	TP I art. 35.3 och 55.1
4:7 p 1	Art. 8.2 b xvii och 8.2 b xviii	Lantkrigsreglementet art. 23 a, 1925 års protokoll rörande förbud mot användande i krig av kvävande, giftiga eller liknande gaser och bakteriologiska stridsmedel
4:7 p 2		1972 års konvention om förbud mot biologiska vapen, FN:s konvention 1993 om förbud mot kemiska vapen
4:7 p 3	Art. 8.2 b xix och 8.2 b xx	1899 års deklaration angående förbud mot användning av kulor som lätt utvidga sig eller tillplattas i människokroppen (dumdumkulor), Lantkrigsreglementet art. 23 e, TP I art. 35.2 och 51.4-5, 1980 års vapenkonvention jämte tilläggsprotokoll, Ottawakonventionen 1997 om antipersonella minor

Bilaga 7

Korta referat av några domar från de båda FN-tribunalerna

Referaten i denna bilaga ger en översiktlig bild av vilka frågor som har behandlats i de olika rättsfallen. Fullständiga domar finns tillgängliga via Internet under adresserna www.un.org/icty/ och www.ictt.org. Rättsfallen redovisas här i alfabetisk ordning. I materialförteckningen i bilaga 9 finns en uppställning i målnummerordning.

Jugoslavientribunalen

Aleksovski IT-95-14/1 "Lasva Valley"

Zlatko Aleksovski dömdes för krigsförbrytelse genom kränkande av personlig värdighet (outrages upon personal dignity) och straffet bestämdes den 24 mars 2000 av överklagandekammaren till fängelse i sju år.

Liksom i det tidigare avgjorda fallet Tadic togs frågor upp om en *internationell väpnad konflikt* förelåg och om vad som i Genèvekonventionerna avses med *skyddad person*. Bl.a. togs den principiella frågan upp om krigsförbrytelser kan begås mot personer av samma nationalitet som gärningsmannen. I rättegångskammarens dom (25 juni 1999) diskuterade också vilket *samband mellan en gärning och en väpnad konflikt* som måste föreligga för att gärningen skall kunna utgöra en krigsförbrytelse.

Aleksovski hade åtalats både som *medverkande* (aidor or abettor) till de begångna gärningarna och för att han inte uppfyllt sina *förpliktelser som förman*. Överklagandekammaren belyste dessa båda frågor och gick i den senare frågan in på betydelsen av det förhållandet att Aleksovski inte hade någon formell förmansställning i förhållande till de egentliga gärningsmännen. En annan prin-

cipiellt viktig fråga som behandlades var kravet på uppsåt att diskriminera vid brottet *kränkande av personlig värdighet*.

Blaskic IT-95-14 "Lasva Valley"

Den 3 mars 2000 dömde en av rättegångskamrarna Tihomir Blaskic för flera fall av krigsförbrytelse och brott mot mänskligheten till fängelse i 45 år. Blaskic var befälhavare för bosnien-kroatiska styrkor och anklagades dels för att ha gett order om eller på annat sätt medverkat till de aktuella brotten, dels för att som befälhavare ha brustit i tillsyn över de underordnade som faktiskt begått de aktuella brotten.

Rättegångskammaren behandlade frågor om den pågående *väpnade konflikten varit internationell* och även frågor om vad som i Genèvekonventionerna avses med *skyddade personer* och *skyddad egendom*. Vidare utvecklade man frågan om vad rekvisitet "*omfattande eller systematiskt angrepp på civilbefolkningen*" i stadgans bestämmelse om brott mot mänskligheten innebär.

När det gäller frågan om olika gärningsformer togs upp vad som skall förstås med *planering och anstiftan* (planning and instigation) och *andra former av medverkan* (aiding or abetting) och vad som vid dessa gärningsformer krävs i subjektivt hänseende. *Befälhavaransvaret* behandlades dels i fråga om vad som krävs för att en person skall anses som befälhavare, dels med avseende på vad som krävs av tillsyn över underlydande.

Tribunalen diskuterade också innehållet i bestämmelserna om de specifika brotten, bl.a. krigsförbrytelser i form av *förstörelse av egendom, plundring, förstörelse av byggnader och annat som är avsett för religion eller utbildning, grym behandling och tagande av gisslan samt brott mot mänskligheten i form av mord, förföljelse och diskriminering*.

Domen har överklagats.

Delalic et al. IT-96-21 "Celebici Camp"

I målet dömdes tre personer – Zdravko Mucic, Hazim Delic och Esad Landzo – för ett stort antal krigsförbrytelser. En person, Zejnil Delalic, frikändes helt. Straffet för de dömda bestämdes av en av rättegångskamrarna – efter återförvisning från överklagandekammaren – till 9, 18 respektive 15 års fängelse.

Förutom frågor om den *pågående konflikten rättsliga natur* och *sambandet mellan konflikten och de aktuella gärningarna*, behandlades bl.a. frågor om vad som avses med *tortyr* och om *våldtäkt* kan betraktas som tortyr, om vad som avses med *grym eller omänsklig behandling* samt om *olaglig inspärning av civila*. Frågan om vilken betydelse *nedfattad psykisk förmåga* kan få behandlades också.

Mucic, som var chef för Celebici Camp, dömdes i vissa delar som gärningsman och i vissa delar enligt de särskilda reglerna om *förmans ansvar*. I det sammanhanget behandlades bl.a. frågan om förmansskapet måste vara formellt eller inte för att straffansvar skall kunna följa.

Den viktigaste frågan som behandlades i överklagandekammaren var under vilka förutsättningar en tilltalad kan dömas i brottskonkurrens och kammaren fastställde de närmare principerna för s.k. multiple convictions.

Erdemovic IT-96-22 "Pilica Farm"

Drazen Erdemovic, som erkänt sig skyldig, dömdes den 29 november 1996 för brott mot mänskligheten till fängelse i tio år. Domen ändrades sedermera och Erdemovic dömdes slutligen för krigsförbrytelse (genom samma gärning) till fängelse i fem år. Den viktigaste frågan i målet var vilken betydelse det hade att Erdemovic hade handlat under *tvång* (under hot att själv bli dödad).

Furundzija IT 95-17/1 "Lasva Valley"

Anto Furundzija dömdes den 10 december 1998 av en av rättegångskammarna för krigsförbrytelser genom dels tortyr, dels kränkande av personlig värdighet, inkluderande våldtäkt, till fängelse i tio år. Den 21 juli 2000 avtog överklagandekammaren Furundzijas överklagande.

Även i detta mål behandlades frågor om någon *väpnad konflikt* förelegat och om vilket *samband mellan en gärning och konflikten* som krävs för att gärningen skall kunna utgöra en krigsförbrytelse. Vidare presenteras en definition av vad som avses med *tortyr* enligt internationell humanitär rätt och konstateras att våldtäkt under vissa omständigheter kan anses utgöra tortyr. Även *våldtäktsbegreppet* definieras.

I domen togs också upp frågan om vilka handlingar som kan utgöra *medhjälp* (aiding or abetting) till brott och var gränsen till *medgärningsmannaskap* går. Vidare behandlades frågan om principer för *straffmätningen*.

Jelusic IT-95-10 "Brcko"

Goran Jelusic var den förste som åtalades för folkmord vid Jugoslavientribunalen. Åtalet för folkmord ogillades emellertid men Jelusic dömdes för flera fall av krigsförbrytelse och brott mot mänskligheten till fängelse i 40 år.

Tribunalens rättegångskammare fann att åklagaren inte kunde bevisa att Jelusic haft det särskilda *uppsåt som krävs för att folkmord skall föreligga*, dvs. att helt eller delvis förinta vissa särskilt angivna folkgrupper. Förutom att fastslå vad som krävs för att bevisa detta särskilda uppsåt, behandlade underinstansen innebörden av de olika rekvisit som skall vara uppfyllda för att syftet skall föreligga (avgränsningen av de skyddade folkgrupperna m.m.). Även överklagandekammaren behandlade dessa frågor (dom 5 juli 2001) och riktade viss kritik mot rättegångskammarens rättsliga resonemang men fann inte skäl att, vilket hade yrkats, återförvisa målet för ny prövning.

Kordic o Cerkez IT-95-14/2 "Lasva Valley"

En av rättegångskamrarna dömde den 26 februari 2001 Dario Kordic till fängelse i 25 år och Mario Cerkez till fängelse i 15 år för ett stort antal krigsförbrytelser och fyra fall av brott mot mänskligheten.

I domen togs upp frågor om den pågående *konfliktens natur* och om vilket *samband* som förelåg *mellan de aktuella gärningarna och konflikten*. Vidare behandlades frågor om vad som fordras för att *förmans ansvar* skall föreligga och om vilka typer av gärningar som kan innefattas i *brott mot mänskligheten i form av förföljelse* (persecution). Domen tar dessutom upp definitionerna av *olaga frihetsberövande* som ett brott mot mänskligheten och *tagande av gisslan* som en krigsförbrytelse.

Rättegångskammarens dom har överklagats.

Krnojelac IT-97-25 "Foca"

Milorad Krnojelac dömdes den 15 mars 2002 av en av rättegångskamrarna för brott mot mänskligheten och krigsförbrytelse till fängelse i sju och ett halvt år. Krnojelac, en lägerchef, dömdes delvis som medverkande till brott, delvis enligt de särskilda reglerna om förmans ansvar. Bland de brottstyper som behandlades fanns *grym eller omänsklig behandling, tortyr, förslavning och förföljelse*. I domen diskuteras också teorin och tillämpningen av "a *joint criminal enterprise*".

Domen har överklagats.

Krstic IT-98-33 "Srebrenica-Drina Corps"

Radislav Krstic är den hittills ende som har dömts för folkmord vid Jugoslavientribunalen. Den 2 augusti 2001 dömdes han av en av rättegångskamrarna till fängelse i 46 år.

Det var ostridigt i målet att en stor mängd bosniska muslimer i Srebrenica hade dödats eller tillfogats allvarliga fysiska eller psykiska skador och det stod också klart att de hade angripits för att de tillhörde en nationell grupp. Den fråga som tribunalen främst hade att pröva, var om dessa gärningar hade begåtts med *det särskilda syfte som krävs vid folkmord* (att helt eller delvis förinta en skyddad grupp). Vidare behandlades definitionen av brottet *utrotning* (extermination) som ett brott mot mänskligheten.

Domen har överklagats.

Kunarac m.fl. IT-96-23 och IT 96-23/1 "Foca"

Den 22 februari 2001 dömde en av rättegångskamrarna Dragoljub Kunarac, Radomir Kovac och Zoran Vukovic för flera fall av brott mot mänskligheten och krigsförbrytelse till 28, 20 respektive 12 års fängelse. Den 12 juni 2002 fastställdes domslutet av överklagandekammaren.

I målet behandlades frågan om en *väpnad konflikt* förelåg och om *sambandet* mellan de aktuella gärningarna och konflikten. Vidare togs i samband med åtalet för brott mot mänskligheten upp frågan vilken innebörd rekvisitet "*angrepp på civilbefolkningen*" har samt vad som krävs för att ett sådant angrepp skall anses omfattande eller systematiskt.

Bland de brottstyper som behandlades fanns *förslavning och sexuellt slaveri, våldtäkt, tortyr och angrepp på personlig värdighet*. Överklagandekammaren diskuterade brottstypernas närmare definitioner, särskilt vad avser brotten förslavning och tortyr.

Kupreskic et al. IT 95-16 "Lasva Valley"

Den 14 januari 2000 dömde en av rättegångskamrarna sammanlagt fem personer till fängelse mellan 6 och 25 år för brott mot mänskligheten genom dels förföljelse, dels (två av de tilltalade) mord och omänskliga handlingar. Överklagandekammaren frikände den 23 oktober 2001 tre av de tilltalade helt i brist på bevis och satte ner straffet för de två övriga.

Rättegångskammaren behandlade frågan om och i vilken utsträckning det krävs att en gärning är en *del av en plan eller ett större sammanhang* för att kunna utgöra brott mot mänskligheten. Även frågan om vad som vid det brottet skall förstås med *civilbefolkning* togs upp. Rättegångskammaren gjorde vidare en längre utläggning om vilka typer av gärningar som kan utgöra brott mot mänskligheten i form av *förföljelse* (persecution) eller *andra omänskliga handlingar*. Man behandlade slutligen den åberopade *ansvarsfrihetsgrunden "tu quoque"* (ni också).

Kvocka et al. IT-98-30/1 "Omarska, Keraterm and Trnopolje Camps"

I målet dömdes fem åtalade för brott mot mänskligheten (samtliga) och krigsförbrytelse (en av de tilltalade) till fängelse mellan fem och tjugofem år. Tribunalen behandlade i målet viktiga frågor om *medgärningsmannaskap* och *medverkan* till brott. Att särskilt lägga märke till är beskrivningen och tillämpningen av teorin om "a joint criminal enterprise", dvs. ett gemensamt uppsåt för flera medgärningsmän eller andra medverkanden.

Domen har överklagats.

Sikirica et al. IT-95-8 "Keraterm Camp"

Sikirica och ytterligare två personer dömdes efter uppgörelse med åklagaren för brott mot mänskligheten. I dom den 13 november 2001 bestämdes straffen för de olika tilltalade till fängelse mellan 5

och 15 år. I domen prövades olika omständigheter som vid *straffmätningen* skulle verka i försvärande respektive förmildrande riktning.

Tadic IT-94-1 "Prijeedor"

Dusko Tadic dömdes den 15 juli 1999 av överklagandekammaren för ett stort antal fall av brott mot mänskligheten och krigsförbrytelse. Straffet bestämdes slutligen (26 januari 2000) till fängelse i 20 år.

Domen mot Tadic hade föregåtts av bl.a. ett beslut den 2 oktober 1995 som gällde giltigheten och omfattningen av tribunalens jurisdiktion, det principiellt viktiga s.k. "jurisdiction decision". I det beslutet behandlades frågan om vad som avses med en *väpnad konflikt* och även frågor om när och var en sådan konflikt skall anses pågå. Vidare behandlades frågan om i vilken utsträckning *den humanitära rätten* gäller i *icke-internationella konflikter*. Man slog också fast att det är en etablerad regel i allmän folkrätt att *brott mot mänskligheten* kan begås även utan *samband med en väpnad konflikt*.

I domen den 15 juli 1999 behandlade överklagandekammaren frågan om vad som krävs för att en *väpnad konflikt* skall anses vara *internationell* och vad som avses med begreppet "*skyddade personer*" i bestämmelserna om svåra överträdelser (grave breaches) i Genèvekonventionerna. Vidare behandlades frågan om vilket *samband* som krävdes *mellan en viss gärning och ett omfattande eller systematiskt angrepp på civilbefolkningen* för att gärningen skall kunna utgöra ett brott mot mänskligheten. Därutöver behandlades bl.a. olika frågor om *gärningsmanna- och medverkansansvar*.

Todorovic IT-95-9/1 "Bosanski Samac"

Efter uppgörelse med åklagaren dömdes Todorovic för brott mot mänskligheten och straffet bestämdes den 31 juli 2001 till fängelse i 10 år. I domen prövades olika omständigheter som vid *straffmätningen* skulle verka i försvärande respektive förmildrande riktning. Särskilt framhölls att allmänprevention, dvs. att straffet skall verka avskräckande, visserligen kan vara av allmän betydelse vid straffmätningen men att det inte skall anses utgöra en särskild faktor att beakta när straffet skall bestämmas slutligt.

Rwandatribunalen

Akayesu ICTR-96-4

Jean-Paul Akayesu dömdes i september 1998 av en av rättegångskammarna för folkmord, offentlig uppmaning till folkmord samt brott mot mänskligheten till fängelse på livstid. Den 9 december 2001 fastställde överklagandekammaren domslutet.

Rättegångskammaren tog bl.a. upp frågan om hur man närmare skall definiera de *grupper som skyddas* i stadgandet om folkmord och vad som skall krävas för att en gärning skall anses ha begåtts i syfte att *helt eller delvis förrinta en skyddad grupp*. Man behandlade också de olika gärningsformer som folkmord kan begås genom.

När det gäller brott mot mänskligheten fastslogs i rättegångskammaren vad som skall avses med *omfattande eller systematiskt angrepp på civilbefolkningen*. Överklagandekammaren behandlade i det sammanhanget frågan om det krävs att ett angrepp på civilbefolkningen har skett i ett diskriminerande syfte. De olika gärningsformer som var föremål för prövning i rättegångskammaren var *utrotning, tortyr och våldtäkt*.

Bagilashema ICTR-95-1

Ignace Bagilashema åtalades för flera fall av folkmord, medhjälp till folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelse. Han åtalades både som gärningsman och i egenskap av förman (borgmästare).

Rättegångskammaren frikände emellertid i sin dom den 7 juni 2001 Bagilashema på samtliga punkter. Den 3 juli 2002 fastställde överklagandekammaren domslutet. Av principiellt intresse var främst frågan om vilka krav som skall ställas upp för att en person skall kunna dömas enligt de särskilda reglerna om *förmans ansvar*.

Domen har överklagats.

Kambanda ICTR-97-23

Efter uppgörelse med åklagaren erkände sig Rwandas förre premiärminister Jean Kambanda skyldig till folkmord, förberedelse till

folkmord samt brott mot mänskligheten. Rättegångskammaren bestämde i september 1998 straffet till fängelse på livstid. Den 19 oktober 2000 fastställde överklagandekammaren domslutet.

Kayishema & Ruzindana ICTR-95-1 och ICTR-96-10

Den 21 maj 1999 dömde en av rättegångskammarna Clement Kayishema och Obed Ruzindana för folkmord till fängelse på livstid respektive fängelse i 25 år. Domslutet fastställdes den 1 juni 2001 av överklagandekammaren.

I målet behandlades bl.a. frågan om vad som skall krävas för att *det för folkmord särskilda uppsåtet* (att helt eller delvis förinta en folkgrupp) skall anses föreligga och vad som avses med att "helt eller delvis förinta" en folkgrupp. Definitionen av de olika skyddade folkgrupperna behandlades också, liksom de olika gärningsformer genom vilka folkmord kan begås.

Kayishema och Ruzindana åtalades också för brott mot mänskligheten. Då de brottsliga gärningarna var desamma som också bedömdes utgöra folkmord, ansågs brotten mot mänskligheten konsumerade av folkmordet.

Musema ICTR-96-13

Alfred Musema dömdes den 27 januari 2000 av en av rättegångskammarna till livstids fängelse för folkmord och brott mot mänskligheten. Han dömdes både som gärningsman och enligt de särskilda reglerna om förmans ansvar. Överklagandekammaren ogillade den 16 november 2001 delvis åtalet avseende brott mot mänskligheten men fastställde straffet.

I målet behandlades bl.a. frågan om innebörden av *det särskilda subjektiva rekvisit* som skall vara uppfyllt vid folkmord och även vad som krävs för att en *civil person* skall kunna ådra sig *ansvar som förman*.

Ruggiu ICTR-97-32

Georges Ruggiu, en belgisk radioreporter, erkände sig skyldig till offentlig uppmaning till folkmord och till brott mot mänskligheten genom förföljelse. Rättegångskammaren bestämde i sin dom den 1

juni 2000 straffet till fängelse i tolv år. I domen prövades olika *omständigheter som kunde verka i förmildrande riktning*.

Rutaganda ICTR-96-3

Rättegångskammaren dömde den 6 december 1999 Georges Rutaganda till livstids fängelse för folkmord och brott mot mänskligheten. Domen har överklagats.

I målet diskuterades vilken typ av omständigheter som kan beaktas när man bedömer om *det för folkmord särskilda uppsåtet* (att helt eller delvis förrinta en folkgrupp) föreligger. Vidare togs frågan upp om vad som krävs för att den som planerar eller beordrar olika gärningar skall kunna dömas som *gärningsman*.

Rutaganda åtalades också för krigsförbrytelser men åtalet i den delen ogillades. Rättegångskammaren fann visserligen att en väpnad konflikt förelåg och att de personer som angripits var skyddade personer enligt Genèvekonventionerna men fann det inte visat att de gärningar som Rutaganda hade begått hade sådant *samband med den väpnade konflikten* som krävs för ansvar.

Domen har överklagats.

Bilaga 8

Några läsanvisningar

I det följande lämnar vi några korta läsanvisningar, som kan vara till nytta för den som vill fördjupa sig i Romstadgan och dess tillkomst eller någon av de särskilda frågor som regleras i stadgan.

Det finns en stor mängd allmänna verk om internationell straffrätt. Ett standardverk får anses vara M Cherif Bassiouni: *International Criminal Law I-III* (2. ed, Ardsley, N.Y. 1999). När det gäller frågor om jurisdiktion kan även hänvisas till Jennings and Watts (ed.): *Oppenheim's International Law* (9th ed, London 1996) och, när det mera specifikt gäller universell jurisdiktion, *The Princeton Principles on Universal Jurisdiction* (Princeton, N.J. 2001).

Angående bakgrunden till Romstadgan kan hänvisas till två relativt omfattande verk utgivna av M Cherif Bassiouni, nämligen *The Statute of the International Criminal Court: a documentary history* (Ardsley, N.Y. 1998) och *The Statute of the International Criminal Court and Related Instruments: Legislative History, 1994-2000* (Ardsley, N.Y. 2001). En lättillgänglig introduktion till den historiska utvecklingen på området ("från Versailles till Rom") utgör Bring: *International Criminal Law in Historical Perspective* (2 uppl. 2002).

Beskrivningar av förhandlingarna och de överväganden som ligger bakom Romstadgan, med författarbidrag från personer som deltog i förhandlingarna fram till Rom 1998, finner man i Roy S. Lee (ed.): *The International Criminal Court – The Making of the Rome Statute* (1999).

En värdefull kommentar till Romstadgan är Otto Triffterer (ed.): *Commentary on the Rome Statute of the International Criminal Court* (Baden-Baden 1999). Ytterligare en kommentar av detta slag är Antonio Cassese (ed.): *International Criminal Law: a commentary on the Rome Statute for an International Criminal Court* (Oxford 2001). En omfattande kommentar till de Brottskriterier

(Elements of Crimes, se bilaga 3 till detta betänkande) som i enlighet med art. 9 i Romstadgan har antagits av stadgeparts församlingen och till Romstadgans bevis- och förfaranderegler finns i Roy S. Lee (ed.): *The International Criminal Court – Elements of Crimes and Rules of Procedure and Evidence* (2001). Genèvekonventionerna finns kommenterade i de av Internationella Röda Korset från åren 1952-1960 utgivna kommentarerna Pictet (ed.): *The Geneva Conventions of 1949: commentary* (fyra volymer) och tilläggsprotokollen i Pilloud et.al (ed.): *Commentary on the additional protocols of 8 June 1977* (Genève 1987).

Genèvekonventionerna med tilläggsprotokoll har tillsammans med en rad andra folkrättsliga konventioner gällande under krig, neutralitet och ockupation publicerats av Totalförsvarets folkrättsråd i *Krigets lagar* (version 2.1, 1996).

Praxis från de båda FN-tribunalerna för brott begångna i f.d. Jugoslavien respektive Rwanda har samlats av John Ackerman och Eugene O'Sullivan i *Practise and Procedure of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia: with selected materials from the International Criminal Tribunal for Rwanda* (Haag 2000). Motsvarande samling finns i John R.W.D Jones: *The practise of the International Criminal Tribunals for the Former Yugoslavia and Rwanda* (2000).

Praxis från de båda FN-tribunalerna publiceras löpande på Internet under adresserna www.un.org/icty/ respektive www.ictr.org. FN:s hemsida om Internationella Brottmålsdomstolen har adressen www.un.org/law/icc. Mer information om Romstadgan och domstolen finns under adressen www.iccnw.org. Där finns bl.a. en utförlig litteraturlista om Internationella brottmålsdomstolen samt information om olika länders förberedelser inför tillträdet till Romstadgan. Sådan information kan man även finna på Europarådets hemsida www.legal.coe.int/criminal/icc/. På Röda Korsets hemsida www.icrc.org/web/eng/ finns omfattande information och dokumentation om "International Humanitarian Law".

Bilaga 9

Materialförteckning

Offentligt tryck

Sveriges överenskommelser med främmande makter (SÖ)

- 1946:2 Konvention angående internationell civil luftfart
- 1952:64 Konvention om förebyggande och bestraffning av brottet folkmord (genocide)
- 1953:14-17 Genèvekonventionerna angående skydd för krigets offer
- 1961:4 Europeisk konvention om skydd för televisionsutsändningar
- 1966:24 Konvention om kontinentalsockeln
- 1966:54 Europeisk överenskommelse till förhindrande av rundradiosändningar från stationer utanför nationella territorier
- 1967:7 Rymdfördraget
- 1967:40 Konvention om brott och vissa andra handlingar begångna ombord på luftfartyg
- 1971:17 Konvention för bekämpande av olaga besittningstagande av luftfartyg
- 1973:48 Konvention för bekämpande av brott mot den civila luftfartens säkerhet
- 1973:55 Europeisk konvention om brottmålsdoms internationella rättsverkningar
- 1974:8 Konvention om förhindrande av havsföroreningar till följd av dumpning av avfall
- 1975:30 Konvention om förebyggande och bestraffning av brott mot diplomater och andra internationellt skyddade personer
- 1976:18 Konvention om förbud mot utveckling, framställning och lagring av bakteriologiska

- (biologiska) vapen och toxinvapen samt om deras förstöring
- 1976:21 Europeisk konvention om överförande av lagföring i brottmål
 - 1977:12 Europeisk konvention om bekämpande av terrorism
 - 1979:22-23 Tilläggsprotokoll till Genèvekonventionerna angående skydd för krigets offer
 - 1980:7 Internationell konvention till förhindrande av förorening från fartyg (MARPOL)
 - 1980:26 Internationell konvention mot tagande av gisslan
 - 1984:5 Antarktisfördraget
 - 1984:20 Konvention om förbud mot militär eller varje annan fientlig användning av miljöförändringsteknik (ENMOD)
 - 1985:7 Konvention om skydd för kulturogendom i händelse av väpnad konflikt
 - 1985:24 Konvention om fysiskt skydd av kärnämne
 - 1986:1 Konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning
 - 1987:80 Tillägg till konventionen angående internationell civil luftfart (SÖ 1946:2)
 - 1990:16 Tilläggsprotokoll till konventionen för bekämpande av brott mot den civila luftfartens säkerhet (SÖ 1973:48)
 - 1990:24 FN:s konvention om barnets rättigheter
 - 1990:38-39 Konvention för bekämpande av brott mot sjöfartens säkerhet med tilläggsprotokoll
 - 1991:41 FN:s konvention mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen
 - 1993:28 Konvention om förbud mot utveckling, produktion, innehav och användning av kemiska vapen samt deras förstöring
 - 1994:25 Konvention för skydd av den marina miljön i Nordostatlanten
 - 1995:21 Avtal till skydd för småvalar i Östersjön och Nordsjön
 - 1996:19 Konvention om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott
 - 1996:20 Konvention om skydd av personal i

- 1996:22 FN-insatser och därtill anknuten personal
- 1998:51 Konvention om skydd av Östersjöns marina miljö
- 1999:29 o 31 Fördrag om fullständigt förbud mot kärnsprängningar
- 1999:32 Konvention som utarbetats på grundval av artikel K.3 i Fördraget om Europeiska unionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen samt protokoll
- 1999:33 Konvention, utarbetad på grundval av artikel K 3.2 C i Fördraget om Europeiska unionen, om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i
- 2000:1 Konvention om bekämpande av bestickning av utländska offentliga tjänstemän i internationella affärer
- 2001:6 FN:s havsrättskonvention
- 2001:22 Internationell konvention för bekämpande av penningförfalskning
- 2001:22 Internationell konvention om bekämpande av bombattentat av terrorister

Propositioner

- 1952:71 Godkännande av konventionen om förebyggande och bestraffning av brottet folkmord
- 1953:37 Godkännande av Genèvekonventionerna den 12 augusti 1949 angående skydd för krigets offer
- 1957:170 Förslag till lag om ändring i strafflagen
- 1964:10 Lag om införande av brottsbalken m.m.
- 1966:37 Lag om förbud i vissa fall mot rundradiosändningar på öppna havet
- 1966:114 Lag om kontinentalsockeln m.m.
- 1971:77 Lag om vissa internationella sanktioner, m.m.
- 1971:92 Förslag till lagstiftning om kapning av luftfartyg, m.m.
- 1972:98 Förslag till lag om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom, m.m.
- 1973:92 Förslag till lagstiftning om straff för

- 1973:111 luftfartssabotage, m.m.
Angående godkännande av konvention om förhindrande av havsföroreningar till följd av dumpning av avfall
- 1975:71 Godkännande av konventionen den 14 december 1973 om förebyggande och bestraffning av brott mot diplomater och andra internationellt skyddade personer
- 1975/76:3 Lag om internationellt samarbete rörande lagföring för brott
- 1975/76:43 Om godkännande av konventionen den 10 april 1972 om förbud mot utveckling, framställning och lagring av bakteriologiska (biologiska) vapen och toxinvapen samt om deras förstöring
- 1976/77:124 Godkännande av den europeiska konventionen den 27 januari 1977 om bekämpande av terrorism, m.m.
- 1978/79:77 Godkännande av tilläggsprotokoll till Genèvekonventionerna 1949 angående skydd för krigets offer
- 1980/81:56 Godkännande av internationell konvention mot tagande av gisslan
- 1981/82:226 Lag om rymdverksamhet
- 1983/84:143 Godkännande av konventionen den 18 maj 1977 om förbud mot militär eller varje annan användning av miljöförändringsteknik
- 1984/85:156 Om ändring i brottsbalken (tillämpligheten av svensk lag i visst fall)
- 1984/85:212 Om ändring i luftfartslagen m.m.
- 1985/86:9 Lag om disciplinförseelser av krigsmän m.m.
- 1985/86:17 Om godkännande av FN-konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning
- 1989/90:107 Godkännande av FN-konventionen om barnets rättigheter
- 1989/90:130 Om bekämpning av vissa våldsdåd med internationell anknytning
- 1990/91:127 Om Sveriges tillträde till FN:s narkotikabrottskonvention, m.m.
- 1992/93:54 Om en svensk ekonomisk zon
- 1992/93:81 Om osann utsaga inför EFTA-domstolen m.m.
- 1992/93:140 Svensk verksamhet i Antarktis

- 1992/93:181 Sveriges tillträde till FN:s konvention mot kemiska vapen
- 1992/93:207 Om åtgärder mot penningtvätt
- 1992/93:232 Om fiskelag, m.m.
- 1992/93:237 Om godkännande av vissa marina konventioner, m.m.
- 1993/94:120 Lagstiftning med anledning av Sveriges tillträde till FN:s konvention mot kemiska vapen
- 1993/94:130 Ändringar i brottsbalken m.m. (ansvarsfrihetsgrunder m.m.)
- 1993/94:142 Lagstiftning med anledning av den av Förenta Nationerna inrättade tribunalen för brott i f.d. Jugoslavien
- 1994/95:117 Lag om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter, m.m.
- 1994/95:133 Några frågor angående EG-domstolen
- 1994/95:190 Skydd för gravfriden vid vraket efter passagerarfartyget Estonia
- 1995/96:35 En ny lag om vissa internationella sanktioner
- 1995/96:37 Rättslig reglering av samverkan i fred
- 1995/96:48 Lagstiftning med anledning av den av Förenta Nationerna inrättade tribunalen för Rwanda
- 1995/96:132 Konventionen om skydd av personal i FN-insatser och därtill anknuten personal
- 1995/96:140 Sveriges ratifikation av FN:s havsrättskonvention 1982 m.m.
- 1995/96:160 Radio- och TV-lag
- 1997/98:42 Schengensamarbetet
- 1997/98:45 Miljöbalk
- 1997/98:174 Sveriges tillträde till FN:s fördrag om fullständigt förbud mot kärnsprängningar
- 1997/98:175 Sveriges tillträde till konventionen om förbud mot användning, lagring, produktion och överföring av antipersonella minor (truppminor) samt om deras förstöring
- 1998/99:32 EU-bedrägerier och korruption
- 1998/99:70 Könstympning - borttagande av kravet på dubbel straffbarhet
- 1999/00:61 Internationell rättslig hjälp i brottmål
- 1999/00:64 Polissamarbete m.m. med anledning av Sveriges anslutning till Schengen
- 2000/01:40 Penningförfalskning m.m.

- 2000/01:83 Sveriges tillträde till 1996 års EU-konvention om utlämning
- 2000/01:86 Sveriges tillträde till FN:s konvention om bekämpande av bombattentat av terrorister
- 2000/01:122 Sveriges tillträde till Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen
- 2000/01:133 Tillträde till andra tilläggsprotokollet till bedrägerikonventionen
- 2000/01:139 Åtgärder mot föroreningar från fartyg
- 2001/02:10 Fortsatt förnyelse av totalförsvaret
- 2001/02:88 Sveriges samarbete med Internationella brottmålsdomstolen
- 2001/02:99 Sveriges antagande av rambeslut om åtgärder för att bekämpa människohandel
- 2001/02:124 Straffansvar för människohandel
- 2001/02:135 Sveriges antagande av rambeslut om bekämpande av terrorism
- 2001/02:149 Sveriges tillträde till FN:s internationella konvention om bekämpande av finansiering av terrorism
- 2001/02:178 Barn i väpnade konflikter – fakultativt protokoll till FN:s konvention om barnets rättigheter

Utskottsbetänkanden

- 1985/86:JuU24 Disciplinansvar för krigsmän m.m.
- 2000/01:JuU9 Penningförfalskning m.m.
- 2000/01:JuU14 Straffrättsliga frågor
- 2000/01:JuU27 Sveriges tillträde till FN:s konvention om bekämpande av bombattentat av terrorister
- 2000/01:JuU30 Internationella brottmålsdomstolen

Utredningsbetänkanden (SOU)

- 1923:9 Förslag till strafflag – allmänna delen
- 1946:83 Strafflagstiftning för krigsmakten
- 1953:14 Förslag till brottsbalk
- 1955:42 Luftfartslag

- 1974:100 Internationella överenskommelser och svensk rätt
- 1984:56 Folkrätten i krig
- 1988:7 Frihet från ansvar
- 1995:53 Samverkan för fred
- 1996:185 Straffansvarets gränser
- 1999:42 Ny luftfartslag
- 2001:14 Sexualbrotten
- 2001:39 Ett effektivt diskrimineringsförbud
- 2002:3 Psykisk störning, brott och ansvar

Departementsserien (Ds)

- 1984:6 Folkrätt och straffansvar
- 1999:56 Ömsesidig rättslig hjälp i brottmål
- 2000:3 Sveriges tillträde till 1996 års EU-konvention om utlämning
- 2001:3 Romstadgan för internationella brottmålsdomstolen
- 2002:1 Domare och åklagare i internationella insatser
- 2002:35 Straffansvar för terroristbrott

Rättspraxis

Högsta domstolen

- NJA 1907 s. 471
- NJA 1946 s. 65
- NJA 1950 s. 140
- NJA 1953 s. 524
- NJA 1963 s. 237
- NJA 1964 s. 237
- NJA 1973 s. 590
- NJA 1981 s. 864
- NJA 1983 s. 425
- NJA 1987 s. 771
- NJA 1993 s. 292
- NJA 1995 s. 462
- NJA 1997 s. 275

Internationella tribunalen för brott i f.d. Jugoslavien (ICTY)

TC = trial chamber (rättegångskammaren)

AC = appeals chamber (överklagandekammaren)

- *Tadic* (IT-94-1): "jurisdiction decision" 2 oktober 1995 (AC), dom 7 maj 1997 (TC), dom 15 juli 1999 (AC)
- *Sikirica et al.* (IT-95-8): dom 13 november 2001 (TC)
- *Todorovic* (IT-95-9/1): dom 31 juli 2001 (TC)
- *Jelusic* (IT-95-10): dom 14 december 1999 (TC), dom 5 juli 2001 (AC)
- *Blaskic* (IT-95-14): dom 3 mars 2000 (TC)
- *Aleksovski* (IT-95-14/1): dom 25 juni 1999 (TC), dom 24 mars 2000 (AC)
- *Kordic and Cerkez* (IT-95-14/2): dom 26 februari 2001 (TC)
- *Kupreskic et al.* (IT-95-16): dom 14 januari 2000 (TC), dom 23 oktober 2001 (AC)
- *Furundzija* (IT-95-17/1): dom 10 december 1998 (TC), dom 21 juli 2000 (AC)
- *Delalic et al.* (IT-96-21, "Celebici"): dom 16 november 1998 (TC), dom 20 februari 2001 (AC), dom 9 oktober 2001 (TC)
- *Erdemovic* (IT-96-22): dom 29 november 1996 (TC), dom 7 oktober 1997 (AC), dom 5 mars 1998 (TC)
- *Kunarac et. al* (IT-96-23 o IT-96-23/1): dom 22 februari 2001 (TC), dom 12 juni 2002 (AC)
- *Krnjelac* (IT-97-25): dom 15 mars 2002 (TC)
- *Kvocka et. al* (IT-98-30/1): dom 2 november 2001 (TC)
- *Krstic* (IT-98-33): dom 2 augusti 2001 (TC)

Internationella tribunalen för Rwanda (ICTR)

TC = trial chamber (rättegångskammaren)

AC = appeals chamber (överklagandekammaren)

- *Kayishema & Ruzindana* (ICTR-95-1 o ICTR-96-10): dom 21 maj 1999 (TC), dom 1 juni 2001 (AC)
- *Bagliashema* (ICTR-95-1): dom 7 juni 2001 (TC), dom 7 juni 2001 (AC)
- *Rutaganda* (ICTR-96-3): dom 6 december 1999 (TC)
- *Akayesu* (ICTR-96-4): dom 2 september 1998 (TC), dom 1 juni 2001 (AC)

- *Musema* (ICTR-96-13): dom 27 januari 2000 (TC), dom 16 november 2001 (AC)
- *Kambanda* (ICTR-97-23): dom 4 september 1998 (TC), dom 19 oktober 2000 (AC)
- *Ruggiu* (ICTR-97-32): dom 1 juni 2000 (TC)

Litteratur

- Ackerman, John och O´Sullivan, Eugene: *Practise and Procedure of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia* (Haag 2000)
- Ambos, Kai: *Der Allgemeine Teil des Völkerstrafrechts. Ansätze einer Dogmatisierung* (Berlin 2002)
- Bassiouni, M Cherif: *The Statute of the International Criminal Court: a documentary history* (Ardsley, N.Y. 1998)
- Bassiouni, M Cherif: *International Criminal Law* (Ardsley, N.Y. 1999)
- Bassiouni, M Cherif: *The Statute of the International criminal Court and Related Instruments: Legislative History, 1994-2000* (Ardsley, N.Y. 2001)
- Bassiouni, M Cherif m.fl: *Aut Dedere Aut Judicare: The Duty to Extradite or Prosecute in international Law* (1995)
- Bring, Ove och Lysén, Göran: *Materialsamling i folkrätt* (Göteborg 1995)
- Bring, Ove och Mahmoudi, Said: *Sverige och folkrätten* (2 uppl. Stockholm 2001)
- Bring, Ove: *International Criminal Law in Historical Perspective* (Stockholm 2001)
- Cameron, Iain: *National Security and International Law* (avhandling 1991)
- Cameron, Iain: *The Protective Principle of International Criminal Jurisdiction* (1994)
- Cassese, Antonio (ed): *International Criminal Law: a commentary on the Rome Statute for an International Criminal Court* (Oxford 2001)
- Durham, Helen and McCormack, Timothy L.H.: *The Changing Face of Conflict and the Efficiency of International Humanitarian Law* (Haag 1999)
- Ebbesson; Jonas: *Internationell miljö rätt, 2 uppl* (Uppsala 2000)
- Eek/Bring/Hjerner: *Folkrätten, 4:e uppl* (Stockholm 1987)

- Falk, Per: *Straffrätt och territorium* (Lund 1976)
- Fleck, Dieter (ed.): *Handbook of Humanitarian Law in Armed Conflict* (Oxford 1995)
- Green, Leslie: *The contemporary law of armed conflict* (2 ed, Manchester 2000)
- Hohloch, Gerhard (Hrsg): *Recht und Internet* (Baden-Baden 2001)
- Holmqvist m.fl.: *Brottsbalken - en kommentar - kap. 1-12*
- Jareborg, Nils (ed.): *Double criminality - Studies in international criminal law* (Uppsala 1989)
- Jareborg, Nils: *Straffrättens gärningslära* (Malmö 1995)
- Jareborg, Nils: *Allmän Kriminallrätt* (Uppsala 2001)
- Jareborg, Nils och Asp, Petter (red): *Svensk internationell straffprocessrätt* (Uppsala 1995)
- Jennings, Robert och Watts, Arthur (ed): *Oppenheim's International Law, Vol I - 9th edition* (London 1996)
- Jones, John R.W.D: *The practise of the International Criminal Tribunals for the Former Yugoslavia and Rwanda* (2000).
- Kittichaisaree, Kriangsak: *International Criminal Law* (New York 2001)
- Lee, Roy S. (ed): *The International Criminal Court - The Making of the Rome Statute* (1999)
- Lee, Roy S. (ed): *The International Criminal Court - Elements of Crimes and Rules of Procedure and Evidence* (2001)
- Malanzuk, Peter: *Akehurst's Modern Introduction to International Law, 7 ed.* (London 1997)
- Melander, Göran: *Konventionssamling i mänskliga rättigheter* (1990)
- Obote-Odora, Alex: *The Judging of War Criminals* (avhandling 1997)
- Pictet, Jean (ed.): *The Geneva Conventions of 12 august 1949: Commentary* (4 volymer, 1952-1960)
- Pilloud, Claude et. al. (ed.): *Commentary on the additional protocols of 8 June 1977* (Genève 1987)
- Rogers, Anthony P.V: *The Law on the Battlefield* (Manchester 1996)
- Swinarski, Christophe (ed.): *Studies and essays on international humanitarian law and Red Cross principles in honour of Jean Pictet* (Genève 1984)
- Triffterer, Otto (ed.): *Commentary on the Rome Statute of the International Criminal Court* (Baden-Baden 1999)

- Träskman, P O: Straffrättsliga åtgärder vid brott med främmande inslag I (Helsingfors 1977)

Tidskriftsartiklar

- Aspegren, Lennart: *Befälsansvar – Några anteckningar om "command responsibility" enligt internationell straffrätt* – JT 2001/02 s. 456
- Bantekas, Ilias: *The interests of States versus the doctrine of superior responsibility* - IRRC no. 838 p. 391
- Bantekas, Ilias: *The Contemporary Law of Superior Responsibility* – AJIL 3/99
- Bianchi, Andrea: *Immunity versus Human Rights: The Pinochet Case* – EJIL 2/99
- Bogdan, Michael: *Gränsöverskridande förtal i Cyberspace* - SvJT 1998 s. 1
- Bogdan, Michael: *Kan det trots föreliggande svensk domsrätt saknas en lokalt behörig tingsrätt?* – SvJT 2002 s. 105
- Broomhall, Bruce: *The International Criminal Court: A Checklist for National Implementation* – Nouvelles Études Pénales 1999
- Cameron, Iain: *Straffrättslig jurisdiktion i Norden* - NTfK 1993 s. 221
- Cameron, Iain: *Swedish International Criminal Law Rules and "Gross Human Rights Offences"* – Festskrift till Nils Jareborg (2002)
- Cassese, Antonio: *The Statute of the International Criminal Court: Some Preliminary Reflections* - EJIL 1/1999 p. 144
- Cornils, Karin: *Om lokalisering av brott på Internet* - NTfK 1999 s. 194
- Danelius, Hans: *Preskription och legalitet* - SvJT 1966 s. 207
- Dörman, Knut: *Preparatory Commission for the International Criminal Court: The Elements of War Crimes* – IRRC no 842/2001
- Eide, Asbjörn (ed): *Prevention of Impunity* - Nordic Journal of International Law 1/2000 (special issue)
- Erman, Anna: *Rome Statute of the International Criminal Court - a small victory for International Criminal Law* - JT 1998-99 nr 3

- Gaeta, Paola: *The Defence of Superior Orders: The Statute of the International Criminal Court versus Customary International Law* - EJIL 1/1999 p. 172
- Graditzki, Thomas: *Individual Criminal responsibility for Violations of International Humanitarian Law Committed in Non-international Armed Conflicts* - IRRC no 322/1998
- Gray, Kevin R.: *Case Concerning the Arrest Warrant of 11 April 2000 (Democratic Republic of the Congo v. Belgium)* - EJIL 3/2002 p. 723
- Griffin, Mary: *Ending the impunity of perpetrators of human rights atrocities: A major challenge for international law in the 21st century* - IRRC no 838/2000 p. 369
- Hjerner, Bring, Mahmoudi: *Pinochet-målet - folkrätten och svensk rätt* - SvJT 2000 s. 325
- *ICC Ratification and National Implementing Legislation* - Nouvelles Études Pénales 1999
- Inazumi, Mitsue: *The Meaning of the State Consent Precondition in Article 12 (2) of the Rome Statute of the International Criminal Court: A Theoretical Analysis of the Sources of International Criminal Jurisdiction* - NJIL 2002 p. 159-193
- Jacobsson, Marie och Klabbars, Jan: *Rest in peace? New Developments Concerning the Wreck of the M/S Estonia* - NJIL 69/2000 p 317-332
- King, Faiza Patel och La Rosa, Marie: *The Jurisprudence of the Yugoslavia Tribunal* - EJIL 4/1997, 4/1998 och 4/1999
- Marauhn, Thilo: *Environmental damage in times of armed conflict - not "really" a matter of criminal responsibility* - IRRC no. 840 p. 1029
- Meron, Theodor: *Is International Law Moving towards Criminalization?* - EJIL 1/1998
- Reuterswärd, Reinhold: *Lagstiftningsmaktens folkrättsliga gränser* - SvJT 1977 s. 87
- Sarooshi, Danesh: *The Statute of the International Criminal Court* - ICLQ 1999 p. 387
- Sassoli, Marco och Olson, Laura M: *The judgement of the ICTY Appeals Chamber on the merits in the Tadic case* - IRRC no. 839/2000 p. 733
- Strahl, Ivar: *Straffrätt 1963-64* - SvJT 1967 s. 401 ff
- Sundberg, Jacob: *"Lagen på gärningsorten"* - SvJT 1973 s. 361
- Sundberg-Weitman, Britta: *Laglorderna in re Pinochet. Frågan om immunitet* - SvJT 1999 s. 819

- Thornstedt, Hans: *Svensk medborgares ansvar för brott utomlands* - SvJT 1966 s. 506
- Victor, Dag: *Missförstånd på missförstånd på Ubåtsspionage än en gång* - SvJT 1986 s. 384
- Wedgwood, Ruth: *The International Criminal Court: An American View* - EJIL 1/1999 p. 93
- Zappala, Salvatore: *Do Heads of State in Office Enjoy Immunity from Jurisdiction for International Crimes? The Ghaddafi Case Before the French Cour de Cassation* - EJIL 3/2001
- Zwanenburg, Marten: *The Statute for an International Criminal Court and the United States: Peacekeepers under Fire?* - EJIL 1/1999

Övrigt

- Justitiedepartementet: Folkrätt i krig: *Sveriges överenskommelser med främmande makter om folkrätten i krig* (1971)
- *Vissa anklagelser om krigsförbrytelser - en översiktlig utredning* - PM upprättad inom Statsrådsberedningen (SB 9969/86)
- *Extraterritorial Criminal Jurisdiction* - rapport upprättad inom Europarådet (1990)
- Nord 1992:17: *Straffrättslig jurisdiktion i Norden* - Rapport från nordiska straffrättskommittén
- Proposition (RP 1/1996 rd) med förslag till revidering av lagstiftningen om tillämpningsområdet för finsk straffrätt (Finland)
- Krigets lagar - folkrättsliga konventioner gällande under krig, neutralitet och ockupation (Försvarsdepartementet 1996)
- Romstadgan för Internationella Brottmålsdomstolen
- Amnesty international: *Amnesty International's 14 Principles on the Effective Exercise of Universal Jurisdiction* (1997)
- Finalized draft of the Elements of Crimes (juli 2000, PCNICC/2000/INF/3/Add.2)
- Ett flertal rapporter från Internationella Rödakorskommittén till PCNICC rörande tolkningen av artikel 8 i Romstadgan
- *Preskription - särskilt om preskription av brottet folkmord* - promemoria 2000-04-25 från riksdagens utredningstjänst

- *Commentary to the Preparatory Commission on the International Criminal Court - Elements of Crime and Procedure and Evidence* (juni 2000)
- *Rome Statute - What´s next?* - konferensmaterial (oktober 2000)
- *Implementation of the Statute of the International Criminal Court* - material från Europarådskonferens september 2001, finns tillgängligt på Internet via adress www.legal.coe.int/criminal/icc/
- *Lovforslag L 20 (2000-01) - Lov om den Internationale Straffedomstol* (Danmark)
- *Odelstingsproposisjon OT prp nr 95 (2000-2001) om lov om gjennomføring i norsk rett av Den Internasjonale Straffedomstols vedtekter 17 juli 1998* (Norge)
- *The Princeton Principles on Universal Jurisdiction: The Princeton Project on Universal Jurisdiction* (Princeton, New Jersey 2001)
- *Ny Straffelov* (NOU 2002:4) - Straffelovkomisjonens delutredning VII

Internetadresser

- www.un.org/icty/ - Jugoslavientribunalens hemsida (med länk till domar)
- www.ictt.org - Rwandatribunalens hemsida (med länk till domar)
- www.un.org/law/icc - FN:s hemsida om Internationella brottmålsdomstolen
- www.iccnw.org - Allmän information om Internationella brottmålsdomstolen och om olika länders förberedelser
- www.legal.coe.int/criminal/icc - Europarådets hemsida om Internationella brottmålsdomstolen
- www.manskligarattigheter.gov.se - Regeringskansliets hemsida om mänskliga rättigheter
- www.icrc.org - Internationella Röda Korsets hemsida